Bodleian Libraries
UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

37/6 nett 7 vols (Nuntio)

1 56.d.26.

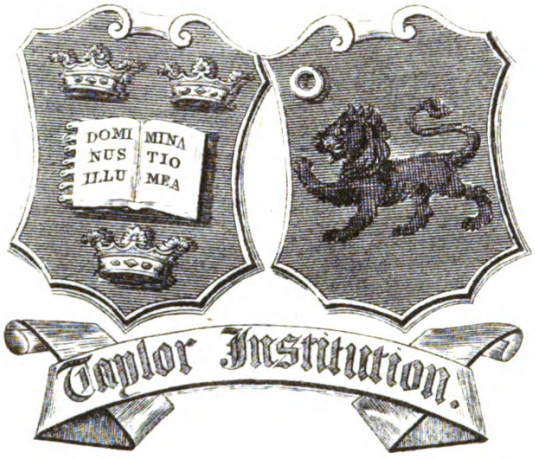

1876.

ESAIAS TEGNÉRS

SAMLADE SKRIFTER.

FÖRSTA BANDET.

FJERDE UPPLAGAN.

STOCKHOLM,
P. A. NORSTEDT & SÖNERS FÖRLAG.

LIBRARY OF THE TAYLOR INSTITUTION
UNIVERSITY
11 JUL. 1944
OF OXFORD

STOCKHOLM, 1874. P. A. NORSTEDT & SÖNER.

LEFNADS-TECKNING.

En förgänglig vår har redan väft sin grönska öfver TEGNÉRS stoft: en oförgänglig blommar oss till möte i hans skrifter. Vittna skola de, att Lifvet, i sin kärna, icke *kan* dö; att Snillet, i sina frukter, ej vet af någon förgängelse. Skapelser, som dessa, gå oförvissnade genom tiden: slägte från slägte tager dem i arf, och den sednaste efterverld skall förtjusas af dem, såsom vi. Tankar, som *så* genomblixtrat folken, sånger, som *så* genomklingat millioner hjertan, slockna ej med tänkarens blick, tystna ej med skaldens tunga. De sträcka bortom död och graf sitt återsken och sitt återljud. Så är det ej vi, som hafva öfverlefvat TEGNÉR; det är han, som öfverlefver oss alla; och då vi här i en samlad bild gömma dragen af hans jordiska lif, sker det mindre för att säga *oss*, hvad han varit, än att för en efterverld förkunna, huru han blef det han var. Sådan är afsigten med dessa blad. De innehålla en ringa och enkel historia om en stor och mångsidig man.

ESAIAS TEGNÉR ledde sina anor, både på fädernet och mödernet, af svensk bondestam. Hans fader och hans morfader voro begge bondsöner, den förre från

Småland, den sednare från Wermland. I Tegnaby — annex till ett under Wexiö biskopsstol hörande prebende* — såg man ännu för några år sedan, norr om kyrkan, en grå, förfallen stuga med mosslupna väggar och två små fönster, af hvilka det ena, på gammalt Smålandsvis, satt i taket. Folket betraktade den med en viss vördnad, och frågade man skälet, lyftes hatten vid svaret: "Biskopens farfar har bott der". Dennes namn var LUCAS ESAISSON; hans hustru hette INGEBORG MÅNSDOTTER.** Enligt vittnesbörd, som inom socknen gått i arf, har denne LUCAS ESAISSON varit en fattig, men utmärkt arbetsam och from man. Svensk bonde under större delen af den tid, då CARL XII var svensk konung, fortfor han, ännu tjugu år efter "skottet", att vara en Carolin vid plogen. Bibeln och denna voro hans käraste skatter och hans enda arf till fjorton barn, åt hvilka han med plogen skaffade bröd, sedan han ur bibeln gifvit dem namn. Så hette *en* son Paulus, en annan Johannes, en tredje Enoch, o. s. v. Der växte ett helt tempelslägte upp under hans låga tak: gamla och nya testamentet omfamnades i hans stuga. Yngste sonen, som föddes 1737*** på "kung Carls" dödsdag, fick namnet ESAIAS. De äldre bröderna

* Moderförsamlingen heter *Hemmesjö*.

** Från hennes fader, MÅNS i Haraldstorp, född fem år efter Gustaf II Adolfs död, och afliden ett år före Carl XII:s, härstammar äfven en annan småländsk prest-slägt, benämnd *Ljungstedt*.

*** Detta årtal öfverensstämmer med uppgifterna om hans ålder vid inskrifningen både i skolan och vid akademien. På andra ställen angifves dock hans födelseår annorlunda, och han synes sjelf ej haft full visshet derom.

ärfde fadrens plog och blefvo bönder; ESAIAS ärfde hans bibel och blef prest. — Det är *hans* lefnadsöden, som här nu främst kräfva ett rum.

Fadren hade, långt innan ESAIAS föddes, lemnat Tegnaby, och, från Konga härad, dragit sig till Vestra. Här skall han, i Vallsjö socken, någon tid, hafva varit Rättare på det gamla Sture-godset, Eksjö Hofgård. Längst, och sist, lefde han dock i den angränsande socknen Bringetofta, hvarifrån han hade sitt gifte. Han öfvertog här vården om ett litet frälsehemman, Haraldstorp, som hans svärföräldrar förut innehaft. När han dog, var yngste sonen ännu ej tre år gammal. Gossen, snart äfven moderlös, begaf sig, i de uppväxande åren, ner till Tegnaby-orten, der hans äldste broder, Paulus, stadnat qvar och nu var en välbeställd arrendator. ESAIAS skulle här, efter fyllda tolf år, ut att tjena. Härtill visade han dock allsingen lust; men så mycket mer att läsa. En gammal, boksynt bonde, BENGT JONASSON i Tegnaby, blef uppmärksam på gossens ovanliga minne och lärgirighet, gaf honom böcker och undervisning, och beredde honom slutligen, genom sin granne, en magister EKEBERG, inträde i Wexiö skola, hösten 1752.* Snart fann den torftige ynglingen i sin födelsesockens nya kyrkoherde, MAGNUS BERGDAL, en ny, ädelmodig beskyddare. Med medel skänkta från Bringetofta, och namnet lånadt från Tegnaby, genomgick han nu fullständigt Wexiö läroverk, och sattes

* Anno 1752, Octob. 12. "ESAIAS TEGNERUS, rustici filius de Bringetofta, XIV an., parentibus orbatus, pauper. Gratis." — (Vexiö skol-matrikel).

äfven i tillfälle att derifrån begifva sig till akademien. Med egen häst följde PAULUS sin bror till Lund. De åkte likväl ej dit; de "klöfjade". Sakerna lades i en tvärsäck öfver hästryggen, och man vexelvis red och gick. Denna vandring var deras sista gemensamma här i tiden; den ledde till vägskiljnad för alltid. Sedan den äldste brodren sålunda fört den yngste till portarne af en högre bildning, återvände han ensam till sina fäders jord, och — försvinner ur historien.*

Det var i September 1759, som den småländske bondsonen blifvit inskrifven till student.** Två år derefter se vi honom, i tillegnan af en exercitii-disputation, hembära den ofvannämnde ädle prestmannen sin tacksamhet för "faderliga välgerningar under nära tio års tid". Hans mål vid akademien, der han blott tidtals kunde uppehålla sig, var den filosofiska lagern. Han vann den vid promotionen 1763.

Prestvigd redan om hösten året förut, hade han ingått i tjenstgöring inom ett annat stift än det, till hvilket han genom födseln hörde. En kondition i Wermland, den han genast såsom student erhållit, hade för alltid vunnit honom för denna bygd, och fästade

* I förfädrens ringa stånd lefva ännu flera barnbarn af denna Paulus, länge föremål för den aflidne skaldens slägtkärlek och välgörenhet. Från ett af sina syskonbarn, en fattig mjölnare, erhöll han, under sista tiden af sin lefnad, ett bref — på vers.

** Han uppgifves, vid inskrifningen i *Album Studiosorum* den 26 Sept., vara tjugutvå år gammal; men, en vecka sednare, vid inskrifningen i småländska nationens matrikel, att vara född 1734. Jemför sid. IV, not. ***.

honom, att börja med, i mer än tjugu års tid, vid en och samma socken. Denna socken var By församling af Carlstads stift. Baron J. G. UGGLA, ägare till Sunds här belägna säteri, hade, i början af år 1760, emot 300 dalers lön,* antagit honom till handledare för sina fyra söner. Med denna enskilta lärarebefattning förband han nu, efter skedd ordination, en adjunktsbeställning i pastoratet,** ända till våren 1765, då han, såsom utnämnd komminister, flyttade till det, åt denne lärare anslagna, bostället Kyrkerud.

Prosten i kontraktet var kyrkoherden i det närbelägna pastoratet Kila, magister ELOF SEIDELIUS, bondeson från Segerstads socken,*** en verksam och nitisk man, förut lektor i orientalspråken vid gymnasium i Carlstad. Hans hem var ett af de mest angenäma och gästfria presthus i Wermland. Hans hustru, ANNA LISA FORSSELL, dotter af en rådman i Carlstad, var — enligt yttrande af framlidne biskop OLOF BJURBÅCK, som, i sin ungdom, hade varit adjunkt åt hennes man — "ett verkligt snille". Qvick och eldig var hon känd för att yttra allt, hvad som föll henne in. På vers uttryckte hon sig med lätthet. Hon förband med rika naturgåfvor äfven mycken arbetsamhet och ordnings-

---

* Så utvisar en gammal, vid egendomen ännu förvarad, afräknings-bok.

** "Stundom har i Carlstads stift varit så stor brist på prester, att domkapitlet nödgats dertill ordinera studerande från andra stift." HAMMARIN, *Carlstads stifts herdaminne.* I. 97.

*** Föräldrarne voro SVEN ERIKSSON och BRITTA MATTSDOTTER i Abbortan.

anda, och var, i ordets hela bemärkelse, själen i sitt hus. Man såg här den qvinliga älskvärdheten i trenne generationer: vid hennes ena sida, prostens gamla moder, en hundraårig hedersgumma med bindmössa och seder från Carl XI:s tidehvarf: på den andra, trenne blomstrande döttrar, utmärkta för intagande behag och en sällsynt grad af fägring. "Prostens vackra döttrar i Kila" voro länge ett talämne i orten. Den 19 Nov. 1768 hemförde komministern i By den äldsta och skönaste af dessa såsom sin brud. SARA MARIA SEIDELIUS hade då nyss fyllt sitt tjugufjerde år.*

På Kyrkerud lefde nu de unga makarna i ostörd kärlek och lycka. Söner och döttrar uppväxte kring dem; snart förmådde ej det trånga bostället att rymma dem alla. Ett angränsande pastorat, Millesvik, blef ledigt. Mannen sökte det, och hade nyss erhållit andra rummet på förslaget, då hans femte son föddes den 13 Nov. 1782, och samma dag döptes till ESAIAS. De, som bevittnade denna akt, voro en inspektor med dess hustru från Sunds herregård, barnets ena moster, och dopförrättaren, magister SAM. HEDENGRAN från Åmål, en af de medsökande till Millesviks pastorat. Då, genom rutorna i de låga kaplans-tjället, höstsolen kastade sina sista strålar på den nyfödde, anade väl svårligen någon af dessa svaret på den heliga frågan: "hvad månd' varda af detta barn?"**

---

* Hon var född den 25 Sept. 1744.

** Byggnaden, der skalden föddes, qvarstod i sitt gamla skick till 1845. På platsen, der den stått, hafva By församlings innevånare upprest en enkel minnessten.

Sjelf har den aflidne skalden i en efterlemnad handskrift* skildrat sin fader såsom "en lycklig predikant, en glad sällskapsman och en ifrig jordbrukare"; sin moder såsom "utmärkt genom fromhet, välvilja och religiositet". Det må tilläggas, att båda, genom sin fridsamma vandel, sin obrottsliga rättrådighet, sin i allt framlysande gudsfruktan, hade i ovanligt mått tillvunnit sig sina församlingsboers kärlek och förtroende. Blotta åsynen af den älskade läraren verkade — har man sagt — på hans åhörare såsom en predikan.

Djupt skulle det säkert hafva grämt den samvetsgranne mannen, om sättet, hvarpå han — enligt berättelse — blef försäkrad om Millesviks pastorat, någonsin kommit till hans kunskap. Hans utsigt om öfvervägande röstantal ansågs gifven, då med ens ryktet började hviska om en betydande godsägares ränker till förmån för en af de medsökande. På valdagen — den inträffade sex veckor efter vår skalds födelse — infunno sig, oombedda, i choret af Millesviks kyrka två handfasta herremän, ifriga vänner till komministern i By, och togo sin plats på hvar sin sida om den fruk-

* Det är densamma, som legat till grund för biskop FRANZÉNS år 1839, i *Bihang till Frithiofs Saga*, utgifna "Lefnadsteckning öfver ESAIAS TEGNÉR", och till en del ordagrannt der blifvit följd. Att för öfrigt, så väl från den Franzénska lefnadsteckningen, som från de vid skaldens begrafning upplästa, och sedermera af trycket utgifna, personalierna, närvarande skildring i en och annan punkt afviker, kommer sig af de rikare källor, dem utgifvaren varit i tillfälle att för sitt ändamål begagna.

tade röstägarn. Uppropad kände denne plötsligt händer bindas för sin mun med sådan kraft, att han ej kunde framföra ett ljud, hvarföre han också af valförrättaren ansågs hafva nedlagt sina röster. Valet utföll nu till förmån för TEGNÉR, men blef öfverklagadt, och, först på grund af ett nytt, utfärdades för honom, nära ett år sednare, konsistorii fullmakt.* Våldet, om det verkligen blifvit begånget, kan i sin mån bidraga till de svenska prestvalens historia.

I Maj månad 1784 skedde flyttningen till Millesvik. Föga egnad att väcka poetiska intryck var den natur, som omgaf skaldens vagga. Slättlandet kring Wenern har ingen fulare trakt än det näs af Wermland, som, i sydostlig rigtning, skjuter ut mellan Dalbosjön och den egentliga Wenern, och åt hela häradet gifvit namnet af sitt läge. I *Näs* härad ligger så väl By, som Millesvik. Säd växer här godt: men skogen är borta. Man ser, att Olof Trätälja här har gått fram med yxa och eld: spåren efter honom hafva ej hunnit växa igen på mer än tusende år. Hans förmenta grafhög vid Sefflebron omsusas, likasom på trots, af några lummiga löfkronor; men i allmänhet är nejden flack, och träden ersatta af buskar. Mellan plöjda fält, här och der afbrutna af ensliga bergklintar, skyndar den långväga Byelfven sin färd ner till närmaste vik af Wenern.

---

* Den 5 Nov. 1783. Äfven öfver det nya valet hade besvär blifvit anförda, ehuru sedan återtagna. I handlingarna angifves ej något så beskaffadt våld, som det ofvan omnämnda, men berättelsen derom lefver i orten.

Om skaldens barndom är ej mycket att förtälja. Men att han tidigt — tidigare än de flesta — vaknat till medvetande af sin tillvaro, derom vittna de minnen från hans spädaste ålder, som i oförbleknad åskådlighet följde honom genom lifvet. Så påstod han sig bestämdt komma ihåg, huru han — ett tvåårigt barn — på stående fot diat sin lille, yngre brors amma; äfvensom han lika troget vidhöll minnet af den hvita kista, hvaruti, vid samma tid, den samme brodren bortbars till den närbelägna kyrkogården. Svedan af hans första aga, ända till den röda färgen på de kläder, han då bar, stod, ännu på äldre dagar, lefvande för hans erinran.

Den 10 Febr. 1792 afled i Millesviks prostgård kyrkoherden TEGNÉR, sörjd af fyra församlingar,* begråten af enka och sex barn. Två söner hade, i späd ålder, dött före honom. Af de sex efterlefvande barnen voro två döttrar och fyra söner. För de två äldsta sönernas uppfostran hade han hunnit sörja med faderliga uppoffringar: LARS GUSTAF och ELOF hade genomgått Carlstads läroverk, voro nu redan studenter i Lund och förberedde sig med utmärkt framgång till den filosofiska graden. Den tredje sonen, JOHANNES, var deremot ett sorgebarn. Fånig redan från barndomen måste han, med tiden, vaktas såsom vansinnig. Ett oerhördt minne tycktes hafva inkräktat på de öfriga själsförmögenheterna, och var den enda af dessa,

* Till Millesviks moderförsamling höra såsom annexer: Botilsäter, Ölserud och Eskilsäter.

han med sin slägt ägde gemensam. Tillsades han, att i kyrkan noga lägga på minnet, hvad presten sade, kunde han vid hemkomsten, med en förvånande trohet upprepa predikan, evangelium, böner, kungörelser, allt, det ena efter det andra, utan ringaste begrepp om innehållets olika beskaffenhet. Modrens bekymmer för detta barn tilläto henne så mycket mindre att tänka på någon kostsam uppfostran åt yngste sonen, den nu nioårige ESAIAS. Sjelf hade hon, från sin spinnrock, lärt honom, likasom de öfriga barnen, att läsa. Räkna och skrifva kunde han äfven; men föga mer. Boet var fattigt; dess kontanta tillgång, vid mannens frånfälle, bestod i en liten summa, aflagd för de begge äldre sönernas just då tillämnade återresa till akademien. Dessa medel måste nu i stället användas för begrafningen, och sönerna blifva hemma.* De blefvo begge, för en tid, informatorer i grannskapet; men sattes, genom modrens omtanke, i stånd att längre fram återvända till akademien. Till enkesäte hade hon af sin man emottagit ett par hemmansdelar i Eskilsäters annex, dem han likväl ej hunnit till fullo hvarken bebygga eller betala. Till detta lilla ställe — dess namn var Ingrirud — flyttade enkan efter nådårens slut. Dess fula belägenhet öfverskygges endast af en vacker björk-allé; och man ser ej denna, utan att komma ihåg skaldens rörande längtan "till björkarna omkring

* Att, under den äldste brodrens ledning, ESAIAS redan vid denna tid begynt allehanda studier, visar sig af ett i VI bandet meddeladt bref, dateradt Millesvik den 15 Febr. 1793.

sin moders hus". Sydost från bostaden låg en gammal ättehög. Här plägade den eldige, ljuslockige gossen anställa sina gräfningar. En dag hemkom han, triumferande, med tvenne urnor, af hvilka den ena, som var hel, länge sedermera förvarades på en vind i Ingrirud. Midt under dessa fornforskningar, väckte en gång anblicken af en död gåsunge hans varma deltagande. Att lemna dess lik till rof för nya bett, dertill hade han ej hjerta. Han beslöt att begrafva det, och valet af plats föll på — ättehögen. Med högtidlig röst uppläste han nu en, i hast sammansatt, vers, af hvilken följande ord bibehöllo sig i minnet hos en gammal tjenarinna:

"Lycklig du,
Lille gåsunge nu!
Ingen räf, ingen korp eller kråka,
Dig mera skall råka". —

Detta tilldrog sig vid ett af de täta besöken med modren på Ingrirud, före hennes egentliga ditflyttning. Ty, när denna inträffade, var den unge redan utflugen ur boet. Han hade, året efter fadrens död, erhållit ett annat hem; och det är denna omständighet, som nu följer i ordningen att förtälja.

På Högvalta fogdeboställe, nordvest om Carlstad, bodde, vid denna tid, en i orten allmänt aktad och afhållen man, JAKOB BRANTING, bördig, äfven han, från ett under Wexiö biskopsstol hörande prebende.* Han var, med titel sedermera af assessor, kronobefallnings-

* Gårdsby.

man i Mellansysslet, ett af Wermlands fyra fögderier. Nära ungdomsbekant till den aflidne kyrkoherden i Millesvik, beslöt han att lätta enkans omsorg för den yngste sonens framtid. Gossen röjde anlag att blifva en duglig räknekarl, ägde praktiskt sinne, och hade redan, med en för sin ålder ovanlig noggrannhet, hulpit modren vid bokföring af hennes tionde. BRANTING erbjöd sig nu att taga honom i sitt hus, och lofvade att inöfva honom till sitt biträde på fogdekontoret. Här se vi den unge, redan vid tio års ålder, i full sysselsättning med uppbördsböcker och restlängder. "Jag lärde mig — berättar han sjelf — hastigt de mycket enkla göromålen, skref en vacker handstil, var vanligtvis med på de vidlöftiga resorna genom fögderiet, och deltog i uppbördsstämmorna." Vid BRANTINGS pulpet lärde han att känna arbetets glädje: från baksätet på BRANTINGS chaise såg han nu Wermlands skönhet. Outplånligt intryckte sig i hans sinne det rika landskapets skiftande taflor: dess blommande dalar och stupande fjäll, klara sjöar och forssande elfver, leende parker och högtidliga skogar. Röken ur milorna, slagen af hamrarna, suset från skogstopparna, — den uppfriskande anblicken af ett idogt, ett kraftigt slägte vid spade och plog, vid yxa och såg, vid härd och slägga, — allt skärpte hans uppmärksamhet för natur och folk; allt bidrog att morna hans själ för stora och djupa intryck. Den unge fogdeskrifvaren insamlade här bildförråd åt skalden, på samma gång som hans hederlige fosterfader indref restantier åt kronan. Begge kommo de förträffligt öfverens. Det var Prosan och Fantasien, som

åkte efter samma häst, och den sednare öppnade grindarna åt den förra. BRANTING fick med hvarje dag sin unge medhjelpare allt mera kär, och berömde honom öfver allt — så t. ex. vid ett besök på Ransäter hos GEIJERS far — för hans snabba räkning och flinka expeditioner. En dag var det ovanligt brådtom på kontoret. En expedition, på hvilken länsmannen länge stått och väntat, blef ändtligen färdig; men skrifvaren, hufvudyr, råkade i brådskan att sanda — med bläckhornet. Länsmannen, förargad, utbrast då: "Gud vet, hvad det med tiden skall bli af Er, som slarfvar så här". Han fick till svar: "jag må väl åtminstone duga till länsman".

Sommartiden användes han af BRANTING vid åtskilliga landtmannasysslor. En dag, under skördens bergning, blef han satt att för kreaturen vakta en öppen grind. Han fanns, då efter några timmar BRANTING återkom, ganska riktigt qvar på sin post; men kreaturen hade icke destomindre kommit in på gärdet. Deras väktare låg öfver en tufva och läste i en bok. — Det visade sig alltmer, att, när han kom öfver någon sådan, hade han ej öga och sinne för någonting annat. Fick han ej på annat sätt vara i fred, sökte han sig plats i gräset på ett torftak, eller satte han sig med sin bok på pinnarna af en stege. — Men äfven andra drömmerier märktes vid denna tid sysselsätta hans inre menniska. Enslig såg man honom ofta gå af och an, mumlande, likasom i samtal med sig sjelf. Hvad han då hade för sig, fick man ej rätt reda på; men öfver hans anlete göt sig i sådana ögon-

blick ett ljusskimmer, likt det, som i söderns klara luftstreck föregår hvarje ny morgonrodnad.

Om denna tidpunkt af sitt lif har han sjelf berättat: "Ehuru jag icke förstod något annat språk än svenskan, läste jag dock allt, hvad jag kunde öfverkomma, helst i vitterhet och historia. Med de gamla nordiska sagorna gjorde jag redan på denna tid bekantskap. När jag började att rimma, kan jag nu icke minnas; men vet med visshet, att, redan på denna tid, få eller ingen händelse af något slags märkvärdighet i mitt enformiga lif lemnades obesjungen. Jag har nu ingenting qvar af dessa vitterhetsprof; men påminner mig, att jag skref ett längre poëm, ATLE, i alexandriner efter den tidens sed, hvartill ämnet var taget ur BJÖRNERS *Kämpadater.** Äfven det är förloradt. Jag vann derigenom ett slags teknisk färdighet och ett välde öfver språket, på den tiden mindre vanligt än nu, helst hos ett barn".

Den hederlige BRANTING hade emedlertid kommit i ej ringa strid med sig sjelf. Å ena sidan, med stigande välvilja fästad vid sin fosterson, kunde han ej tänka sig någon större glädje på ålderdomen, än att till honom en gång få lemna möjligen både sin syssla och sin dotter:** å andra sidan nästan oroades han

* Med sagan om *Frithiof den djerfve*, som inrymmes i samma samling, hade skalden således tidigt gjort bekantskap. Ämnet för *Atle* var hämtadt ur Volsunga-sagan.

Utg:s anm.

** "Huru olika hade icke då mitt öde utvecklat sig!" yttrar skalden i sina anteckningar. Skämtande plägade han til-

han öfver den underbara gossens anlag, högre, såsom han trodde sig märka, än som egentligen behöfdes för det lefnadskall, som nu var i fråga. Det fanns hos honom, tyckte han, någonting *för mycket* för en kronobefallningsman. Om nu Försynen ämnat honom till något annat, föreföll det den fromme mannen såsom en svår synd att motverka dess afsigter. "ESSE är för god att sitta hos mig och skrifva siffror", hörde man honom flera gånger yttra. Under denna tvekan, hvarom den unge emedlertid ingenting visste, inträffade en afgörande händelse, ett samtal under stjernhimmeln, som skalden sjelf med följande ord upptecknat:

"En afton, då jag med assessor BRANTING for hem från Carlstad till Högvalta, var det stjernklart, och min religiöse fosterfar tog sig deraf anledning att tala med mig om Guds allmakt, och de synbara spåren deraf, som visa sig öfverallt i naturen. Jag hade nyss läst BASTHOLMS *Filosofi för olärda*, och redogjorde för hvad jag der lärt om stjernhimmeln och lagarna för himlakropparnas rörelse. Detta frapperade den gamle, som några dagar derefter sade mig, att han beslutat, det jag borde studera. Detta hade länge varit min hemliga önskan, ehuru jag ej vågat framställa den. "Du kan, sade han, hos mig nu mera ingenting lära, och jag tror dig vara född till något bättre. Om så är — tillade han — så glöm ej att derföre tacka

---

lägga, då han på äldre dagar talade härom: "Jag hade då sannolikt blifvit kronfogde, och förmodligen längesedan varit hängd."

det godas gifvare". Jag anmärkte häremot min medellöshet; men han sade mig, att Herren förser väl offret, och *han* skulle ej glömma mig. "Du bör resa till din äldste bror, till hvilken jag redan skrifvit härom".

Denne äldste broder, LARS GUSTAF TEGNÉR, vistades då — det var i början af året 1796 — halfannan mil från Högvalta, på Malma gård i Nors socken, såsom handledare för kapten C. J. LÖWENHJELMS söner. Han hade allaredan, i ädel täflan med sin yngre broder, ELOF, tagit filosofie kandidatexamen i Lund med stor utmärkelse, och begge väntade de nu sin lagerkrans vid snart instundande promotion, der hedersrummet* af allmänna rösten var bestämdt åt den äldre brodren, men af fakulteten tillerkändes den yngre. I högsta måtto flärdfri och anspråkslös, skylde LARS GUSTAF TEGNÉR under en blyg yta stora kunskaper och den ädlaste karakter. Hans menlösa sinnelag höll honom helst i skuggan, och det inre värdet förrådde sig genom skygghet för alla yttre utmärkelser. ELOF TEGNÉR var en mera glad, sprittande, jovialisk natur. Öppen för umgängets behag, kryddade han sitt eget med skämtande infall och ofta bitande satir. Båda bröderna, till lynnet hvarandras motsatser, möttes i lärdom och sammanstämde i välvilja. Hos den yngste, ESAIAS, sammansmälte bådas egenskaper, och firade der likasom sin försoning. Han hade *något* af hvardera, och dertill visserligen ännu något vida mer. Den äldres

* Före 1811 gafs vid magisterpromotionerna i Lund blott *ett* hedersrum.

blyghet, fromhet, menlöshet, fanns äfven hos honom, men i oskiljaktig förening med den yngres kraft, skärpa och eld. Till den äldre brodren slöt han sig dock närmast. "Sällan eller aldrig — säger han — har jag känt en man af så öppen och hjertlig, jag kunde nästan säga, barnslig välvilja mot hela menniskoslägtet, så mycken fromhet och uppriktig gudsfruktan". Det var nu också denne hans äldste broder, som af Försynen var utsedd till hans förste, och egentligen ende, lärare.

BRANTING hade, såsom nämndt är, redan skrifvit till LARS GUSTAF, och på samma gång till sin granne, sedermera svåger, kapten LÖWENHJELM, yttrat följande: "Bror! Denne ESAIAS TEGNÉR, som nu vistas hos mig såsom skrifvare, har alldeles för mycket hufvud och förmåga att gå den simpla kameral-vägen. Du, som har hans bror till informator för dina gossar, måste, då TEGNÉR är blottad på egna medel att kunna studera, taga honom i ditt hus, på det han der måtte få begagna sig af brodrens undervisning". Kapten LÖWENHJELM, ehuru med inskränkta tillgångar och fader för nio barn, drog ej i betänkande att taga det tionde i sitt hus; så mycket mindre, som han för den äldre TEGNÉR redan fattat den innerligaste vänskap. ESAIAS skiljdes alltså nu från sin ädle fosterfader och det fogdekontor, som hittills varit hans skola. I Mars månad 1796 kom han till Malma. Han var då på sitt fjortonde år. Utomordentligt förvånande voro de framsteg, som han här inom kort tid gjorde. Det var, som hade den länge qväfda törsten efter kunskaper ökat

hans förmåga att dem inhämta. Om gången af sin undervisning berättar han sålunda: "Jag började nu att studera latin.* Methoden var den gamla och grundliga, i min tanke den enda rätta, som väl synes långsam och tråkig, men genom den större säkerhet, den ger, i det hela taget, besparar tid, i stället för att spilla den. Jag läste således utantill glosboken, och af grammatikan det, som bör läsas på detta sätt. Mitt minne var på den tiden så starkt, att, sedan jag tre eller fyra gånger genomläst en sida af Sjögrens glosbok, innehållande ungefär sextio ord, kunde jag uppläsa dem utan att stappla. Med det grammatikaliska studium förenades straxt ifrån början explikation af Cornelius Nepos, till en början under lärarens ledning, men snart på egen hand; hvarvid ordboken företrädde lärarens ställe, som dock stundom måste rådfrågas. På detta sätt hade jag, innan årets slut, genomgått och kunde redovisa för hela Cornelius i latinet, och äfven för Telemaque i fransyskan. Grekiskan började sedermera, och jag hann icke att deri genomgå mer än ett par evangelister. Detta skedde likväl utan tillräcklig grammatikalisk grundläggning; och då jag sedermera var nödsakad att ordentligen studera språkets grammatik, ångrade jag många gånger det ökade besvär och den tidsspillan, jag genom denna genväg ådragit mig. Hamiltonska methoden var då ännu icke känd; men af egen erfarenhet kan jag intyga dess olämplighet, åtmin-

* Författaren synes hafva glömt, att han redan på Millesvik flitigt läst sin Cornelius, enligt hvad brefvet af den 15 Febr. 1793 vittnar. Se VI bandet.

stone för de gamla språken. — Sedan jag sålunda i ungefär tre qvarts år haft undervisning, ansågs jag kunna studera på egen hand. Det skedde också, och med den ifver, hvaraf en kraftig vilja är i stånd, helst i ungdomen. Under året 1797 genomgick jag en mängd latinska prosaister och i synnerhet poëter. De sednare fästade sig så i mitt minne, att jag ännu i dag kan upprepa betydliga stycken ur dem".

Det bör tilläggas, att under de femton månader, som vistelsen på Malma varade, läraren på längre tider var frånvarande; dels i Lund, der han om sommaren promoverades, och om hösten aflade ett theologiskt lärdomsprof, dels i Carlstad, der han, mot årets slut, vigdes till prest. Under tiden hade den snabblärde gossen på egen hand äfven lärt sig engelska språket, ur Macphersons öfversättning af Ossian. Ossians ande grep honom djupt, och en kammardörr på Malma bar länge spår af den jernten, med hvars stötar han beledsagade de ofta upprepade orden: "the spear of CONNELL is keen".

Den äldre TEGNÉR erhöll vid denna tid anbud på en fördelaktig akademisk kondition, för honom så mycket välkomnare, som en fortfarande vistelse vid akademien blef honom nödvändig för aflägganden af theologie licentiat-examen. Hans enda bekymmer var, att, genom denna förändring, yngste brodrens undervisning skulle komma att afbrytas. Vid emottagandet af anbudet fästades derföre det vilkor, att denne skulle få vara honom följaktig. Gästfritt öppnade sig för båda det vördnadsvärda hus, i hvilket, en tid förut, den

tredje brodren såsom lärare hade vistats, och redan gjort Tegnérska namnet aktadt och kärt.

Det var till Rämens bruk i Filipstads bergslag, som nu de begge bröderna sig begåfvo. Ställets ägare var brukspatronen, sedermera bergsrådet, CHRISTOFER MYHRMAN — ett namn, som sent skall förgätas i svenska brukshandteringens historia. Af sin fader — en driftig bergsbrukare, till hvilken med skäl Vasaorden, vid dess första instiftelse, hittade upp i skogen; dertill en lärd man, som förstod sin grekiska och, både på vers och prosa, skref latin så säkert som någon professor — hade han ärft en odlad ödemark och rika malmfält. Sjelf förvandlade han nyodlingen i en den mest välordnade skapelse, och smidde af sina malmer ett jern, som nu täflar med det bästa i Sverige. — Jern i sig hade ej blott hans berg, men hans vilja. I trakter, der förut knapt menniskospår funnits, hade, inom mindre än tvenne mansåldrar, en koloni uppväxt, full af gladaste idoghet, trefnaste lycka, stigande välstånd. Skogen hade stupat kring sjöbrädderna, och sveddes nu i rostugnarna, eller kolade i milorna, eller reste sig som timmer i prydliga boningshus. I den förr så graflika tystnaden hördes nu, hvart man kom, fallet af slagan, hugget af yxan, dånet af hammarn: qvarnar och sågverk trängdes om vattudragen, och stensprängningens knallar ljödo som fröjdeskott. Hvimlet af sysslande bruksfolk, smeder, kolbärare, tackjernskörare gaf lif åt denna tafla, som, ännu i svartaste natt, ej saknade sin glans från gnistrande smedjor och flammande masugnar. Midt i denna sin, och sin faders,

skapelse, gick den fryntlige husbonden, tidigt grånad, men ung till sin sista stund, ordnande allt med strängaste noggrannhet, hörsammad i allt med punktligaste lydnad. På mellanstunderna läste han sina romerska författare, eller uppgjorde han ritningar till nya modeller, eller framlekte han vid sin svarfstol de finaste konstverk. Helst förnöjde han sig dock i kretsen af maka och barn. *En* son, den äldste, hade han nyligen genom döden förlorat vid akademien i Lund, der han varit under ELOF TEGNÉRS ledning; men åtta raska söner, tvenne blommande döttrar, knöto ännu sin friska krans kring det värdiga paret.

Till detta ställe, till denna krets var det, som LARS GUSTAF och ESAIAS TEGNÉR, en vacker sommarafton i Juli månad 1797, närmade sig. De hade i åkdon färdats den väg, på hvilken ställets ägare, tjugu år förut, måst i klöfsadel hemföra sin unga brud; men de hade lemnat åkdonet efter sig, och kommo nu till fots vandrande ur barrskogen. Plötsligt bjöd sig åt deras öga den vackraste anblick. På ett näs mellan holmrika vatten, omkransadt af fur och björk, låg, som ett skönt löfte, den mot sjön terassvis sluttande, vänliga gården, förgylld af solnedgången, skuggad af lummiga träd. "Hvem vet, hvad som bor under deras grenar?" frågade kanske redan nu den unge skaldesvennen med klappande bröst. *Vi* vete, hvad som bodde under dem. Det var sin lycka, han här gick till möte; det var i denna, på en gång leende och storartade natur, som hans anlag skulle utvecklas, hans krafter stärkas, hans snille växa; det var inom tröskeln af

detta patriarkaliska tjäll, som hans kunskaper skulle bringas till mognad, och hans hjerta finna en följeslagerska genom lifvet.

Hvad som här i främsta rummet fångade hans uppmärksamhet voro de digra bokskåpen. Han fann dem rikt försedda, icke blott med svenska, engelska och franska verk, utan äfven med grekiska och romerska författare af alla slag. Med snåla ögon fästade han sig i synnerhet vid en foliant, på hvars skinnrygg stod att läsa: *Homerus*. Det var Castalios upplaga, tryckt i Basel 1561. Här var en bekantskap att göra. Också gjorde han den genast, och på ett sätt, hvarom hans egna berättelse förtjenar att höras:

"Så utan all grammatikalisk underbyggnad, som jag var, beslöt jag likväl genast att, med tillhjelp af den latinska öfversättningen och ordboken, försöka mig på detta företag, som sysselsatte mig hela året. I början gick det naturligtvis trögt och långsamt. De många anomaliska dialektformerna, hvarom jag alldeles intet begrepp hade, lade hinder i vägen, som troligtvis skulle afskrämt hvar och en mindre energisk vilja. Den grekiska grammatik, jag hade och begagnade, var endast beräknad på prosaisterna. Om de poëtiska dialekterna förekom ingenting. Jag var derföre nödsakad att häröfver bilda mig ett eget system, och förvarar deröfver, från denna tid, ännu anteckningar, som bevisa att, bland många misstag, jag stundom efter analogien träffade det rätta. Att gifva vika för något slags svårighet var i allt fall icke mitt lynne; och, ju längre fram jag hann, ju lättare blef explikationen, som i all-

mänhet med den Homeriska enkelheten icke är svår för den, som dertill är behörigen förberedd. Med prosaisterna Xenofon och Lucianus gjorde jag äfven här en flyktig bekantskap; men de interesserade mig föga, och hufvudsaken var och förblef mitt Homeriska studium, samt i latinet Horatius, den jag förut ej kände. Franska litteraturen var i denna boksamling rikt försedd. Rousseaus, Voltaires, Racines arbeten funnos fullständiga och försummades ej heller. — Af Shakspeare fanns endast Hamlet, som, besynnerligt nog, ganska litet interesserade mig. Han fordrar också en mognare ålder än min dåvarande. I tyska litteraturen fanns ingen enda poët. Det språket nödgades jag sålunda lära ur de vanliga läsböckerna. Den motvilja, jag härigenom fick för sjelfva språket, bibehöll sig länge."

Den rastlösa fart, hvarmed han nu, besegrande alla hinder, på egen hand dref sina studier, gränsar till det otroliga, då man tillika tager i betraktande den grundlighet i dessa sjelfförvärfvade kunskaper, som af en snar framtid ådagalades. Han slukade grekiska, läskade sig med latin, och njöt ett och annat af de lefvande språken som efterrätt. Det är, af en hans trofaste ungdomsvän och dåvarande kammarkamrat, med full tillförlitlighet uppgifvet, att, under de knappa sju månader, som första vistelsen på Rämen varade, han tre gånger hade genomläst Iliaden, två gånger Odysséen, samt, inom latinets område, Horatius, Virgilius och Ovidii Metamorfoser. Mera lättlästa böcker, och till dessa räknades, utom svensk och fransk vitterhet, äfven romerska och engelska historieskrifvare, hörde till

hans förströelse på mellanstunderna. Det föreföll hans omgifning, som hade han varit född med de främmande språken i sin hjerna, och som behöfdes det blott en lindrig påstöt, för att väcka de inneboende till lif. Då han för det mesta *låg* och läste, hade han svårt att begagna ordbok, och tycktes af den föga röna något behof. Endast vid Homerus rådfrågade han den flitigt; denne sin folio-skald läste han framstupa, då han deremot på rygg läste alla de mindre. Honom studerade han med ett nöje, som gränsade till andakt; blef ond, om han deri stördes, och smög gerna sin husgud med sig på allahanda lustfärder, från hvilka det ej tilläts honom sjelf att vara hemma. Hvad, i öfriga undervisningsämnen, hans bror på skolkammaren meddelade sina lärjungar, uppsnappades vanligen samtidigt af ESAIAS, som, i ett hörn af rummet, var sysselsatt med helt andra studier. Så, midt under sin läsning af en latinsk författare, angrep han en gång plötsligt brodrens förklaring af några LOCKES lärosatser, bevisade ögonskenligen, att både de och förklaringarna voro enfaldiga, och sjönk derpå tillbaka till sin Romerska läsning, under det att brodren, ej utan välbehag och synbar förnöjelse, medgaf, att den objudne opponenten på sätt och vis hade rätt.

Så ihärdiga själsansträngningar skulle tvifvelsutan menligt hafva inverkat på den växande gossens kroppsbildning och helsa, hade ej lyckliga yttre förhållanden samtidigt sörjt för vården om dessa. Redan den landtliga vistelsen i en kraftig, nordisk bergsbygd var i detta afseende att räkna för en lycka. En annan var, att

tillhöra en kärnsund krets af menniskor, genom hvilkas både kropp och själ gick likasom en jernåder af helsa och kraft: att vistas i ett hus, der allt bar prägeln af gammaldags sed, ordningen lydde klockslag, och följaktligen både arbetet och nöjet hade sin bestämda timvisare. På lofstunderna störtade en svärm af ungdom ut kring berg och backar, till muntra lekar och härdande kropps-öfningar. Här pröfvade man hvarandras senor, här täflade man i ystra upptåg, här fanns den öfverdådige, som vågade att, i bokstaflig mening, hoppa "öfver masugnslågor". Den trägne enstöringen fick ej på sin kammare vara i ro; man ryckte honom ut med sig till brottning och språng, till trissa och klot, till äng och sjö. Hängde vintren sin rimfrost på träden, måste han vara med om kälk-åkningen från svindlande höjder eller skridskofärderna på den blanka isen. I dessa deltog äfven husets yngsta dotter, och for nu, såsom Ingeborg, mer än en gång "öfver sitt namn". Under dessa nöjen låg Homerus igenslagen; men hans kämpar ströfvade omkring i föryngrade upplagor, ty med deras namn hade ESAIAS uppkallat sina lekbröder, under det han sjelf förbehöll sig att vara Hektor. Kom han i förstone till korta i brottning, och måste då Hektors kropp släpas kring Ilions murar, fick gemenligen en qvick speglosa öfverskyla nederlaget, och munnens vighet ersätta armens styrka. Men äfven denna infann sig snart, och det var i synnerhet kägelspelet, han derför hade att tacka. Detta spel, i hvilket, likasom i det fredligare schackspelet, han småningom förvärfvade en erkänd skicklighet, var här ej af det van-

liga slaget, och förtjenar så mycket heldre sin egen beskrifning, som ett ställe i en af skaldens vackraste dikter derigenom erhåller sin fulla dager. I stället för en af bräder gjord bana, begagnades vid Rämen den öppna, dels gräsbevuxna, dels sandade, gårdsplanen. Å denna voro, omkring en reslig kung af nära två alnars höjd och en half alns diameter i foten, uppställda käglor, föga mindre kolossala. I det väldiga klotet af masur var fästad en bred skinnrem, af en half alns längd. Medelst denna slungades klotet, på 30 à 40 stegs afstånd, som en boll fram mot käglorna. På tillräcklig kraft, full bågrigtning och lagom utsträckning berodde nu en lycklig träff. Denna svek sällan vår unge kämpe. Helst måttade han åt kungen, och gaf åt den ofta en så väl afpassad stöt, att den i blinken gjorde en kullerbytta och stod på sin massiva fot utanför spelet. Det är detta ungdomsminne, som, i sången öfver OLOF MYHRMAN, skalden så lefvande skildrat:

"Jag minns en tid, fast det är längese'n,
Då lifvets vårdag på oss begge sken
Vid Rämsjöns gröna strand, der idog hammar
Slog takt till glädjen mellan björkens stammar.
Du var den gladaste uti vår krets:
Till vågens botten, och till bergets spets
Du steg med öfverdådets hundra frågor,
Och gjorde fröjdsprång öfver masugnslågor.
Hur ofta drog du mig från min Homér,
ej halft förstådd, men älskad desto mer,
Till vädjobanan, der ett klot af masur,
En svarfvad verldsrund, under himlens azur

Beskref sin båge, och slog ned med makt
Och fällde kungen, ensam, bland sin vakt." —

I början af år 1798 afreste LARS GUSTAF TEGNÉR med sina disciplar, de fyra äldsta bröderna MYHRMAN, till akademien. Tre af de yngre hade en annan lärare. Denne skulle med kommande höst lemna sin plats för att prestvigas, och det blef den femtonårige ESAIAS lofvadt att då få intaga hans ställe. Emedlertid reste han hem till sin moder i Eskilsäter, der han tillbragte påföljande vår och sommar. Under denna tid bereddes han till sin första nattvardsgång, lefde för öfrigt mest bland sina romare och greker, som nu sällan unnade honom mer än tre timmars nattro, och biträdde emellanåt modren med skrifning och räkenskapers förande. Sina böcker måste han mer än en gång rädda undan den fånige JOHANNES, som hade en vurm att resa in sådana i kakelugnen.

Då han i Sept. 1798 återkom till Rämen, hade hans höga, spensliga växt fått mera stadga, hans anlete mera uttryck af yngling. Det skalkaktiga löjet kring läpparna var väl ej borta, men på hans panna låg midt derunder ett moln af tänkande, ofta sorgligt, allvar. Sin äldste broder fann han åter här; och kamrat med dennes lärjungar, blef han nu tillika lärare för deras bröder. Vården om deras och om egna studier upptog hans tid; han blef alltmer svår att få ned ur läskammarn, blef i umgänget alltmer skygg, i samtal alltmer tyst och förströdd. Ljusen, som den ordentliga husmodren för dagen lemnade ut, ville på hans rum aldrig förslå: de brunno större delen af nät-

terna, och, när huspigan en morgon kom in att elda, fann hon honom, ännu oafklädd, lutad öfver arbetet, undrande öfver hvad hon ville "så sent". Ljus var det bästa man kunde gifva honom, och ljus hans enstafviga svar, när han tillfrågades, hvarmed man kunde bereda honom något särskilt nöje. Den af hans lärjungars systrar, som i detta fall ofta visste att hjelpa honom ur förlägenhet, vann också mer och mer hans tacksamma hjerta.

Genom forskning i hans obevakade skrifbord och rockfickor kom man vid denna tid under fund med, att han emellanåt skref vers. Då man röjde kunskap härom, blef han misslynt, och särdeles obelåten, när han en vacker dag oförmodadt af någon hörde uppläsas:

"Längst bort, der Tibern slingrar fram,
Det stolta Rom sin hjessa höjde" —

ord, dem han igenkände såsom början till ett nyss skrifvet poëm. Han berättar sjelf från denna tid: "Rimmandet blef mera sällsynt; ty den bekantskap, jag nu gjort med de stora och verkliga poëterna, lärde mig att anse mina egna försök såsom alltför barnsliga. Dock påminner jag mig, att, då vid denna tid ett rykte utspriddes i tidningarna om Napoleons död i Egypten,* jag, i anledning häraf, diktade i lyrisk form ett temligen vidlöftigt poëm. MYHRMAN, som mycket beundrade Napoleon och i allmänhet de franska revolutionshjeltarna, och äfven sjelf skref litet vers, fattade deraf stora

* En uppgift härom, daterad Wien, lästes i *Sveriges posttidningar* för den 29 Dec. 1798.

Utgifv. anm.

förhoppningar". Detta poëm har ej kunnat återfinnas. Hvad af vår skalds första poëtiska försök är öfrigt, består dels i några öfversättningar från latin och fransyska, dels i ett qväde på MYHRMANS födelsedag den 13 Dec. 1798, der spår af LIDNER igenkännas. Äldst — att dömma af den puerila handstilen — är en öfversättning af Horatii sjette Ode i tredje boken. Den är mer ledig än trogen, och gjord i det franska omskrifnings-maneret. Tidigare än 1797 kan den ej antagas vara skrifven, då det först var på Rämen, som den unges bekantskap med Horatius blef inledd.

I början af sommaren 1799 lemnade LARS GUSTAF TEGNÉR sin lärarebefattning vid Rämen. Han hade, under vårterminen, i Lund aflagt theologie kandidatexamen, och kort derefter ingått i presterlig tjenstgöring, såsom medhjelpare åt sin faders efterträdare i Millesvik, kyrkoherden H. M. BRAND, hvars syster före årets slut blef hans maka.* Innan han från Rämen skiljdes, blef det afgjordt, att ESAIAS skulle påföljande höst få resa till akademien, der MYHRMAN och BRANTING ädelmodigt lofvade att understödja honom. Han skulle dit få åtfölja trenne af MYHRMANS äldre söner. Dessa mötte han, efter ett kort besök i födelsebygden, på utsatt dag vid Gästakrogs här belägna gästgifvaregård. Samtidigt med dessa Lundafarare inträffade här en ung

* Kyrkoherden BRAND ingick sedan, 1804, äktenskap med sin företrädares äldsta dotter, ANNA LISA TEGNÉR, men dog fjorton dagar efter vigseln. Hans enka, omgift sedan 1807 med kontraktsprosten, kyrkoherden i Köln, Mag. NILS LIDÉN, var af TEGNÉRS syskon den enda, som öfverlefde honom.

magister, som med sin discipel styrde kosan åt Upsala. Denne obekante blef, efter några år, TEGNÉRS svåger.*

En af de sista dagarna i Sept. 1799 inkörde genom norra tullen i Lund två stora bergskärror, ovanliga till sin form och digra till sin packning. På dem rymdes, utom de skjutsande, fyra unga studerande, med sina förråder af böcker, kläder och mat, instufvade i kistor, koffertar och lådor. En af dessa fyra var den unge ESAIAS TEGNÉR, som nu höll sitt intåg vid akademien.** Anländ till sitt qvarter, fann han utrymmet der föga större än på kärrorna. En trång kammare och en smal säng, begge beräknade för blott *en* person, måste här räcka till för två. Hans kammarkamrat var den jemnårige, som på Rämen plägat heta Achilles: Hektor och denne måste nu, natt och dag, fredligt förlikas. För de obeqväma nätternas förkortning sörjde deras flit. Sällan var någon morgon deras ljus tändt senare än half tre. Mer än en gång, sönderbråkade af det trånga soflägret, reste de sig opp midt i natten, och mornade sig vid ett parti schack, deras enformiga kammarlifs enda förströelse. Dessa vakor, för helsan betänkliga, kommo studierna till godo. ELOF TEGNÉR, som, nu docens i esthetiken, fortfor att vistas vid akademien, såg med stigande förvåning brodrens utomordentliga arbetsförmåga och framsteg. Det hette

* Det var den nyss nämnde kontraktsprosten LIDÉN, som här första gången såg sin blifvande svåger.

** Blott på ett kortare besök hade han en gång i sina gosseår dit åtföljt de äldre bröderna.

hette allmänt, att han i sin student-examen * visat sig kunna mer latin och grekiska, än som behöfdes för att blifva magister. Och dock var blott kansli-examen hans syfte. För en längre akademisk kurs såg han inga medel. Förgäfves sökte han ett litet stipendium på 8 r:dr 16 sk. b:ko i terminen, ** tog emedlertid, i slutet af November, den theologiska examen, och syntes för öfrigt sällan eller aldrig ute. Få föreläsningar voro denna termin att höra. Af filosofiska fakultetens professorer läste blott fem: SOMMELIUS, som föredrog litteraturhistorien; FREMLING, som framställde logiken; LUNDBLAD, som på förmiddagarna var professor i latinet och på eftermiddagarna i historien, slutligen RETZIUS och TEGMAN, som läste, den ene kemi, den andre mathematik. Dessutom höllos af MUNTHE, som tillhörde jemväl den juridiska fakulteten, moralfilosofiska föreläsningar, och esthetiska af adjunkten A. LIDBECK. Inga höllos deremot i det ämne, som den nyblifne studenten helst velat höra, — i grekiskan. Den rent af pauserade. NORBERG var, såsom årets rektor, från föreläsningar befriad, och händelsen ville, att den berömde mannen ägde just nu hvarken någon adjunkt eller någon docens. Det var, som hade akademien, redan från första stunden, velat anvisa den unge hellenisten den plats, *han* en gång borde fylla. Sjelf sysselsatt med Greklands svåraste skalder, förundrade han sig ej litet, när, med följande termin, NORBERG

* Han hade blifvit inskrifven såsom student den 4 Okt.

** Det Sillneckerska.

visserligen återtog sina föreläsningar, men i grekiskan, enligt gammal vana, ej bragte dem högre än till Xenofons Anabasis, under det hans nye adjunkt enskilt bjöd på Pauli epistel till de Galater. Ehuruväl till kansli-examen behöfdes föga latin och alls ingen grekiska, kunde han omöjligt slita sig ifrån sina romare och greker. Han ville åtminstone lemna något spår af sin förtroligare bekantskap med dem, och beslöt att disputera *pro exercitio,* oviss endast om sin förmåga att betala tryckningskostnaden. På flytande latin sammanskref han nu en monografi öfver Anakreon * — ett utmärkt arbete, helst af en sjelflärd sjuttonåring, som fyra år förut varit fogdeskrifvare. Men om denna och öfriga till hans studentlif hörande omständigheter må läsaren höra hans egen enkla berättelse: "Med min afhandling begaf jag mig till doktor NORBERG och begärde, att han ville först genomse den och sedermera, ifall den funnes lämplig, presidera derför. Aldrig förgäter jag det intryck, den berömde mannen straxt från början gjorde på mig. Det låg i hans väsende en besynnerlig blandning af faderlig godhet, patriarkalisk enfald och barnslig oskuld, som, i förening med det genialiska och originella, bjöd både kärlek och beundran. "Som åldren vis, som barnet oskuldsfull" skref jag sedermera med fullt skäl om honom. Han emottog mig med mycken godhet, med en öppenhet och ett förtroende, som nödvändigt måste både smickra och röra ett ungt sinne.

* *Vita Anacreontis.* Först under vårterminen 1801 kom han sedan i tillfälle att utgifva denna disputation af trycket. Den är tillegnad BRANTING.

Han tillstyrkte mig att slå kanslibanan ur hågen och qvarstadna vid akademien; erbjöd mig äfven kostnadsfri undervisning i arabiskan. Detta anbud förnyade han sedermera ofta, men jag hade en motvilja för de orientaliska språken, hvartill måhända bidrog det företräde, NORBERG gaf dem framför min kära grekiska, den han, som jag tyckte, behandlade alltför styfmoderligt. Äfven hebreiskan, som dock fordrades till kandidatexamen, läste jag endast till husbehof. Jag har sedermera ofta ångrat denna envishet; ty på den tiden betydde lärandet af ett språk mer eller mindre föga för mig. Följden var också den, att vid min examen NORBERG var den enda professor, som ej gaf mig högsta betyget, ehuru jag otvifvelaktigt var den, som bäst af alla mina promotionskamrater förstod grekiska."

"Lundbladska skolan var på denna tid i sitt högsta flor vid Lunds akademi. Att icke tala eller skrifva latin med färdighet, korrekt och klassiskt, ansågs nästan vanhedrande för en student. LUNDBLAD, som studerat i Leipzig, hade der bildat sig efter ERNESTI, hvars ciceronianism han öfverfört och omplanterat på svensk jord. Samma *suada* och ymniga rikedom, samma kyskhet och dock yppighet i stilen, samma genomskinliga klarhet, väl också stundom samma ordflöde som hos den store romaren. Det hela hvilade på vidsträckta och grundliga filologiska kunskaper. Dertill var LUNDBLAD äfven en utmärkt latinsk poët, den bäste vi haft i Sverige sedan LAGERLÖFS tider (TRANÉR var då ännu icke känd). I denna skola bildade sig de fleste och bäste af våra nu lefvande latinare. — LUNDBLAD hade

likväl för sitt latinska anseende en farlig medtäflare i NORBERG, som äfven var en utmärkt latinare. Hans stil, ehuru fullt inbyrd med den gamla klassiska lukten (jag vet ej, hur denna egenhet bättre kan uttryckas), var likväl alldeles olika LUNDBLADS: antithetisk, epigrammatisk, blixtrande af ofta lyckliga bilder, nästan lyrisk. Hans mästare var icke Cicero, utan Tacitus, den han nästan kunde utantill. Hans egen genialiska originalitet tittade fram öfver allt."

"För en ung student var det icke lätt att välja mellan två så stora auktoriteter. Jag slöt mig dock till Lundbladska skolan, i synnerhet föranledd af min broder ELOF, som då var docens vid akademien, der han ansågs tala latin bäst och med den mest klassiska renhet, och hvars föreläsningar öfver Horatius hade ett stort anseende. — LUNDBLADS personlighet hade ingenting af det fromma och genialiska, som utmärkte NORBERG. Det låg tvertom i hans väsende något obetydligt, vulgärt, ja judiskt. Hans föredrag från lärostolen var alldagligt, hackande och stundom löjligt. Jag bevistade derföre sällan hans föreläsningar. Deremot skref jag så mycket flitigare, dels på (dålig) vers, dels på prosa, öfver de ämnen, han uppgaf, och åtnjöt ofta den äran, att mina skrifter från kathedern upplästes och föreställdes som efterdöme i afseende på språket."

"Förhållandet mellan professorer och studenter var på denna tid högst liberalt i Lund. För hvarje student, som var på något sätt utmärkt antingen genom kunskaper, flit eller seder, stod professorns hus, liksom hans bibliothek, öppet, jemte hans råd och anvisningar

för studierna. Bland dem, som på detta sätt hedrade mig med sin ynnest, voro, utom de redan förut nämnda NORBERG och LUNDBLAD, äfven i synnerhet MUNTHE och LIDBECK."

"MUNTHE, som föredrog moralfilosofien, var en af de ädlaste män, som någonsin sutit på en akademisk lärostol. Han var en ifrig Kantian, och dels genom samtal, dels genom böcker, som han lemnade mig till genomläsning, och för hvilka jag sedermera fick redogöra, införde han mig i denna för mig främmande verld. Vitterhet älskade han mycket, och uppmuntrade ofta mina försök i denna väg."

"Till LIDBECK kom jag i ett eget förhållande. Han hade nyss blifvit utnämnd till professor i esthetiken, hade förut, utan synnerlig lycka, försökt sig i poësien, och hans vitterhet stod icke i det bästa anseende vid universitetet. Det kunde ej undfalla honom, att en farlig medtäflare inom akademien uppväxte i mig. Han var likväl onekligen en man af vidsträckta kunskaper, och derjemte af en sällsynt blidhet i lynnet. Mig visade han ifrån början mycken välvilja och vänskap, gaf mig många goda råd i afseende på mina vittra studier, hvaraf jag också hade mer fördel än af hans föreläsningar efter ESCHENBURGS handbok, och uppmuntrade, kanske mer än han bort, min rimlust. Hans kritik, alltid välment, var otvifvelaktigt mindre djup än klar. Jag har efter hans död sjungit:

— — — — — — "en, som sednast har bortgått, tog mig i faderlig vård och lärde mig skalan till sången,

när jag var ung och behöfde hans råd, och han harmades icke,
om jag ej följde dem jemt, men försökte, som ynglingar pläga,
vingarnas kraft i rymder, ej hans: det var ädelt af honom!"

"Emedlertid fortgingo mina studier i alla de olika rigtningar, som fordras för kandidat-examen. För det mathematiska hade jag mycken lätthet, så att jag utan allt biträde kunde genomgå Euklides och det vanliga af Algebran efter läroboken. Äfven koniska sektioner lärde jag på samma sätt: dock hade jag lof, när något föreföll mig dunkelt, att gå till min landsman, dåvarande adjunkten ÅBERG,* för att få upplysning och förklaring. För professorerna hörde jag endast fysik och längre fram differential-kalkylen, hvari mina anteckningar sedermera gingo i lån bland bekanta, och berömdes för reda och bestämdhet. I allmänhet gick jag sällan och ogerna på lektioner, utan arbetade, så mycket som möjligt, på egen hand. Det smickrade mig att, så vidt görligt var, vara *αὐτοδιδακτος*, ehuru endast i oegentlig mening, ty boken företrädde ju lärarens ställe. Det var dessutom lätt att inse att, ifall jag skulle inhämta mina kunskaper väsendtligen af föreläsningar, som vanligtvis ingå mycket i detalj och äro föga concentrerade, dertill skulle fordrats vida mera tid, än jag hade att bestå. Vanligtvis studerade jag 18 till 20 timmar på dygnet. I förströelser, vanliga

* Mag. U. J. ÅBERG, då adjunkt i fysiken vid Lunds akademi, sedermera matheseos lektor vid gymnasium i Carlstad, kyrkoherde och kontraktsprost; död 1845.

Utg. anm.

för min ålder, i umgänge och det egentliga, glada studentlifvet deltog jag sällan eller aldrig, och ansågs äfven derföre för folkskygg, förläst och besynnerlig. — På detta sätt hade jag tillbragt nära två läseterminer vid akademien. Genom understöd så väl af MYHRMAN som BRANTING hade jag utan kondition uppehållit mig. Nu ville och borde jag ej emottaga något vidare sådant, sökte derföre och erhöll i Maj månad 1800 en akademisk kondition i Småland hos Baron LEIJONHUFVUD på Yxkullsund.* Mitt lefnadssätt var här detsamma som vid akademien: ensligt, arbetsamt, umgängeslöst. Sedan jag likväl vid en familjehögtid skrifvit några fransyska verser, började man betrakta den förläste och dystre studenten med ett slags aktning eller förundran."

"Vid återkomsten till Lund kallades jag af LIDBECK till e. o. amanuens vid akademiska bibliotheket,** hvars föreståndare han var. Härmed var väl ingen lön förenad, men tjensteårsberäkning, den jag dock såsom underårig ej kunde begagna. Emedlertid var detta en på den tiden ovanlig utmärkelse för en opromoverad."

"Under åren 1801—1802, då promotion inträffade, studerade jag, utom latin och grekiska, synnerligast filosofi. Flera af Platos dialoger, Kants skrifter,

---

* TEGNÉRS lärjunge här var Baron ABRAHAM LEIJONHUFVUD, sedermera president i Götha Hofrätt, död 1844.

** Förordnandet härom är af den 10 Nov. 1801. LIDBECK yttrar i sin anmälan, att han af studeranden TEGNÉRS "arbetsamhet, stadga och pålitlighet väntade sig en nyttig och verksam hjelp", helst "nästan alla katalogerna behöfde omskrifvas, och förberedelser skulle göras till bibliothekets omflyttning."

Utg. anm.

och äfven en del af Fichtes, genomgingos. Med mitt konkreta sinne har jag dock föga tycke eller fallenhet för dessa abstrakta spekulationer; ty ehuru jag kan ha någon skarpsinnighet, saknar jag dock djupsinnighet och förvillar mig lätt vid en längre systematisk deduktion, som icke kan ge några hållpunkter för min fantasi. Hvad som i synnerhet fästade mig vid den Kantiska kritismen var dess ursprungligen skeptiska natur och dess resultat, som stadnar vid ett obekant och outgrundligt."

"Om våren 1802 tog jag kandidat-examen, och erhöll deri af alla professorerna, med undantag af NORBERG, högsta betyget eller *laudatur*. * Till följe häraf blef jag nämnd till primus vid promotionen, och skulle besvara magisterfrågan. Emedlertid inträffade en händelse, som var nära att skilja mig helt och hållet från akademien, förstöra alla mina utsigter der, och ge mitt öde en helt annan rigtning."

"Akademiens rektor för året var icke älskad af studenterna, som stöttes af hans aristokratiska fasoner och hans förmenta partiskhet för adelns söner. En Maj-afton, då jag, ensam efter vanligheten, gick öfver Lundagård, mötte jag der en ovanligt stor samling af studenter, alla beväpnade med stammar eller grenar af de nyligen kapade träden. Huggningen hade skett till

* Han hade redan den 16 Dec. 1801 aflagt filologie kandidat-examen. Det var i *den*, som NORBERG gifvit honom blott *cum laude*. Af alla de öfriga examinatorerna erhöll han då, likasom i filosofie kandidat-examen den 5 Maj 1802, betyget *laudatur*.
Utg. anm.

följe af konsistorii beslut och för att befordra trädens växtlighet och lummighet. Studenterna trodde emedlertid, att det skett ensamt på rektors befallning, förklarade afsigten vara att förstöra deras kära Lundagård, den de ansågo som sin tillhörighet, och anförde som bevis, att ett och annat träd verkligen var fäldt. Detta var gamla, utdömda träd, som ansågos böra ge rum för yngre. Så snart jag kom, blef jag omringad af hela svärmen, under utrop: "primus skall vara med." Jag invände förgäfves, att jag hört saken omtalas som ett beslut af hela konsistorium, ingalunda af rektor ensam, och att jag icke var van att deltaga i dylika upptåg. Jag blef öfverröstad, beväpnades, som de andra, med en gren, och måste följa med. Derefter gick tåget till rektors hus, der först ett skallande: *pereat Rector, vivat Lundagård!* uppstämdes: hvarpå alla stammar och grenar nedkastades framför sjelfva ingången, så att dörren snart var tillbommad. Derifrån gingo vi vidare grassatim uppför gatan, ropande *vivat* för flera professorer: för HYLANDER * ropades det icke, utan messades. På återvägen fick rektor ännu ett *pereat,* och icke utan möda, samt endast genom den föreställningen, att fruntimren bodde åt gatan, lyckades det mig och magister WALLENBERG (sedermera biskop i Linköping) att rädda rektors fönster. WALLENBERG vistades då i Lund i ett slags förvisning från Upsala, der han var inblandad i den bekanta musik-processen."

"Dagen derpå kallades jag till enskilt förhör inför rektor. Jag nekade icke min felaktighet, utan berättade

* ANDREAS HYLANDER, theol. professor, död 1830.

sannfärdigt hela förloppet. Han sade mig — hvad jag visste förut — att kapandet var ett allmänt beslut af konsistorium, icke för att förstöra, utan för att försköna Lundagård, och förebrådde mig med skäl, och i starka ordalag, min obetänksamhet. "Ni är, sade han, redan "tjensteman vid akademien, är utnämnd till primus vid "förestående promotion, och kunde vänta er mycken "framgång vid läroverket. Allt det der är nu förbi, "akademiska konstitutionerna stadga tydligen, att ni "måste *relegari cum infamia.* Det gör mig ondt om er "förspillda lycka", tillade han. Dock kunde allt kanske ännu hjelpas och nedtystas, om jag endast ville säga honom deras namn, som deltagit i upploppet. Detta uppbragte mig, och jag svarade hans magnificens, icke utan hetta, att, huru det ock ginge mig sjelf, jag dock aldrig skulle uppträda som åklagare mot mina kamrater. "Vi voro 2 à 300 personer — sade jag — och det var blott få ibland dem, jag kände; men äfven dessa förråder jag aldrig."

"Vid hemkomsten och närmare eftersinnande insåg jag likväl, huru mycket jag felat, och fruktade, att rektor kunde göra allvar af sin hotelse, och sålunda förstöra hela min framtid. Det föll mig aldrig ett ögonblick in att genom ett förräderi rädda mig sjelf; men väl gick jag omkring till mina gynnare bland professorerna, LIDBECK, MUNTHE, NORBERG, LUNDBLAD m. fl., och klagade min nöd. Alla lofvade mig skydd och hjelp. Rektor var icke väl liden af sina kamrater, och det föreföll mig, som om flere ibland dem ganska lugnt upptogo den motgång, som träffat deras chef. Detta

förundrade mig; ty jag kände då ännu icke andan af all demokratisk styrelse. Saken förföll af sig sjelf, och det återstod för akademiens rektor ingenting annat, än att svälja den skymf, som blifvit honom tillfogad."

Kort efter denna händelse träffades det unga hjertat af en djup sorg. En svår rötfeber rasade i Vermland, och LARS GUSTAF TEGNÉR, som vid besök hos de döende insupit smittan, föll sjelf offer derför den 8 Maj 1802. En ung enka i armod, en späd son, en dotter, född kort efter fadrens död, ökade det smärtsamt rörande i denna förlust, redan i sig sjelf stor genom bortgången af en, med ovanlig lärdom och ovanligt nit, för vetenskap och kyrka sällsynt lofvande man.* Hans trettiåra lif hade burit vackra skördar på flera fält, endast ej på den jordiska lyckans. För henne vek han undan i lifvet och, när hon stod färdig att hinna honom opp, steg han ned i grafven. Kring *den* stod nu hans faders hjord sörjande; och sörjande gick äfven under Lundagårdens huggna kronor hans förre lärjunge, gråtande tårar af eld på den lager, som tycktes honom uppspira likasom ur brodrens stoft. Sin saknad utgöt han i ett poëm, som den 12 Junii stod att läsa i *Carlstads tidningar*, och följande året, under

* Hans son var sedermera kontraktsprosten och kyrkoherden i Fellingsbro, k. hofpredikanten, mag. ESAIAS MAGNUS TEGNÉR, som länge vistades i sin farbrors hus i Lund. Dottren, LAURA GUSTAVA, blef gift med kontraktsprosten och kyrkoherden i Kila af Carlstads stift, A. LIGNELL. Hon dog 1836. — LARS GUSTAF TEGNÉRS enka, LISA SOFIA BRAND, blef 1805 omgift med sin brors efterträdare i Millesviks pastorat, prosten M. ULLSTEN, och dog 1817.

benämning: "Elegi vid en broders död", belöntes med ett pris af kongl. vetenskaps- och vitterhets-samhället i Göteborg.

Midsommarafton s. å. lagerkransades i Lunds domkyrka trettiofyra filosofie magistrar. Hedersrummet bland dem innehades af den nittonårige ESAIAS TEGNÉR. Det svar, han afgaf på magisterfrågan,* finnes ännu i behåll. Promotor, matheseos professorn, D:r TEGMAN antyder i sitt program de lyckliga förebud, man, i afseende på de unga promoverade, kunde hämta af de nyss, i seklets morgon, upptäckta nya stjernbilderna. Anade det honom, att en stjerna af första ordningen nu hade uppgått öfver svenska parnassen?

Straxt efter promotionshögtiden skyndade TEGNÉR till Vermland för att omfamna sin mor och uppsöka sin brors graf. Han fann här *två* grafvar i stället för *en*. Farsoten hade nu bortryckt äfven hans ena syster, en älsklig varelse, rik på fägring och godhet.** Han gaf ånyo sin sorg utlopp i en sång, den tiden dock ej förvarat.

Gladare sommarmöten väntade honom på Högvalta och Rämen. BRANTING återsåg med stolt tillfreds-

* "Quæritur: an sperandum est fore ut disciplinæ et litteræ sæculo XIX:o tanta capiant incrementa, quanto sæculo XVIII:o ceperunt."

** BRITTA TEGNÉR, gift med landtmätaren E. J. HERTZ. Död vid 25 års ålder, efterlemnade hon tvenne späda döttrar, af hvilka den äldsta, SARA CHRISTINA, fann ett föräldrahem i sin morbrors, skaldens, hus. Hon blef 1830 gift med d. v. konsistorii-notarien i Vexiö, sedermera kyrkoherden i Säby af Linköpings stift, mag. S. G. MELLIN, och dog 1839. — Fadren omkom 1804, då han, nära Kila kyrka, skulle passera en af vårfloden öfversvämmad bro, der åkdonet stjelpte och strömdraget bortförde honom.

ställelse sin lärde fosterson; endast tycktes det honom, att han såg väl mycket "förläst" ut. På Rämen emottogs han med öppna armar af de gamla, med hemlig bäfvan af ett klappande, sextonårigt hjerta, der hans bild stod gömd bakom barndomens minnen. Hans sommar blef en idyll: den första kärlekens lycka, af ingen med varmare färger målad, göt öfver honom sin sol och sin förtrollning. Vandrarn, som närmar sig Rämen, finner i barrskogen utmed vägen en enkel sten med bokstäfverna E. T. & A. M. Vid den svuro hvarandra en Augustiqväll tvenne hjertan en evig trohet.

Lunds akademi skyndade att tillegna sig såsom lärare sin fordne lärjunge. Efter en, följande termin, utgifven och försvarad afhandling *om den esopiska fabeln,** kallades han af professor LIDBECK till docens i esthetiken,** och blef, i följd af ett nytt specimen,*** äfven uppförd på förslag till en filosofisk adjunktur. Samtidigt emottog han likväl en kondition i Stockholm hos öfverdirektören STRÜBING, hvars söner framdeles skulle få åtfölja honom till akademien. I Januari 1803 såg han för första gången hufvudstaden. "Jag förutser nog, att Stockholm ej blir mig synnerligen roligt", ytt-

* *De fabula æsopica.*

** Utnämningen skedde den 7 Jan. 1803, på grund af "filosofiska fakultetens fördelaktiga intygande för honom ej mindre om insigter i flera vetenskapsdelar, snille och förädlad smak, än ett godt och sedigt uppförande."

*** "Commentatio quæstionis, an, congruenter præceptis suis, ponere *Res per se* animum afficientes cel. KANTIUS possit." — Han omtalar i bref till en ungdomsvän, att han vid denna disputations-akt, som räckt i fem timmar, hade haft sju opponenter. Den hölls den 20 Dec. 1802.

rar han i sitt första bref derifrån. I huset, der han blifvit införd, lefdes på stor fot. Han kände sig deraf besvärad, drog sig som vanligt undan, och fann sig i ensligheten bäst. BAYLONS vackra villa vid Ulriksdal var familjens sommarställe. Grannskapet med Carlberg beredde honom här bekantskap med CHORÆUS, i hvilken han fann en "glad och genialisk, ehuru något egen och besynnerlig man". De meddelade hvarandra sina poëtiska försök, och CHORÆUS, såsom den äldre och erfarnare, gjorde honom uppmärksam på åtskilliga brister i det tekniska af versen. En söndag hörde han CHORÆUS predika i Solna kyrka om *trösten öfver misslyckade mödor,* och skref, i anledning af denna predikan, till honom ett poëm, dateradt Carlberg den 10 Juli 1803, märkligt, likasom flera af hans poëtiska alster från denna tid, för det dystra svårmod, som deröfver hvilar. CHORÆUS, med hvilken han ännu från Lund fortfor att brefvexla, synes eljest hafva varit den enda af Stockholms vittra personligheter, med hvilken han under denne vistelse kom i någon beröring. BYSTRÖM, som nu — en tjuguårig yngling, som han — hade lemnat en salubod i Filipstad, för att hos MARTIN föra grafstickeln, hvilken, först längre fram, hans svaga ögon och SERGELS råd utbytte mot mejseln, var, jemte OLOF och GUSTAF MYHRMAN,* TEGNÉRS enda förtroligare umgänge i hufvudstaden. När ibland fråga uppstod om en gemensam aftonvandring i Stockholms vackra om-

---

* OLOF MYHRMAN, sedermera advokatfiskal, R. N. O., död 1836; GUSTAF MYHRMAN, n. v. kansliråd, R. N. O.

gifningar, biträddes ofta de begge sistnämnde bröderna, i sin bråda tjenstgöring för kongl. kammarrättens kansli, af gravören och poëten. BYSTRÖM fick då på sin lott att texta fullmakter, och TEGNÉR att renskrifva utslag, hvarvid hans skämt gerna lekte med kollegiistilens föråldrade former.

Från hösten 1803, då TEGNÉR till Lund återvände, och der med docenturen nu förenade notariatet i filosofiska fakulteten,* tjenstgjorde han oafbrutet såsom akademisk lärare i mer än fyrtio läseterminer. Väl hade han, i hopp om snarare bergning, följande året, efter af konungen erhållen ålders-dispens,** sökt den af ELOF TEGNÉR nyss lemnade gymnasii-adjunkturen i Carlstad; men han blef af konsistorium förbigången,*** och de besvär deröfver, han hos konungen anfört, återtogos. En vid samma tid erbjuden adjunktur i esthetiken räddade honom nemligen åt universitetet, der han snart äfven utnämndes till vice bibliothekarie.†

---

* Notariatet i filosofiska fakulteten, som han erhöll den 2 Nov. 1803, bibehöll han ännu i flera år, sedan han blifvit professor, och lemnade det först 1819. Han åtnjöt i arfvode för denna tjenst 33 r:dr 16 sk. b:ko, jemte sportler.

** Den erforderliga åldern var nemligen 25 år, och hans blott 21. Det kongl. brefvet, som bifaller hans ansökan, är dateradt Carlsruhe den 10 April 1804.

*** Till gymnasii-adjunkt utnämndes, framför TEGNÉR, mag. A. HAMMARGREN, sedermera lektor och prost.

† Æsthetices adjunkt den 26 Febr. 1805. Vice bibliothekarie den 26 Sept. s. å. Med den förra sysslan följde blott ett gratial af 83 r:dr 16 sk. b:ko, som likväl indrogs, när han kom i åtnjutande af lönen för den sednare, som utgjorde 60 tunnor

Vid universitets-bibliothekets ordnande i dess nya lokal hade LIDBECK haft ett verksamt biträde i TEGNÉR, af hvars nitiska tjenstgöring bibliotheket dessutom förvarar ett dyrbart minne i sin stora theologiska katalog in folio, af honom med mycken omsorg uppgjord och, till största delen, med hans egen hand skrifven.

Under dessa år hade hans hjerta hvarje sommar dragit honom till det kära Rämen. Han befann sig äfven der i Sept. 1804, då, en vacker afton, tvenne långväga fågelskyttar inträdde på gården, åtföljda af en ung Upsalastudent. Dennes namn var ERIK GUSTAF GEIJER, redan bekant såsom prisvinnare i svenska akademien året förut för sitt äreminne öfver Sten Sture den äldre. TEGNÉR och GEIJER betraktade hvarandra såsom två unga örnar från skiljda fjällspetsar. Det visade sig redan nu, hvad sedermera bekräftade sig under hela deras lif, att de säkrare skulle mötas i sin flygt mot solen, än i sina hvilopunkter på jorden. Begge föreföllo de hvarannan underliga: begge kände de sig förda till hvarandra af en hemlig dragningskraft. GEIJER kunde ej nog förvåna sig öfver den unge mannen, som, midt i sin ystra omgifning, gick en tyst främling. "Man kunde — säger han * — kalla honom den *frånvarande* gästen ibland de många närvarande. Han var smärt och spenslig, med ljust, lockigt hår och

spannmål. Högre inkomster erhöll ej TEGNÉR förr än efter utnämningen till Græcæ Linguæ professor 1812.

* Se *Minnestalet öfver Esaias Tegnér* i Litteratursällskapet i Stockholm den 15 Dec. 1846.

och blåa, särdeles klara ögon. Men dessa ögon tycktes ej se något framför sig, och deras ägare vankade omkring liksom i en half dröm. Blott om hans uppmärksamhet väcktes på något, strålade dessa ögon med ett eget skalkaktigt ljus, vanligen åtföljdt af ett blixtrande infall och ett godmodigt småleende. — Ingen synnerlig bekantskap oss emellan syntes vilja blifva frukten af närvarande möte. Han tog föga del så väl i välfägnaden som i de stojande nöjena. Hans tider voro ej husets tider, hvilka voro mycket bestämda. Man saknade honom vid kaffe-, vid frukost-, ofta nog vid middags-bordet. Hans vägar tycktes ej vara andra menniskors barns. — Det gick så då, som alltid sedermera. Vi ha aldrig samtalat utan att disputera, och då vi aldrig kommit öfverens, torde deraf den slutsatsen också dragas, att vi i sjelfva verket aldrig förstått hvarandra. Jag vet ej, hur det i detta afseende förhöll sig med TEGNÉR. Jag trodde mig åtminstone förstå honom." — TEGNÉR, å sin sida, yttrar om detta möte: "Redan nu röjde sig den stora skiljaktighet i vår åsigt af lifvet och litteraturen, som sedermera alltmer och mer utbildat sig med tiden. Vår samvaro var en fortgående disputationsakt, dock utan all bitterhet och ovänskap. Jag lärde redan då att skatta GEIJER såsom en af de snillrikaste och ädlaste naturer i vårt land."

Med den sammanlagda lönen af sina trenne akademiska tjenster ansåg sig snart TEGNÉR kunna lefva gift. Han blef det redan före sitt tjugufjerde år. Den

22 Aug. 1806 förde Rämens vördnadsvärde ägare begge sina döttrar till altaret, och lade i TEGNÉRS hand den yngstas. Uppvuxna i skogen, lånade de unga brudarna af den, på sjelfva bröllopsdagen, sin enkla, nordiska prydnad; ty då, af ett tillfälligt missöde, de från Stockholm tingade myrtenkronorna uteblefvo, kransade i stället det finaste lingonris deras mörka lockar.

Må vi här ett ögonblick stadna, att göra oss reda för arten af vår skalds poëtiska verksamhet intill denna ynglinga-årens gräns. All poësi har sin gryning; den Tegnérska hade en lång. Åtskilligt af hvad han före denna tid diktat, skulle visserligen kunna göra en vanlig poët heder; i afseende på TEGNÉR är det mesta blott att anse som försök, öfningar, studier. Man röjer mycken lätthet i formen, men den gedigna tanken saknas; man ser spåren af godkända mönster, men man ser föga något egendomligt; man möter öfver allt en känslofull själ, men sällan någon hänförande fantasi; man har — med ett ord — framför sig en lofvande verskonstnär, men ännu ingen skald. Åtskilliga af samtidens vittra författare tycker man sig känna igen: man träffar drag af både OXENSTJERNA, LEOPOLD och LIDNER; men af TEGNÉR upptäcker man ännu nästan inga. Ett lysande undantag från detta allmänna omdöme bildar dock sången *till min hembygd* (1804). Den försvarar en plats i samlingen af hans dikter, och glänser bland dem som en morgonstjerna. Äfven *vid en borgarflickas graf* (1804) ljödo toner, skärare, enklare, djupare än man hittills var van att höra. Hans sång *till Christofer Myhrman* (s. å.) är ett stycke, fullt af skärpa

och eld. Här redan blixtrar det i gryningen. Till hans aflägsna älskarinna hör man, bland åtskilligt morgonqvitter, ömma toner af kärlek, längtan, saknad. Dystert, men manligt, ljuder vid en och annan graf hans klagan. Då och då hör man lekande ljud: man ser en solglimt af löje och satir, och här framskymtar kanske mest hans rätta jag. Så, bland annat, när han i ett poëm till sin fästmö sjunger, hösten 1802:

"Än bekymmerslös och glad
Lik en dans din tid försvinner:
Öfver allt du nöjet finner,
Till och med i Filipstad."

Så, när han, i skaldebref till en vän, utgjuter sin harm öfver svenska akademien, som ej prisbelönt hans 1805 till täflan insända poëm *Kulturen;* så ännu mer, när han i en polemisk visa, sprittande af qvickhet, affärdar en läkare i Carlstad, som parodierat hans sång *till hembygden.*

Men i allmänhet behandlade han ännu en lång tid poësien som en bisak. Hans af trägna arbeten upptagna tid medgaf blott glesa besök af sånggudinnorna, och hans offer åt dem voro ögonblickets. Sjelf var han den siste att fästa någon uppmärksamhet vid utkast, dem han vid en mognare ålder betraktade blott som poëtiska ungdomssynder. Mindre åt den vittra, än åt den lärda, banan låg ännu hans sträfvan; och han märkte ej, att begge dessa banor möttes i ett gemensamt mål. Genomträngd af klassiska mönster, odlade han sin smak; forskande i theoriernas djup, skärpte han sitt snille. I samma mån de stora tan-

karna trängde in på hans själ, afspeglade dem fantasien i mångfärgade bilder. Hans genius flög ej ännu; men dess vingar växte med hvarje dag: sköna skapelser lågo som en sofvande vår i hans inre; och hans poësi slog nu sina rötter i djupet, att snart för morgonens fulla sol öppna, för middagens varma glans utbreda hela prakten af sina blommor.

En märkbar förändring röjde sig i skaldens väsende från den stund han, med betryggad lefnadsväg, kände sin yttre ställning oberoende, och det husliga lifvets lycka göt sin fröjd öfver hans hvilas stunder. Hans sjelfständighet steg nu fram och tog, nästan med kungliga later, in sin plats. Förut mera trög, sluten, otillgänglig, blef han nu med ens liflig, öppen, sällskapsglad. Det var, som hade han hittills ej haft tid att vara ung; i stället tog han nu ungdomen med sig lifvet igenom. Blott inåt hade hans sol förut vändt sina strålar; nu genomglödgades af dem äfven hans yttre varelse; den tinade opp som en frusen alp, sprack ut med alla sina under, och den snillrike grubblaren var snart i sitt hem den älskligaste värd, i alla kretsar en efterlängtad gäst för sitt spelande skämt, sin ljungande qvickhet, sina blixtrande infall. Aldrig utarbetade, aldrig öfverlästa, aldrig utslitna, kommo de nästan omedvetet framstörtande, med en jättes trots och ett barns oskuld. Man förlät dem deras yra och hann ej såras af deras udd; — den var ej doppad i gift, men lindad med rosor af qvickhet. Hans umgänge sprutade eld; men elden var ej härjande, den var elektrisk: — gnistorna flögo omkring, som de gaddlösa lysflugorna i sö-

derns sommarnätter. Stundom, när löjet skalkades kring hans läppar, tillät han sig yttra betänkliga saker, som, upprepade af en annans mun, skulle förefallit oförlåtligt råa, men som i hans hade något på en gång så öfverraskande qvickt och så godmodigt lekande, att äfven den oskyldigaste mö merändels måste skratta, innan hon hunnit att rodna. En älskvärdare qvickhet än TEGNÉRS har troligen ej funnits. Hvad sjelfsvåld än lekte kring hans mun, man visste dock, att intet gyckel dristade sig in i hans hjerta: man såg genom ytans skalkande våg ned i ett genomskinligt djup af heligt allvar. Det var det bottenärliga i hans väsende, som på en gång föranledde och öfverskylde det sjelfsvåldiga i hans uttryck.

Med dessa egenskaper, var det ej underligt, om TEGNÉR blef själen och medelpunkten i det samqväm, som, vid denna tid, på lediga aftonstunder bildades af några bland de yngre lärarne vid akademien. Angående denna klubb, det s. k. *Herberget,* berättar han: "Den hade ingen politisk syftning och i allmänhet inga stadgar. Öfver litteratur talades allehanda, och i synnerhet öfver den akademiska styrelsen. Här knöt sig kärnan till åsigter och tänkesätt, som sedermera ej blefvo utan inflytande på universitetet. Ehuru flera bland oss redan voro husfäder och män, var dock det hela ett gladt studentlif: man kastade boll med idéer och infall, ögonblickets barn, som väl kunde förtjent att blifva allmännare bekanta." Deltagare i denna klubb voro, jemte TEGNÉR, flera män, som sedermera vunnit anseende i vetenskapen, staten och kyrkan, sådana som

AGARDH, HEURLIN och C. P. HAGBERG. Hans käraste umgängesvän, prof. BOLMÉER, var en af stiftarne.

Om sitt förhållande till en annan utmärkt personlighet yttrar skalden i sina anteckningar: "Från Köpenhamn hade LING (1805) kommit till Lund, der han väckte mycket uppseende, icke blott genom sin fäktning och gymnastik, utan äfven genom sin poësi. Jag värderade då, som nu, den redliga öppenheten i hans karakter, och beundrade hans poëtiska gåfva, ehuru bristen på klassisk och äfven modern bildning ofta föranledde en råhet i formen, som var mig vidrig; men den ömtåliga retligheten i hans lynne söndrade oss ofta."

TEGNÉRS anseende såsom akademisk lärare växte med hvarje år. När han, de begge läseterminerna 1808, under LIDBECKS rektorat, förestod den esthetiska professionen, strömmade ungdomen med enthusiasm till hans föreläsningar. Dessa voro med stor sorgfällighet utarbetade. De utmärkte sig för sträng skärpa i begreppens bestämningar, ett högst genialiskt sätt att gruppera föremålen, och en mer än vanlig förmåga att popularisera spekulativa ämnen. Härtill kom ett föredrag, enkelt som sanningen, och flärdlöst som den äkta skönheten: ingen dimma öfver tankarna, ingen slöja öfver uttrycken. Hvad han lärde och sade, var klart och genomskinligt som kristall. Likartade egenskaper utmärka äfven den *ethiska kollisionslära,* * som han samma år utgaf såsom prof för en profession i praktiska filosofien, och som till denna beredde honom an-

* *De officiis, quæ collidi dicuntur.*

dra förslagsrummet.* Hans outtröttliga arbetsamhet räckte till på många håll; ty äfven åt enskilt undervisning måste han fortfarande offra en ej ringa del af sin tid. Hans knappa lön tvang honom att i sitt hus taga pensionärer, och bergningen för ett växande hushåll blef ändå endast möjlig genom husmodrens kloka omtanke. Mången gång var det hon, som biträdde honom med utskrifvandet af filosofiska fakultetens protokoller, och lösen för ett och annat betyg var dem ofta en välkommen tillgång i ögonblicklig förlägenhet. Lycklig make och far, hade under tiden TEGNÉR redan blifvit universitetets prydnad, vetenskapens stöd, ungdomens afgud. Han blef nu äfven svensk nationalskald från den stund han, en Novemberdag 1808, sjöng sitt evärdliga qväde *för det skånska landtvärnet.* Denna krigiska dithyramb ljöd som en stormklocka genom alla fosterländska bröst. Toner, på en gång så trotsiga och så sköna, hade man förr ej hört från den svenska lyran. Genom land och rike gick som en löpeld denna elektriserande sång, vittnande, att norden ägde en Tyrtæus, fullt jemförlig med den, som fordom sjöng seger åt Spartas söner.

De dubbla förtjensterna af lärare och skald påkallade snart regeringens uppmärksamhet. Den yttrade sig genom fullmakt af den 6 Dec. 1810 på professors namn, heder och värdighet.

Följande årets sommar tillbragte TEGNÉR på Rämen. Han hade, under de föregående åren, mer än

* Professor C. F. CEDERSCHÖLD erhöll sysslan.

en gång dit återvändt, och hans familj tidtals der gjort längre besök. Denna gång var det en sorglig anledning, som förde honom till det kära ungdomshemmet. Hans vördnadsvärde svärfader, bergsrådet MYHRMAN, hade lyktat sin verksamhet. Midsommarsolen sken nu på hans liflösa stoft, till grafven buret af hans åtta söner och två mågar. Af jern reste de hans minnesvård, en bild af den större, han sjelf sig hade rest i sina vackra anläggningar. Dessa blomstra ännu öfver hans mull, och, från den löfskuggade kyrko-udden nere vid sjön, kan han ännu ur sin graf höra hamrarna klappa vid Rämen.

Mot slutet af denna sommar (1811) företogs från Rämen en sällsam utfärd. Fyra af de hemmavarande nya bruksägarne — två militärer, *en* kanslist från Stockholm, *en* professor från Lund — kommo en dag öfverens om att sjelfva, såsom raska bergsmän anstod, köra in sitt jern till staden och derifrån hämta sin spanmål. De ville dermed ej blott utföra ett gladt upptåg, men på fullt allvar visa grannar och underhafvande sin aktning för yrket och sin förmåga att, om det gällde, sjelfva lägga hand vid det tyngre arbetet. Detta friska skogsäfventyr anslog lifligt TEGNÉRS natursinne: upprymd och sommarledig, tog han med hela sin själ deruti del. Utgången ur folkets kärna, hängde han ännu med alla sitt väsendes rötter fast deruti: han ville en gång smaka huru arbetaren hade det, huru det känts för hans farfar, när denne, krökt vid lasset, gick tunga steg genom Smålands skogar. Han kände sig återförd till fädrens enkla seder, försatt tillbaka i de tider, då

hvar och en var "man för sig". Lik de andra, smorde han om qvällen sin kärra, och pålastade sina två skeppund stångjern, som noga måste fastkilas, för att ej i backarna falla ur sitt läge. På brukskontoret emottog sedan *Esaias Esaiasson* sin forsedel, ställd till faktoriet i Filipstad. Klockan 2 på morgon steg han opp, för att sköta om sin häst och sela på. En timma derefter satte sig de fyra fororna i gång. Dagen blef vacker och herrlig. En hvar tillryggalade nu de fyra milen till fots, gående bredvid sitt lass. Endast i svårare backar kom man hvarandra till hjelp, och njöt, under dragarnes pustning, af den medförda resekosten. Mot qvällen anlände de till staden, der hvar och en sjelf lossade sitt jern. Andra dagen återvände de på samma sätt, men med spanmålslass. Nu blef profvet dem drygare genom ett starkt ihållande regn, som genomblötte deras sugande vadmalsrockar: öfverplagg ägde de ej, och, genom misshushållning dagen förut, hade äfven matsäcken tagit slut. Men företaget var en hederssak: de gingo alla i land dermed, och, efter nära två dygns vakor och åtta mils fotvandring, anlände de på sena natten lyckligen med sina lass till Rämen, hungriga och våta, men tillfredsställda öfver att hafva visat sig duga till något annat än "herremän".

Att denna händelse här blifvit omständligare beskrifven, har en särskilt anledning. Vill läsaren veta, hvarpå han tänker denne allvarsamme forman, som skrider fram med sitt lass mellan de bugande tallarna? Jag vill yppa det. Han tänker inga vanliga tankar. Rad för rad växer i hans själ ett poëm, der malmens

klang försmälter med tallarnas sus, och Alexandrinens gång målar hans egen:

— "Se kring dig! Flammande kring fjällen fästet svänger,
Utöfver forsens svall förvågna klippan hänger,
Och skogen hvart du går, omgjordande din stig,
Står hög och allvarsam och blickar ner på dig." —

Svenska akademien tillerkände på högtidsdagen 1811 stora priset åt poëmet Svea, som hördes med sorl af beundran och snart i tusende afskrifter flög genom landet. Det var sjunget ur folkets bröst. Det var diktadt i Rämens skogar!

Tegnérska poësiens *morgon* flammade nu i sitt klaraste guld. På gränsen mellan tvenne smakens olika åldrar hade detta poëm ställt sig, hyllande och försonande dem begge. När skalden, mot dess slut, plötsligt bryter den lugna, afmätta, högtidliga versstråt, der moln af fosterländska sorger urladdat sig i åskor af medborgerlig harm, och han med ens, i dithyrambiskt rus, störtar sig i ett solbad af profetisk hänryckning, och nu i en hägrande syn ser eldsdragen af Sveas framtid mellan kamp och seger, mellan norrsken och stjernor, mellan fornmythiska dimmbilder och historiska hjeltevålnader; då motstår honom intet svenskt hopp, ingen esthetisk formlära; då nedrifver han, på samma gång med framtidens slöja, äfven diktens föråldrade skiljemärken.

TEGNÉR infann sig i Stockholm i början af 1812. Han knöt här personlig bekantskap med de återstående länkarna af Gustaf III:s vittra hofkrets, med NILS V. ROSENSTEIN och LEOPOLD, med OXENSTJERNA och

ADLERBETH. Äfven med en annan, en yngre krets af snillrika män, som ur svenska fornhäfder och svenska fornsånger åter ville besvärja fram nordisk ära och kraft, trädde han i nära beröring. Han ingick, under namn af *Bodwar Bjarke,* i Göthiska förbundet, och lemnade till tredje häftet af Iduna, som samma år trycktes, sina oförgätliga poëmer: *Majsång, Elden, Skidbladner, Herthas barn* och *Flyttfåglarna.* Hans egentliga ärende i hufvudstaden var för öfrigt, mindre att af v. ROSENSTEINS hand emottaga det förvarade priset för *Svea,* än att af konungens undfå fullmakt på grekiska professionen i Lund. Han erhöll den d. 26 Febr. 1812 och blef på samma gång utnämnd till kyrkoherde i Stäfvie och Lackalänge prebende-församlingar. NORBERG hade, med bibehållande af den orientaliska professionen, begärt afsked från den grekiska. På hans förord, och Lunds akademie kanslers, H. Exc. Grefve v. ENGESTRÖMS anmälan, erhöll nu TEGNÉR denna, utan ansökning och vanliga omvägar, på grund endast af sitt anseende såsom universitetets lärdaste hellenist, ett anseende, som han till fullo bestyrkt genom förut utgifna mästerliga afhandlingar.* Så erhöll nu Lunds akademi, för fjerde gången sedan sin stiftelse, och efter nära ett sekels saknad, en särskilt professor i grekiskan. Det program, som i början af följande höst-termin tillkännagaf dennes installation, uttalar i vackra

* Utom de redan anförda, må här nämnas afhandlingen: *de Diis Iliadis,* 1804. — Sednare utgaf han: *de oraculo Dodonæo;* — *Monumenta Græcorum ex anthologia;* och *Hymnus Homericus in Pana.*

och värdiga ord hvad universitetet för TEGNÉR kände och af honom på denna plats väntade. *

Det tolfåriga tidskifte, som nu af skaldens lefnad vidtager, är i många hänseenden att räkna för hans lyckligaste. Utan detta hade han ock ej blifvit hvad han nu för efterverlden är. Att börja med, gaf honom hans nya embete ej blott tillräcklig utkomst, men rika skördar af hugnad och tillfredsställelse. Återgifven åt sina gamla greker, fick han nu ostörd tolka deras eviga skönheter för en ungdom, som han älskade, och som, på denna lärostol, begynte med att frukta, slutade med att dyrka honom. Samme käre Homerus, som så mången sommarqväll hvilat i hans famn under Rämens björkar, hade nu med sina fullskrifna blad flyttat opp i en akademisk katheder. Pindarus, Thucydides, hela skaran af Hellas' skalder och Vise följde den store Joniern. Hvad man minst väntade att hos en fantasirik skald möta, var en så grundlig insigt i den grammatikaliska organismen, ett så sällsynt samband af empirisk linguistik, filologiskt skarpsinne och esthetisk skön-

* — "De quo nescio quid dicturus sim, ne, dum, nudam simplicemque sequor veritatem, adulator esse videar. Ea enim ejus ingenii est indoles, ea etiam ipsius Græcæ antiquitatis scientia, ut difficile diceres, natura an studium in illo Græcorum poëtarum effigiem posuerit. Ex quo, tanquam ex fontibus Nili, excurrit vena, quæ, etsi pleno semper alveo fluat, nihil tamen sui perdit. Est vero Academiæ nostræ magno honori, non minus quod illius est Doctor egregius, quam cum nostri Lycei fuerit alumnus. Hoc igitur vere de illo prædicturus esse videor, illum non Academiæ solum decus fore, sed patriæ, nec hujus fore ævi sed seculorum." — Professor E. Z. MUNCK AF ROSENSCHÖLDS program den 14 Oct. 1812.

hets-takt. Hans fordringar på insigt i språkets mekaniska delar voro stränga, och understöddes genom införande af både tal- och skrif-öfningar. Enskilt undervisade han i grekernas mythologi, fornkunskap, geografi och kulturhistoria. Också finnes säkerligen ingen af hans talrika lärjungar, som skall jäfva hvad han sjelf med naiv ärlighet bekänner: "Professionen skötte jag med mycket nit. Ehuru — tillägger han — jag i åsigter och method i flera delar afvek från NORBERG, och i synnerhet yrkade på en säkrare och fastare grammatikalisk underbyggnad, störde dock detta icke ett ögonblick det goda och vänskapsfulla förhållandet oss emellan. Grekiskan blef ett studium på modet; och jag kan utan skryt säga, att jag lemnade denna litteratur både mera känd och mera aktad vid akademien, än jag emottog den."

Dekanus i filosofiska fakulteten var TEGNÉR åren 1814 och 1823; promotor 1820.* Det akademiska rektoratet ville han aldrig emottaga. När detta 1818 erbjöds honom, väckte hans vägran missnöje hos en del af konsistorium; och en mindre välbetänkt tillrättavisning af afträdande rektor, professor KJELLIN, föranledde TEGNÉR att, i en qvick och skarp inlaga till akademiens kansler, förklara grunderna för sin afsägelse.

Den 20 Dec. 1812 vigdes TEGNÉR till prest.** Huru heligt han uppfattade sitt nya kall, derom vitt-

* Hans berömda promotions-program handlade: *de Platone artem poëticam improbante.*

** Han hade året förut speciminerat: *de Gnosi ejusque in Novo Testamento vestigiis.*

nar hans poëm *Prestvigningen*, om hvilket FRANZÉN med skäl yttrat, att "det strålar af himmelsk skönhet". Pingstdagen 1813 höll han inträdespredikan i sina prebende-pastorat. "Jag kommer — sade han — till eder med en ringa erfarenhet, men likväl med ett redligt hjerta. Möten mig derföre med edert förtroende och öfversen med mina brister! Besinnen att andra pligter binda mig, dem jag ej heller får försumma! Jag kan icke, som jag borde, lefva ibland eder, icke känna alla edra husliga omständigheter, icke dagligen dela eder sorg och eder glädje. Låten ej denna omständighet aflägsna edra sinnen ifrån mig; den beror ej af mig att ändra, och för ingen af er skall dessutom mitt hus vara främmande eller mitt hjerta tillslutet." Han höll ärligt ord. Han var ej blott i väsendtligt fall en öm själaherde, men han var en fader för sina bönder. Hans råd och hans dörr stodo dem alltid öppna. I Lund körde de in i hans gård, åto vid hans bord, hedrades af hans hustru och barn. När 1814 hans yngste son föddes, bars han till dopet af en hedervärd bondhustru, och alla de öfriga faddrarna tillhörde hennes klass. Sina sympathier för den allmoge, ur hvars sköt han utgått, förnekade TEGNÉR aldrig. Också yttrade sig hos hans församlingar den mest rörande sorg, då han, tio år derefter, skulle lemna dem för att emottaga ett indrägtigare pastorat, Reslöfs och östra Carleby, hvarå, med bibehållande af professionen, han den 17 Juli 1822 erhållit konungens fullmakt. När han sedermera måste flytta till Wexiö, täflade bönderna från hans äldre och hans nya prebenden att erbjuda sina dragare för att

verkställa den tjugu mils långa flyttningen. — Vid CARL XIV JOHANS kröning nämnd till theologie doktor, promoverades TEGNÉR i Upsala den 15 Oct. 1818. Samma år invaldes han den 5 Nov. till en af de aderton i svenska akademien, der han den 22 Juni 1819 intog det åttonde rummet med ett tal, för kändt att här behöfva prisas, ett tal, sådant som endast *Sveas* skald kunde hålla öfver *Skördarnas*. Talen i Lund, vid jubelfesten 1817, och i anledning af kronprinsens och kronprinsessans förmälning 1823, hade, det ena grundlagt, det andra ytterligare bestyrkt hans stora anseende som talare. Det förra, ursprungligen ej för trycket ämnadt, och inmengdt af en nog bitter polemik mot den Nya Skolans poëtiska rigtning, ådrog honom länge dennas misshag: det sednare, uppfyldt af frisinnade åsigter öfver dagens politiska frågor, ställde honom högt bland det liberala partiets kämpar, och föranledde snart från författarens sida en förklaring *till danska allmänheten*, som, genom ett litterärt lurendrejeri, kommit i tillfälle att, förr än den svenska, läsa talet i tryck. — Till andlig ledamot af nordstjerne-orden hade TEGNÉR blifvit utnämnd den 29 April 1822.

Skaldens husliga lycka stördes, under denna tidrymd, genom förlusten af en åttaårig dotter, vid hvilken hans fadershjerta fästat sig med hela styrkan af sin ömhet. FRANZÉNS lyra ljöd vid EMMAS tidiga graf, och, i de fyra öfriga barnens namn, kommo med tjusande lek dess blida toner att försköna skaldens nästa julafton.* Redan tillförene hade TEGNÉR mistat en späd

* Se FRANZÉNS *skaldestycken*, andra bandet, s. 417.

son, som, efter BRANTING, bar namnet JAKOB. Alla sina bröder hade han ock nu öfverlefvat. Till ELOF, den qvickaste menniska, som TEGNÉR sade sig någonsin hafva känt, hade han 1810 diktat den bekanta *Brudskriften;* fem år sednare sjöng han vid hans bår ett rörande dödsqväde.* Den vansinnige JOHANNES hade ända till sitt 39:de år ömt blifvit vårdad af den åldriga modren. När hon 1817 från Ingrirud, der hon i tjugutre år fortfarit att bo, flyttade till sin måg, prosten N. LIDÉN, som då innehade Silbodals pastorat, var JOHANNES äfven dit henne följaktig. En dag föll det honom in att bese prestgårdens qvarn; men, i stället för att gå öfver bron till qvarnhuset, tog han genvägen rakt i elfven och drunknade. Modren var otröstlig öfver att denna, kanske enda, gång hafva lemnat honom utan tillsyn. Några år sednare — i Juli 1822; gumman var då nära 80 år — passerade konung CARL JOHAN Nordmarks härad på återresan från Norrige. Han fick höra, att TEGNÉRS gamla mor bodde i denna ort, och lät genast yttra sin önskan att se henne. Den vackra, prydliga gumman, åtföljd af sin dotter och måg, inställde sig vid hemmanet Strand, nära Silbodals prestgård, klädd, såsom alltid, i bindmössa och kofta. Konungen öfverhopade henne med vänligheter, lät säga henne

* ELOF TEGNÉR, sedan 1805 eloquentiæ lector i Carlstad, dog den 27 Jan. 1815, efterlemnade tvenne söner (BRAGE ESAIAS och ELOF) och en dotter (HILDA, gift med kyrkoherden i Carlskoga, mag. C. WAHLUND). ELOF TEGNÉRS enka, JEANA CAROLINA BAGGE, blef 1816 omgift med lektor U. J. ÅBERG. (Jemf. noten sid. XXXVIII.)

henne de utsöktaste loford öfver hennes son i Lund, "den det vore en ära för henne och Sverige att hafva född", och slutade med att skänka henne sin bild, den han bad henne förvara, såsom han i sitt minne ville behålla hennes.

Det var under denna tolfåriga period som TEGNÉRS vittra ära nådde sin strålande middagshöjd. Aldrig har hans fantasi utvecklat en rikare alstringskraft, aldrig hans konstnärskap hunnit en högre fulländning. Att ej tala om den massa af tillfällighetsdikter, * som han i det dagliga umgänget strödde omkring sig, såsom svanen, vid stranden af sin insjö, stänker omkring sig ett strålregn af perlor; att ej nämna hans mångfaldiga smärre dikter från denna tid — än fornmythiskt djupa, såsom *Asatiden* och *Jätten,* än sublimt djerfva, såsom *Elden* och *Polarresan;* än sökande sitt ämne i Nordens hjeltehäfder, såsom *Carl XII,* än i dagens fosterländska enthusiasm, såsom *Götha Lejon* och *Prins Oscar;* än titaniskt öde-trotsande, såsom *Hjelten,* än Davidiskt harpoljufva, såsom *Fridsröster* och *Skaldens morgonpsalm;* än naturbeskrifvande, såsom *Vintern,* än lyriskt målande, såsom *Stjernsången;* än didaktiskt-allegoriska, såsom *De tre bröderna,* än ironiskt-politiska, såsom *Nyåret 1816;* — det var nu, som han, i flygten af den högsta etheriska lyrik, diktade sin *Sång till solen;* nu, som han, efter freden i Kiel, med profetisk hänryckning skref sitt poem *Nore,* hvars uppläsning

* Ett stort antal af dem ledde sitt ursprung från förtroliga fester i biskop W. FAXES glada och vördnadsvärda familjekrets.

i göthiska förbundet GEIJER måste afbryta för gråt; nu, som han från Lunda-parnassen, vid magisterpromotionen 1820, lät höra denna beundrade *Epilog*, der det starka och det blida sammansmält till antik skönhet, alla färger upplösa sig i det rena ljuset, filosofiskt tankedjup genomskimras af grekisk klarhet, och de stora idéerna som stilla stjernor spegla sig i ordets lugna flod. Knapt hade nationen hunnit sansa sig efter sin förtjusning öfver denna, förrän, med korta mellanskof, trenne större skaldeverk togo hennes uppmärksamhet i anspråk: en heligt ljuf pingst-idyll, en på en gång frisk och vek riddar-romans, och en cyklus af hänförande sångprof ur en fornnordisk kämpasaga. *Nattvardsbarnen*, föregångna af sitt sköna preludium till NORBERG, framträdde redan 1820. Åtföljdt af den ej mindre vackra hyllningen till LEOPOLD, utkom året derefter poëmet *Axel*, diktadt inom några få dygn, under skaldens tillfrisknande från en svår sjukdom; och, nästan samtidigt, frambar nu äfven Iduna de sista nio sångerna af *Frithiofs Saga*, "de äpplen — säger GEIJER — genom hvilka gudinnan ännu bevisade sin förmåga att odödliggöra". Det dröjde ej länge, innan detta verk fulländadt framträdde. Härmed var nu kronan satt på TEGNÉRS skaldeära, och uppfylld den profetia, som "Blommornas" bard, redan vid de första sångerna, yttrat: "när denna hjeltedikt blifver färdig, äger Sveriges vitterhet att uppvisa ett skaldeverk, som med hvarje romantiskt epos i verlden förmår att uthärda täflan och jemförelse."

Öfverflödigt vore att här erinra om det bifall, hvarmed denna "mästarsång af nordisk diktningsförmåga"

högljudt helsades af hela den bildade verlden; huru GOETHE från sin sångarthron hyllande för den sänkte sin under lagrar grånade hjessa; huru alla Europas språk, ända till det ryska, polska och nygrekiska, skyndade att tillegna sig större eller mindre delar af densamma; huru den, i skaldens eget land, snart utgjorde en lefvande fröjd på folkets läppar, en skatt i daglönarens tjäll som i furstens salar. Dess fosterländska betydenhet öfvergick i en verldshistorisk; TEGNÉRS namn växte samman med LINNÉS, och, hvarhelst man i verlden kom, uttalades det med aktning och beundran.

Det skall måhända interessera läsaren att, för några ögonblick, söka upp den enkla skaldeboning, hvarifrån ett så stort rykte utgått. Vi begifva oss då till Lund och finna der, i hörnet af gråbrödragatan och klostergatan, ett hvitt envåningshus, rymligt till omfång och trefligt till utseende. Detta med den tillhörande lilla trädgården är skaldens eget: han har ägt det sedan 1814. På den höga stentrappan utanför se vi några lockiga barn leka med en frodig, svartnosad mops. Denne är skaldens favorithund, den vidtbekante Atis, som i tolf år varit från honom oskiljaktig och ännu aldrig försummat någon grekisk lektion. När hans herre går opp i kathedern, följer Atis med och tager sin plats vid hans fötter. Skulle professorn någon gång glömma af sin föreläsnings-timme, rycker Atis honom i rocken, och man vet då, hvad klockan är slagen. Vi träda in i huset och lemna till venster om oss familjens boningsrum. Till höger inkomma vi i en större sal, och innanför den ligger skaldens arbetsrum; men

innan vi öppne dörren, böre vi först lyssna, om derinifrån ej höres ljudet af tunga steg och af ett doft, entonigt gnolande. Detta är tecknet, att skalden diktar. När han så går och smågnolar, då vet man, att något är å färde: alla lemna honom då i fred, och sjelfve Atis stadnar då helst utanför på trappan. Men — skalden är nu borta, och vi träda in i hans verkstad. Hvad finna vi? Ett anspråkslöst studentrum, med två fönsterlufter, från golf till tak beklädt med böcker, ett brunmåladt skrifbord framför en perlfärgad soffa, och för öfrigt ingenting anmärkningsvärdt, utom tvenne fördjupningar i golfvets begge motsatta hörn. Det är på dessa punkter, som skalden vändt sig under sina kammarvandringar: sjelfva bräderna ha emottagit intryck af hans poësi. I detta rum är eljest — tycka vi — ingenting att se; men under detta låga tak var det, som *Frithiof* såg dagen; vid detta brunmålade skrifbord, som *Nattvardsbarnen* upptecknades; på denna perlfärgade soffa, som skalden tillfrisknande låg, när han diktade *Axel.*

Till denna anspråkslösa boning ankom, en Januaridag 1824, en skånsk bonde, ridande genom stark snöyra, för att aflemna ett angeläget bref. Det innehöll underrättelsen att, vid det nyss hållna biskopsvalet i Wexiö, de flesta rösterna tillfallit TEGNÉR, som således blifvit uppförd å första förslagsrummet. * Denna tidning väckte hos honom i början mera bekymmer än glädje. Det var en annan af professorerna i Lund — småländ-

* De andra begge rummen innehades af domprosten i Wexiö, D:r M. LAMÉR, och kyrkoherden i Skatelöf, kontraktsprosten, D:r C. M. AGRELL. Röst-antalet till de tre rummen var 127, 105 och 91.

ska nationens förtjente inspektor* — som långt mer hade väntat och äfven önskat detta bevis af sin födelsebygds förtroende. TEGNÉR, som ej gjort ett steg för att erhålla förslaget, gjorde ej heller något för att utbedja sig fullmakten. Den utföll icke desto mindre för honom redan den 25 Februari. I början af April afslutade han sina föreläsningar öfver Thucydides, nedlade det akademiska läroembetet och skiljdes från ungdomen med detta bekanta tal, der han i hänförande bildspråk framställer grunddragen af alla tiders skiljaktiga poësi, uppehåller sig längst vid den grekiska, och sist öfvergår till ett djupt gripande farväl, der den vexlande tonarten af grekens gnomer och Syrachs lefnads-reglor antyder likasom hans eget vacklande i denna stund mellan Parnassens höjder och Zions. Slutet af detta tal är i synnerhet rörande. Det är ett kärlekens testamente af vishet, är såsom en faders sista handtryckning, sista famntag till söner, dem han ej väntar att mera återse. Ur hvarje tanke framqväller en tyst suck, i hvarje ord gömmer sig en sväljd gråt. — Få veckor derefter höra vi TEGNÉR från en annan talarestol. Det är på Wexiö gymnasium, som han helsar sin nya omgifning. **

I Maj 1826 flyttade skalden till Wexiö. *** Han bodde första året på Tufvan, ett täckt landtställe i

* D. v. historiarum professorn, mag. A. O. LINDFORS. Han var, med 65 röster, närmast de tre på förslaget uppförda.

** Detta första tal i Wexiö höll han, stadd på resan till Upsala, för att invigas i sitt embete. Denna invigning skedde sedan i Upsala domkyrka den 31 Maj s. å.

*** Som hans företrädares, baron LUDVIG MÖRNERS, enka åtnjöt trenne nådår, emottog TEGNÉR ej boställe och lön förrän den

stadens grannskap, till hvars vidsträckta utsigt, leende sjöbrädd och vackra hängbjörkar han, lifvet igenom, bibehöll sin kärlek. Det af WALLQVIST uppförda biskopsbostället Ostrabo blef och förblef sedan hans hem. Beläget på en höjd, med utsigt öfver tre sjöar, är det med staden, som ligger vid dess fötter, förenadt genom en vacker allé. Några år efter ditflyttningen yttrade TEGNÉR i bref till en vän: "Jag bor icke blott väl, utan äfven präktigt, utanför staden. På bostället, som jag emottog ganska förfallet, har jag nedlagt mycken kostnad i odlingar; men, om jag finge lefva ännu några år, skulle jag väl ha kostnaden ersatt, och i allt fall betraktar jag ett boställe som en hedersskuld." Till samme ungdomsvän hade han förut skrifvit: "Hvad mitt biskopskall angår, så bör jag först och främst påminna dig, att jag icke, hvarken direkt eller indirekt, sökt det. Det var egentligen det yngre presterskapet, till hvilket jag som lärare vid akademien stått i förhållande, som, utan all min förskyllan och värdighet, skaffade mig förslaget. Om något annat stift, åtminstone i Götha rike, förut blifvit ledigt, hade möjligtvis förhållandet blifvit enahanda. — Men sedan jag en gång fått sysslan, fordrar min heder, att jag sköter den så godt jag förmår. Jag är ingalunda af din tanke, att

---

1 Maj 1827. Biskop MÖRNER hade dött den 19 Oct. 1823. — TEGNÉRS enka lärer vara en af de första biskops-enkor i Sverige, som ej erhållit mer än ett extra nådår. Man har undrat deröfver; men hon begärde ej mer.

biskops-fullmakten är en anvisning på lättja och orkeslöshet. En utlefvad man, som emottager embetet såsom en pension, kan vara ursäktad, om han betraktar sin tjenst på detta sätt, eller rättare är tvungen att behandla den så; men vid mina år vore det oförsvarligt. Det bästa vore utan tvifvel, om jag vore född till förmögenhet, så att jag kunde lefva utan embete; men, då detta är omöjligt, vill jag ej gerna bli ärelös, hvarför jag verkligen, åtminstone sjelf, skulle anse mig, i fall jag vårdslösade en syssla, hvarför jag tar lön af staten. Både som fogdeskrifvare och professor har jag alltid varit nitisk i embetet, icke derföre att det alltid roat mig, men emedan jag ej gerna ville förakta mig sjelf."

Det kan sättas i fråga, huruvida TEGNÉR såsom biskop var på sin rätta plats, huruvida det ej varit hugnesammare för vettenskapen, rikare för skaldekonsten, lyckligare, i många afseenden, för honom sjelf, om han ostörd fått stadna qvar på sin lärostol i Lund. Han hade der en gladare verksamhet, ett snillrikare umgänge, en för sitt ynglingasinne mer lifvande omgifning. Mera granne till Europa var han ock der, än i en mellan skog och sjö inbäddad småstad, hvarifrån han till sin närmaste stiftsstad räknade hela tolf mil. Allt detta kan, såsom sagdt är, sättas i fråga; men hvad som ej utan orättvisa kan det, är hans oaflåtliga sträfvan, att äfven på denna plats vara sitt kall vuxen, hans samvetsgranna nit för allt, som med stiftsstyrelsen stod i gemenskap, hans ifver för ordning och odling, framför allt, hans exemplariska omsorg för läro-

verken. Han var en för ärlig och för stolt man att någonsin med vett och vilja låta en pligtförsummelse komma sig till last. Theologien, som redan vid akademien ej varit honom främmande, studerade han, under de första åren af sin biskops-tid, nästan uteslutande: äldre och nyare arbeten i de olika grenarna af denna vettenskap införskrefvos för hans bibliothek: man fann honom dygnet om, inmurad bland kyrkofäder och exegeter. Han höll för en samvetssak att ej vara okunnig i något, som hörde till området af en biskops vetande: han ville — sade han — "ej skämmas för sina prester". Också blef han genast från början den, för hvars grundliga lärdom de vid sina stifts-examina erkände sig hafva allvarsammast att frukta. Dem, som till dessa förberedde sig, tillhandagick han, ännu under de sednare åren af sin lefnad, med enskilt undervisning. Somrarna tillbragte han för det mesta på resor i sitt vidsträckta stift: höll visitationer, invigde kyrkor,* gjorde sig öfverallt underrättad om allmogens bildning och angelägenheter. Man har anmärkt såsom en lemning från hans fogdeskrifvare-tid den skarpa blick, hvarmed han ofta, vid första ögonkastet, upptäckte fel i kyrkornas räkenskaper. Han var en sträng uppsyningsman i sådana fall, och ej mindre i hvad som hörde till sedligt skick och god kyrko-ordning. Vidrigt var honom deremot allt, som smakade af sekt eller fanatism, och

* I Wexiö stift uppfördes under TEGNÉRS biskops-tid 31 nya kyrkor. Om nybyggandet af ytterligare tolf fattades beslut, som redan med sju af dem hann sättas i verket. Betydlig förbättring undergingo dessutom 30.

de småländske "läsarne" gåfvo honom i detta fall ej litet att skaffa. Sällan har, med allt detta, någon biskop varit mer afhållen i sitt stift, och — vi kunne tillägga det — mera förtjent att vara det. Hans handlingar, som hans väsende, buro städse prägeln af den öppnaste välvilja: i uppoffringar och gästfrihet rådfrågade han blott sitt hjerta: för sina presters enkor var han en öm vårdare, för deras söner en far, som ofta med hjelp ihågkom dem, ännu sedan de lemnat läroverket. Derföre helsades han ock, hvar han i sitt stift for fram, med oskrymtad glädje. Såsom prof på de okonstlade seder, som någon gång mötte honom i denna afskiljda landsort, må följande lilla drag anföras. Han anlände en sommarafton till en aflägsen prestgård, der i mannaminne ingen biskop hade blifvit sedd. Efter en stund sågos husets begge döttrar komma öfver gården bärande en så med vatten. På tillfrågan hvarföre de underkastade sig ett så tungt arbete, svarades: "skulle vi ej räkna för en ära att få vattna biskopens hästar."

En prakt-tafla i TEGNÉRS biskopliga lif var prestmötet i Wexiö 1836.* I sin fulla dager framträdde nu hans kyrkliga lärdom, utan skuggor hans heliga allvar. Från hans ord och väsen utstrålade i de dagarne en evangelisk klarhet; kring hans hjessa bredde sig en gloria, för skär att vara blott skaldens. Äldre och yngre embetsbröder hörde honom med beundran,

* Redan till den 20 Maj 1832 hade han utlyst prestmöte; men sjuknade illa, och måste återtaga kallelsen. Hans resa till Tyskland 1833, sedermera riksdagen 1834—35, vållade ytterligare uppskof.

sågo honom med kärlek, ägde honom med stolthet. Alla instämde i de profetiska ord, som i mötets slutstund till honom yttrades: "när skalden TEGNÉR går till odödligheten, skall ock biskop TEGNÉR lefva i ett tacksamt, välsignadt minne."

Erkända äfven af dem, som satt i fråga skaldens biskopliga egenskaper, äro hans nit och förtjenster såsom Eforus. Lärjungar, utgångna från Wexiö läroverk, hafva burit vittne derom för samtiden: hans värderade skol-tal skola ännu göra det för tider, som komma.

Bland de kommittéer, i hvilka TEGNÉR såsom ledamot verksamt uppträdde, må här nämnas den för undervisnings-verkens granskning (1826), och den för kyrkolagens öfverseende (1839). Af pligt, och på befallning, infann han sig vid trenne riksdagar. * I flera frågor förnekade sig ej heller här hans ljusa blick och praktiska sinne; ** men han deltog med olust i de långsamma öfverläggningarna, och han ställde sig med ovilja i parti-splitets leder. *Ett* var, som grämde honom mest. I dagens liberalism igenkände han ej mer de frisinnade åsigter af lif och samhälle, dem hans ungdom så varmt hyllat och hans mannaålder så eldigt försvarat. Fastmer tycktes de honom nu, i förvriden gestalt, gäcka både honom och sig sjelfva, med hån vändande sig mot föremål, dem hans skarpa omdöme ej kunde

* 1828, 1834, 1840.

** Ett och annat af honom uppsatt utskotts-betänkande, t. ex. det angående väckt fråga om indragning af öfverflödiga helgedagar, förtjenar att med hans namn gå till efterverlden.

erkänna för ofelbara, men dem hans medborgerliga hjerta lika litet kunde upphöra att anse för heliga. Ej för sin skull sörjde han, men för sitt lands, för sin kungs. Han blef bitter i sina tankar, bitter i sina ord. Ur stånd att frukta, yttrade han dem oförtäckt: ur stånd att vika, blef han der han var. De vapen, som rigtades mot honom, kände han ej; så mycket djupare dem, som rigtades mot ett upphöjdare föremål. Ofverhufvud behöfde man blott i en eller annan mån vara förorättad, för att i TEGNÉR finna en sjelfbjuden försvarare. Det var fosforisternas bitterhet mot LEOPOLD, det var publicisternas, ett par årtionden sednare, mot CARL JOHAN, som bragte honom att så lifligt taga parti först för den grånade skalden, sedan för den grånade monarken. Utan att uppfatta det ridderliga i hans väsende skall man aldrig förstå honom rätt. All fördunkling af erkänd ära var honom en styggelse, och en orättvisa, som ej skulle bringa honom i harnesk, måste åtminstone vara rigtad mot honom sjelf. Van att sjunga ut, väjde han då hvarken tid eller rum: från sällskapsbordet, som från predikstolen och kathedern, slungade han sina fräsande viggar. Det vissa är, att han intill ändan förblef sin ungdoms idealer trogen; att han dog frisinnad, som han lefvat, och att den skarpsynte häfdatecknare, som sjelf öppet erkänt sitt politiska affall, hade rätt, då han om de sednaste utbrotten af TEGNÉRS politiska missnöje yttrade: "hans vänner igenkänna i dem snarare ett varmt hjertas förtret öfver de oarter, som fästat sig vid den sak, hvilken hans ungdom och mandom älskat och försvarat,

än en otro eller ett affall. Att så förhåller sig, derpå tviflar ingen, som älskar och förstår att se in i en rättskaffens och ädel själ." *

Den biskopliga verksamheten hade inskränkt, men hade ej afbrutit, den poëtiska: lyran var ej bortlagd för kräklan. Ännu alltid med stigande fröjd lyssnade Sverige, lyssnade äfven andra länder, till ljuden från de gyldne strängarna: hvarje dallring i dem gick som en elektrisk telegraf genom landet. Ur lagerskuggorna kring Lunda-parnassen hördes ännu en gång "den fordnes" stämma, då vid midsommaren 1829 han, i prokanslerns ställe, utdelade promotions-tillåtelsen, och, i Sångens namn, räckte kransen åt OEHLENSCHLÄGER. Då till sekularfesten åt protestantismens konungslige martyr hela Norden stämde sina lyror, kunde minst hans vara stum. Ofta stämdes den ock vid tillfällen, för svenska akademien betydelsefulla. Vid toner från den sänktes LEOPOLD i sin graf; välljud af den helsade AGARDH, ATTERBOM, GRAFSTRÖM, i akademien välkomna. Skönast klingade den på akademiens femtioåra minneshögtid, i det odödliga drottqväde, som, framfördt af WALLIN, hördes med hänryckning, och, så länge svenska språket lefver, skall läsas med beundran.

Beklaga kan man ej nog, att, efter afslutandet af Frithiofs Saga, ingen enda af skaldens planer till större poëtiska verk hann utföras, icke ens det i Lund började poëmet *Helgonabacken* ** bringas till rätt

* GEIJER. *Litteraturbladet* 1839, sid. 246, noten.

** Angående detta poëm lemnas vidare upplysningar i första bandet af TEGNÉRS *samlade skrifter*, sid. 201.

fullbordan. Blott *Kronbruden* är ett stycke af större omfång. Man ville nästan tycka, att, hvad stort och skönt vår skald än frambragt, han dock för Konsten ej fullt gjort så mycket, som Naturen hade gjort för honom. Förklaringen måste sökas i hans tidigt vacklande hälsa, hans ofta förstämda lynne, hans alltid åt flera håll splittrade embets-verksamhet. För den sednare redogör han i ett af sina bref från Ostrabo, med följande tillägg: "Du ser, att jag har, eller, om du så vill, tar mig mycket att göra med tjensten. Jag vet, att många af mina vänner, helst de vittra, klandra detta, och tro att jag bättre kunde använda min tid. Det är sannt, att jag har föga tack derför; men det är en dålig karl, som fordrar tacksägelse för att göra sin skyldighet. — Medvetandet att ha uppfyllt den så godt man förstår, är också något värdt, är af all ärelystnad den lofligaste. Stora snillen må uteslutande lefva för en vettenskap eller en konst, och i den sätta sitt lifs bestämmelse: vi andra göra bäst, tänker jag, att ej uppoffra vår pligt för vår fåfänga, och låta den lilla litterära ära, som kan vara oss bestämd, komma af sig sjelf, utan ängslig äflan och egenkära beräkningar." — I yttranden af så blygsam art låg ingen förställning. All sådan var från hans natur bannlyst; skrymteriet var han ur stånd att lära sig ens till husbehof. Men väl tänkte han på allvar ringa om sin egen förtjenst, uppbar med fullaste rättvisa sitt lands samtida författares,* och kunde emellanåt förun-

* Om hans nära vänskaps-förhållanden till flera af de utmärktaste bland dem, till AGARDH, BERZELIUS, v. BESKOW, v. BRINKMAN,

dra sig öfver, att han sjelf dock åstadkommit något så pass "brukbart" som Frithiofs Saga. Om sitt stora rykte skötte han föga, och lade ingen vigt vid sin, som han plägade kalla den, "verkligt liderliga" popularitet. Obekymrad var han ock för sitt namns odödlighet hos en efterverld. "Om jag glöms — sade han — några år förr eller sednare, kan det just vara mig detsamma." — Fåfänga var ett för den stolte mannen främmande lyte. CARL XIV JOHAN hade, om våren 1836, under den allmänna enthusiasmen öfver svenska akademiens jubelsång, låtit genom bref tillbjuda författaren rikets högsta ordens-värdighet. TEGNÉR undanbad sig denna utmärkelse, och anhöll i stället om nordstjerneordens kraschan * för en stor skald i grannriket. Då,

---

FRANZÉN, FRIES, REUTERDAHL, WALLIN, C. F. AF WINGÅRD, m. fl., medgifver här utrymmet blott en antydning. Hans ställning till GEIJER är redan nämnd. Äfven med ATTERBOM lefde han under de sista tjugu åren i uppriktig vänskap. Till HANS JÄRTA sände han en gång från Lund en sinnrik helsning med en hemvandrande dalkulla: en tagelring, å hvars inre sida på en guldplåt funnos inristade orden: *laudat te in vallibus Echo* (ditt lof genljuder i *dalarna*).

* Sjelf hade TEGNÉR erhållit denna den 31 Aug. 1829. — Af svenska presterskapets förtroende emottog han bevis vid flera inträffade biskops-ledigheter. Till Carlstads stift innehade han 1829 andra rummet å förslaget, och 1834 det första. På förslag till erkebiskop uppfördes han 1839 i tredje rummet. — Redan 1821 kallades han till arbetande ledamot af k. vitterhets-, historie- och antiqvitets-akademien; 1829 till heders-ledamot af k. vettenskaps-societeten i Upsala; 1835 till ledamot af k. vettenskaps-akademien. Medlem var han dessutom af k. vettenskaps- och vitterhets-samhället i Göteborg, af k. samfundet för utgifvande af handskrifter rörande Skandinaviens historia, jemte flera inländska och utländska samfund.

efter några år, den, som skrifvit dessa rader, bland andra skaldens papper händelsevis anträffade brefvet, som innehöll det kungliga anbudet, hade TEGNÉR rent af glömt, att något sådant varit i fråga. — När efter den olyckliga vådeld, som inom fem år tvenne gånger lade Wexiö i aska, betydliga bidrag för de brandskadade inflöto från aflägsna länder, ända till och med från Egypten, undföll det ingen annan än honom, att hans namn bidragit till utlänningens deltagande för den svenska småstaden. Hvad han i öfrigt vid dessa tillfällen med sin oinskränkta gästfrihet och allt offrande menniskokärlek uträttade, lefver i välsignelserik åtanke. Hans boställe var räddadt; men med skäl kunde dock sägas, att branden tvenne gånger öfvergått honom sjelf.

De, som på Östrabo uppsökte den firade skalden, funno en enkel, hjertlig man, än arbetande i sitt, med taflor och byster smakfullt prydda, skrifrum, än matande sina gälla kanariefoglar i bibliotheket derutanför, än jollrande med sina älskliga barnbarn, än till häst eller i vagn utströfvande kring skog och bygd. Det öppna, godlynta, kärleksfulla i hela hans personlighet hade något magnetiskt; man kände, att man hade framför sig ej blott en stor skald, men en god menniska. Den förre förråddes af ögats genomträngande stråle, munnens olympiska löje, pannans höga majestät. För att beundra TEGNÉR, behöfde man ej att se honom; men se, utan att älska honom, kunde man ej lätt.

Redan under skaldens mannaår, hade flera, ofta svåra, sjukdoms-anfall utvisat ett lidande i lefvern. "Jag fruktar — yttrade han — att högra sidan hos

mig, liksom i deputerade kammaren, är obotlig." Den sommarresa, han 1833 företog till bad i Böhmen, häfde ej det onda, men verkade, i andra fall, lifvande och uppfriskande. Helsad öfverallt af hyllande aktning, knöt han bekantskap med SCHLEIERMACHER, STEFFENS och flera, lika utmärkta personligheter; tillbragte angenäma stunder på Sanssouci som gäst hos Preussens snillrike kronprins, och fann i Karlsbad ett älskvärdt umgänge i Polens ädle frihetshjelte, den tappre general SKRZYNECKI. — Snart återvände under nya former det förra onda, och spred tidtals öfver hans lynne moln af dysterhet. Till flera hjertesorger kom äfven den öfver hans gamla mors bortgång. * Enslighet, hans ungdoms tillflykt, tycktes mer och mer blifva hans ålders behof. I bref till en vän skref han om sin sjukdom: "den medför en nedslagenhet, en förstämning, men derjemte en retlighet, som gör patienten odräglig både för sig och andra. När denne Sauls-ande kommer öfver mig, känner jag ofta en obeskriflig bitterhet, som ingenting tål, ingenting skonar, hvarken i himmelen eller på jorden. Den ger sig hos mig vanligtvis luft genom menniskofiendtliga reflexioner, sarkasmer och infall, som knappt äro sagda eller nedskrifna, innan jag ångrar dem, men då är det för sent. Äfven i mina bättre och friska dagar sade jag väl ofta epigrammer, men det skedde *par gaieté du coeur;* de ansågos merändels

* Hon dog den 18 Nov. 1834, i sitt nittiondeförsta år, hos sin måg, prosten N. LIDÉN, i Kölns pastorat, dit hon, 1826, följt honom vid hans flyttning från Silbodal.

ändels så oförargeliga som de voro menta: nu deremot äro de fixerad, stelnad galla, och ofta sårande. En sådan bitterhet är ingalunda naturlig för mitt lynne, som snarare är för fromt än för skarpt; den är en sjukdoms-symptom, som derföre plågar mig dubbelt." — Från riksdagen 1834 hade han, förgäfves, bedt om förskoning. I dess hufvudfråga, finanserna, förmente han sig begripa "likaså litet som revisorer och bankofullmäktige. Gallsjuka behöfde man ej föra med sig till riksdagen: hon kunde der lätteligen förvärfvas och hörde på sätt och vis till riksdagsordningen." Efter kolerans utbrott lemnade han Stockholm, sjuknade häftigt på Krokeks gästgifvaregård, och var der, inspärrad, nära att sätta lifvet till. Badresor, till Varberg eller Göteborg, företog han sedan de flesta somrar, och fortfor dessemellan, som vi sett, att både som biskop och skald vara verksam. Men hemska aningar uttryckte sig ofta i hans förtroligare meddelanden. "Gud bevare mitt förstånd!" heter det i ett af hans bref. "Det går en åder af galenskap genom min slägt. Hos mig har den väl hittills brutit ut i poësi, som är en lindrigare art af vanvett; men hvem kan försäkra, att det alltid tar den vägen?" I Januari 1837 skrifver han: "jag hoppas att aldrig se någon riksdag mer." *En* såg han dock ännu. Vid dess öppnande var taket i rikssalen nära att krossa honom: den politiska förbistringen bidrog att verkställa det. Han hade kommit, med spänd både lyra och båge; han for, med strängarna brustna ej blott på dem. Till sitt, hela

våren, trånsjukt saknade hem anlände han omsider, kort efter midsommaren 1840, men i ett oroligt och oroande tillstånd. Efter ett vid en douche begånget misstag och ett derpå följande häftigt slaganfall, märktes ögonblick af sinnesförvirring. Mest gaf den sig luft i kolossala planer till resor, skrifter och nationalföretag. Han kände då liksom ett brännande eldhjul under hjessan, och klagade ofta deröfver. Otvifvelaktigt bevisade sig äfven här den, af pathologerna antagna, nära sympathien mellan hjernan och lefvern. Läkares inrådan förde den sjuke först tillbaka till hufvudstaden, sedan öfver hafvet till Schleswig, der, vid höstens början, hans söner nödgades lemna honom i vården af en berömd anstalt för sinnes-sjuka. Här innan kort tillfrisknad, återkom han i Maj följande året, och kunde nu, till allas glädje, återtaga utöfningen af sina embetspligter. Först i Aug. 1845 begärde och erhöll han från dem ett års hvila. Ännu i Juni s. å. hördes från Wexiö talarestol hans älskade stämma; men hördes för sista gången.

På det förra tillståndet af sjuklig öfverspänning hade ett annat följt af lugn och jemnvigt, men tillika, efter flera förnyade nerfslag, af brutna kroppskrafter och tilltagande själs-domning. Solen hade gått ner; det var blott aftonrodnaden, som dröjde. Meteor-likt glimmade ännu strålar af det slocknande snillet; glesa, som eolsharpans suckar, frambröto ännu ljud ur den fallande lyran. Ett afsked till henne var det sista, han qvad. Efter denna sin svanesång lyfte han ej vingarna förrän i döden.

Den sista sommaren af skaldens lefnad liknade de näst föregående. Hans krafter märktes ej vara i något större aftagande. Blid och vänlig låg han för det mesta på sin soffa, läsande hvad för dagen föll honom in. Omkring honom fanns gemenligen uppstaplad en massa af olikartade böcker, från de äldsta grekiska skalder ned till den yngsta svenska novell. Delar af Ariosto och Walter Scott saknades der aldrig. Striden mellan GEIJER och FRYXELL var det sista litterära ämne, hvari han märktes taga någon lifligare del. — Minst en gång dagligen gjorde han en timmes utfärd i vagn; men planerna att utsträcka dessa promenader till långresor afhördes nu mera sällan. Sina barn och barnbarn i Skåne längtade han dock att besöka, och en resa dit verkställdes i September. En söndag bevistade han gudstjensten i Kjellstorps kyrka, och emottog der, vid sin makas sida, den hel. nattvarden af sin äldste sons hand. — Fyra veckor efter återkomsten från denna resa fanns han en morgon förlamad i hela venstra sidan. Slaget hade, såsom flera gånger förut, träffat honom under sömnen. Följderna nu visade sig snart betänkliga. Han kunde ej mer lemna sin bädd, och tycktes sjelf ana sitt nära förestående slut. Hans hufvud ägde nu sin fulla redighet; rösten han återfått sin fordna klarhet. Blott qvällen före sin död öfverfölls han af en lätt yrsel, och fantiserade då öfver GOETHE, som han tyckte vara sin landsman och härstamma från Wermland. Nöjd och lugn närmade han sig sitt mål. Ännu voro ljus och vatten hans vederqvickelse. När höstsolen en dag klart blickade in i sjukrummet, utbrast

han: "jag lyfter mina händer upp till Guds berg och hus," och återtog sedan ofta dessa ord. *De* voro hans sista Sol-sång. Sina frånvarande barn* sände han sitt farväl och till sin äldste son en ring med Luthers bild, den han i 30 år på sin hand burit. Kort före midnatten den 2 Nov. 1846 — det grannaste norrsken upplyste den — bröt skaldens ande sakta sina bojor. Knapt en suck förrådde skiljsmässan för den knäböjande makan, som i hans, på en gång af månen och döden förklarade, anlete läste salig frid och öfverjordisk hänryckning.

Följande söndagsafton skedde bisättningen. Liket, buret af bönder från den aflidnes prebenden, fördes från biskopsgården ned till domkyrkan på bår, åtföljdt af alla i staden varande medlemmar af ekklesiastikstaten. Vid lanternors sken framskred mot staden det sorgliga tåget genom den vackra Östrabo-allén, hvars lönnar och aspar för skaldens sista färd susande strödde sina sista blad. Der träden slutade, vidtog en lefvande

* Under fyrtiårigt äktenskap med sin maka, ANNA MARIA GUSTAVA MYHRMAN (född den 12 Sept. 1785, död d. 18 Aug. 1853), hade skalden sex barn, af hvilka följande fyra öfverlefde honom: 1. CHRISTOFER, f. 1807, prost och kyrkoherde i Kjellstorps församling af Lunds stift, L. N. O., gift med EMMA KINBERG; 2. ANNA GÖTHILDA, f. 1811, gift med f. d. öfversten för k. norra Skånes infanteri-regemente, R. S. O., R. D. D. O., friherre CARL ANTONSSON RAPPE; 3. DISA GUSTAVA, f. 1813, d. 1866, första gången gift med löjtnanten vid k. Kronobergs regemente, J. P. KUHLBERG, d. 1835, omgift med professoren vid Upsala k. universitet, en af de 18 i sv. akademien, K. N. O., R. S:t O. O., R. D. D. O. d:r C. W. BÖTTIGER. 4. LARS GUSTAF, f. 1814, öfverste för k. Dalregementet, R. S. O., K. S:t O. O., gift med CLARA THORELL.

allé af läroverkets växande ungdom. Vid de gator, som passerades, voro alla, så enskilta som offentliga, hus rikt upplysta: hos den församlade folkmängden rådde en högtidlig tystnad och stillhet. — Till begrafningen den 17 Nov. hade presterskapet talrikt infunnit sig, äfven från stiftets aflägsnaste delar. Mer än en hade för den dagen rest, sammanlagdt, öfver trettio mil: det var ett nytt "prestmöte" kring den älskade stifts-fadren. Allmän och omisskännelig yttrade sig sorgen. Hvad svenska äran och svenska sången här förlorat, kände en hvar, men kände tillika, hvad kyrkan och läroverket, hvad vänskapen och tacksamheten nu gick att sakna. Jordfästningen förrättades af den bortgångnes gamle akademi-kamrat, biskop HEURLIN, som i ett ur hjertat flödande tal skildrade hans egenskaper och minne. Efter aktens slut i kyrkan, följdes liket af en oräknelig folkskara till den enkla grafvård, der det nu sofver under blommor, och der snart, på fot af svensk granit, ett kors af snöhvit marmor skall för efterverlden beteckna dess hvilorum. Att i samma ögonblick, det sänktes i grafven, solen liksom följde det med sina stupande strålar, och begrof sig med sin skald, gjorde på mängden af de närvarande ett lifligt intryck.

Så lefde och dog en man, hvars like sent skall födas. Att här den enskilta saknaden framstätt såsom tolk af hans lifs öden, må ej räknas henne till förmätenhet. Hon har, vid fullgörandet af detta uppdrag,

känt sig blott vara ett uttryck af den allmänna, och i skyldskapens jäf ej sett något hinder för sanningens talan.

Huru ifrigt man, efter TEGNÉRS bortgång, täflat att erkänna gemensamheten af en sådan förlust, lemnas bäst åt framtiden att skildra. Den skall ej förtiga Europas deltagande, fosterlandets saknad, vitterhetens kungs-sorg; ej förgäta festerna till hans ära och medborgares beslut att i en offentlig minnesvård förvara hans bild åt sednaste åldrar. *

Solens sångare är nu borta; Sveas och Axels, Gerdas och Frithiofs skald sjunger icke mer. Men hvad han sjungit, är redan Sveriges ära och arf, är hela den bildade verldens glädje och förtjusning. Slägtet, som bortgår, har känt sig lyftadt deraf; slägten, som komma, skola tacka honom derför, och hjertan, som ännu ej börjat klappa, mer än *en* gång afundas oss lyckan att personligen hafva känt en menniska så ädel, en skald så hög, som prestsonen från Kyrkerud, siaren på Östrabo.

Carl Wilh. Bölliger.

---

* Denna minnesvård, i Lund upprest, aftäcktes med stor högtidlighet den 22 Juni 1853. Skaldens enka, som var vittne till denna akt, öfverlefde den blott några veckor, och dog den 18 Aug. s. å.

I.

STÖRRE POËMER.

Förord.

Vid ordnandet af närvarande skrifters poëtiska afdelning har utgifvaren, heldre än att, efter ämne och diktart, försöka en klassifikation, som vid dessa arbeten svårligen kunde blifva fullt tillfredsställande, ansett sig böra följa den enkla, af författaren sjelf gifna, anvisningen till indelning af samtliga hans vittra verk i större poëmer *och* smärre dikter. *De förra, med undantag af ett enda, äro alla författade inom ett och samma femtal af år, och kunna med skäl anses beteckna skaldens kulmination. De sednare följa mer omedelbart gången af hans utveckling och stigande mästerskap; utvisa, likasom timvis, den* TEGNÉRSKA *poësiens morgon, middagshöjd, solsänkning. — Till följe häraf kommer den* poëtiska *samlingen att innefatta:*

1. Större poëmer: Frithiofs Saga, Gerda, Axel, Nattvardsbarnen, Kronbruden.

2. Smärre dikter, *fördelade i trenne perioder, af hvilka*

den första går till 1812,
den andra från 1812 till medlet af 1840,
den tredje från medlet af 1840 till skaldens död.

De större poëmerna, *med hvilka samlingen öppnas, tillhöra alla medlet af den andra perioden, med undantag af poëmet* Kronbruden, *som är författadt vid början af den tredje.*

FRITHIOFS SAGA.

I.

Frithiof och Ingeborg.

Der växte uti Hildings gård
Två plantor under fostrarns vård.
Ej Norden förr sett två så sköna;
De växte herrligt i det gröna.

Den ena som en ek sköt fram,
Och som en lans är hennes stam;
Men kronan, som i vinden skälfver,
Liksom en hjelm sin rundel hvälfver.

Den andra växte som en ros,
När vintern nyss har flytt sin kos;
Men våren, som den rosen gömmer,
I knoppen ligger än och drömmer.

Men stormen skall kring jorden gå,
Med honom brottas eken då,
Och vårsol skall på himlen glöda,
Då öppnar rosen läppar röda.

Så växte de i fröjd och lek,
Och Frithiof var den unga ek;
Men rosen uti dalar gröna
Hon hette Ingeborg den sköna.

Såg du de två i dagens ljus,
Du tänkte dig i Frejas hus,
Der månget litet brudpar svingar
Med gula hår och rosenvingar.

Men såg du dem i månens sken
Kringdansa under lummig gren,
Du tänkte: under lundens kransar
Elfkungen med sin drottning dansar.

Det var så gladt, det var så kärt,
När han sin första runa lärt.
En kung var ej som han i ära;
Den runan fick han Ingborg lära.

Hur glädtigt sam han i sin slup
Med henne öfver mörkblå djup!
Hur hjertligt, när han seglen vänder,
Hon klappar i små hvita händer!

Det fanns ej fågelbo så högt,
Som han för henne ej besökt.
Sjelf örnen, som i molnen gungar,
Blef plundrad båd' på ägg och ungar.

Det fanns ej bäck, hur strid han var,
Hvaröfver han ej Ingborg bar.
Det är så skönt, när forsen larmar,
Att tryckas af små hvita armar.

Den första blomma våren födt,
Det första smultron, som blef rödt,
Det första ax, hvars guld blef moget,
Dem bjöd han henne, gladt och troget. —

Men barnets dagar flyga bort,
Der står en yngling innan kort
Med eldig blick, som ber och hoppas;
Der står en mö med barm, som knoppas.

Ung Frithiof drog på jagt alltjemt:
Den jagten skulle mången skrämt;
Ty utan spjut och utan klinga
Den djerfve ville björnen tvinga.

Då kämpade de bröst mot bröst,
Och jägarn segrande, fast klöst,
Med ludet byte kom tillbaka;
Hur skulle jungfrun det försaka?

Ty mannens mod är qvinnan kärt,
Det Starka är det Sköna värdt:
De begge passa för hvarannan,
Som hjelmen passar sig för pannan.

Men läste han i vinterqväll
Vid eldsken ifrån spiselns häll
En sång om strålande Valhalla,
Om Gudar och Gudinnor alla;

Han tänkte: gult är Frejas hår,
Ett kornland, som för vinden går.
Från *det* kan jag ej Ingborgs skilja,
Ett nät af guld kring ros och lilja.

Idunas barm är rik, och skönt
Han hoppar under silke grönt;
Jag vet ett silke, der det hoppar
Ljus-Alfer två med rosenknoppar.

Och Friggas ögon äro blå
Som himlen till att se uppå;
Jag känner ögon: mot de båda
Är ljusblå vårdag mörk att skåda.

Hvi prisas Gerdas kinder så,
En nyfälld snö med norrsken på?
Jag kinder sett: en dag, som tänder
Två morgonrodnader i sender.

Jag vet ett hjerta lika ömt
Som Nannas, fast ej så berömdt.
Med rätta prisas du af skalder,
Du Nannas lyckelige Balder!

O! att som du jag finge dö
Begråten af en trogen mö,
Så öm, så trogen som din Nanna;
Hos Hel jag ville gerna stanna. —

Men kungadottern satt och qvad
En hjeltesång, och väfde glad
I duken in den hjeltens under
Och vågor blå och gröna lunder.

Der växte in i snöhvit ull
De sköldar utaf spoladt gull,
Och röda flögo stridens lansar;
Men styft af silfver var hvart pansar.

Dock, hur hon väfver, dag från dag,
Får hjelten Frithiofs anletsdrag,
Och, som de blicka fram ur väfven,
Då rodnar hon, men glädes äfven.

Men Frithiof skär, hvar han går fram,
Ett I, ett F i björkens stam.
De runor gro med fröjd och gamman,
Liksom de ungas hjertan, samman.

När Dagen uppå fästet står,
Verldskungen med de gyllne hår,
Och lifvet rörs och menskor vandra;
Då tänka de blott på hvarandra.

När Natten uppå fästet står,
Verldsmodren med de mörka hår,
Och tystnad rår och stjernor vandra;
Då drömma de blott om hvarandra.

"Du jord, som smyckar dig hvar vår
Med blommor i ditt gröna hår,
Gif mig de skönsta! jag vill vira
En krans af dem att Frithiof sira."

"Du haf, som satt din dunkla sal
Med perlor full i tusental,
Gif mig de skönaste, de bästa!
Kring Ingborgs hals vill jag dem fästa."

"Du knapp på Odens kungastol,
Du verldens öga, gyllne sol!
Var du blott min, din blanka skifva
Till sköld jag ville Frithiof gifva."

"Du lykta i Allfaders hus,
Du måne med ditt bleka ljus!
Var du blott min, jag gaf dig gerna
Till smycke åt min sköna tärna." —

Men Hilding sade: "fosterson,
Den älskog vänd din håg ifrån!
Ej lika falla ödets lotter;
Den tärnan är kung Beles dotter.

"Till Oden sjelf i stjernklar sal
Uppstiger hennes ättartal:
Du är blott Thorstens son; gif vika!
Ty lika trifves bäst med lika."

Men Frithiof log: "mitt ättartal
Går nedåt i de dödas dal.
Nyss slog jag skogens kung så luden;
Hans anor ärfde jag med huden.

"Friboren man ej vika vill,
Ty verlden hör den frie till.
Hvad lyckan bröt, kan hon försona,
Och hoppet bär en konungs krona.

"Högättad är all kraft, ty Thor,
Dess ättefar, i Thrudvang bor.
Han väger börden ej, men värdet:
En väldig friare är svärdet.

"Jag kämpar om min unga brud,
Om ock det var med dundrets Gud.
Väx trygg, väx glad, min hvita lilja!
Ve den som dig och mig vill skilja!"

II.

Kung Bele och Thorsten Vikingsson.

Kung Bele, stödd på svärdet, i kungssal stod;
Hos honom Thorsten Vikingsson, den bonde god,
Hans gamle vapenbroder, snart hundraårig,
Och ärrig som en runsten, och silfverhårig.

De stodo, som bland bergen två offerhus
Åt hedna Gudar vigda, nu halft i grus;
Men visdomsrunor många på muren täljas,
Och höga forntidsminnen i hvalfven dväljas.

"Det lider emot qvällen", sad' Bele kung,
"Ej mjödet vill mig smaka, och hjelm käns tung.
Inför mitt öga mörkna de menskoöden;
Men Valhall skiner närmre, jag anar döden.

"Jag kallat mina söner och din också,
Ty de tillsammans höra, liksom vi två.
En varning vill jag gifva de örnar unga,
Förr'n orden somnat alla på död mans tunga." —

Då trädde de i salen, som kung befallt,
Och främst bland dem gick Helge, en mörk gestalt,
Han dvaldes helst bland spåmän kring altar-
runden,
Och kom med blod på händren ur offerlunden.

Derefter syntes Halfdan, ljuslockig sven,
Hvart anletsdrag var ädelt, men vekligt än.
Till lek han tycktes bära ett svärd vid bälte,
Och liknade en jungfru förklädd till hjelte.

Men efter dem kom Frithiof i mantel blå,
Ett hufvud var han högre än begge två.
Han stod emellan brödren, som Dag står mogen
Emellan rosig Morgon och Natt i skogen.

"J söner", sade kungen, "min sol går ned.
I endrägt styren riket, i brödrafred!
Ty Endrägt håller samman: hon är som ringen
På lansen; den förutan hans kraft är ingen.

"Låt Styrkan stå som dörrsven vid landets port,
Och Friden blomstra inom å hägnad ort!
Till skygd blef svärdet gifvet, men ej till skada,
Och sköld är smidd till hänglås för bondens lada.

"Sitt eget land förtrycker dåraktig man,
Ty kungen kan allenast hvad folket kan.
Grönlummig krona vissnar, så snart som mergen
I stammen är förtorkad på nakna bergen.

"På pelarstoder fyra står himlens rund,
Men thronen hvilar endast på Lagens grund.
När Väld på Tinget dömmer, står ofärd nära;
Men Rätt är landets fromma och kungens ära.

"Väl dväljas Gudar, Helge, i Disarsal,
Men ej som snäckan dväljes i slutet skal.
Så långt som dagsljus skiner, som stämma ljudar,
Så långt som tanke flyger, bo höge Gudar.

"Nog svika lungans tecken i offrad falk,
Och flärd är mången runa, som skärs på balk;
Med redligt hjerta, Helge, och friskt tillika,
Skref Oden fullt med runor, som aldrig svika.

"Var icke hård, kung Helge, men endast fast!
Det svärd, som biter skarpast, är böjligast.
Mildt sinne pryder kungen, som blommor skölden,
Och vårdag bringar mera än vinterkölden.

"En man förutan vänner, om än så stark,
Dör hän, som stam i öcken med skalad bark;
Men vänsäll man han trifves, som träd i lunden,
Der bäcken vattnar roten, och storm är bunden.

"Yfs ej af fädrens ära! en hvar har dock blott sin;
Kan du ej spänna bågen, är han ej din.
Hvad vill du med det värde, som är begrafvet?
Stark ström med egna vågor går genom hafvet.

"Du Halfdan! glädtigt sinne är vis mans vinst;
Men joller höfves ingen, och kungen minst.
Med humle brygges mjödet, ej blott med honung;
Lägg stål i svärd och allvar i leken, konung!

"För mycket vett fick ingen, hur vis han het,
Men litet nog vet mången, som intet vet.
Fåkunnig gäst i högbänk försmås, men vitter
Har ständigt lagets öra, hur lågt han sitter.

"Till trofast vän, o Halfdan, till fosterbror
Är vägen gen, om också han fjerran bor;
Men deremot afsides, långt hän belägen,
Är oväns gård, om äfven han står vid vägen.

"Välj icke till förtrogen hvem helst som vill!
Tomt hus står gerna öppet, men rikt stängs till.
Välj *en*, onödigt är det den andra leta,
Och verlden vet, o Halfdan, hvad trenne veta." —

Derefter uppstod Thorsten och talte så:
"Ej höfves kung att ensam till Oden gå.
Vi delat lifvets skiften ihop, kung Bele,
Och döden, vill jag hoppas, vi också dele.

"Son Frithiof! ålderdomen har hviskat mig
I örat mången varning, den ger jag dig.
På ätthög Odens fåglar slå ned i Norden;
Men på den gamles läppar mångvise orden.

"Främst vörda höga Gudar! ty ondt och godt,
Som storm och solsken, komma från himlen blott.
De se i hjertats lönnhvalf, fast det är slutet,
Och långa år få gälda hvad stunden brutit.

"Lyd kungen! *En* skall styra med kraft och vett:
Skum natt har många ögon, man Dagen ett.
Helt lätt den bättre, Frithiof, fördrar den bäste,
Och ägg har svärdet nödig, men äfven fäste.

Hög

"Hög kraft är Gudars gåfva; men, Frithiof, mins
Att styrka båtar föga, der vett ej fins!
Tofmannakraft har björnen, af *en* man slagen;
Mot svärdshugg hålles skölden, mot våldet lagen.

"Af få den stolte fruktas, men hatas af en hvar,
Och öfvermod, o Frithiof, är fallets far.
Högt såg jag mången flyga, nu stödd på krycka,
Ty vädret rår för årsväxt, och vind för lycka.

"Dag skall du prisa, Frithiof, se'n bergad sol sig
döljt,
Och öl, när det är drucket, och råd, när följdt.
På mången sak förlitar sig ungersvennen;
Men striden pröfvar klingan, och nöden vännen.

"Nattgammal is tro icke, ej vårdags snö,
Ej somnad orm, ej talet af knäsatt mö;
Ty qvinnans bröst är svarfvadt på hjul som rullar,
Och vankelmod bor under de liljekullar.

"Du sjelf dör hän, och hän dör hvad dig tillhör,
Men en ting vet jag, Frithiof, som aldrig dör,
Och det är domen öfver död man: derföre
Hvad ädelt är du vilje, hvad rätt du göre!" —

Så varnade de gamle i kungasal,
Som skalden varnat sedan i Havamal.
Från slägt till slägte gingo kärnfulla orden,
Och djupt ur kumlen hviska de än i Norden.

Derefter talte begge mång' hjertligt ord
Allt om sin trogna vänskap, berömd i Nord;
Hur trofast intill döden, i nöd och gamman,
Två knäppta händer lika, de hållit samman.

"Med rygg mot rygg vi stodo, och hvarifrån
Som Nornan kom, hon stötte på sköld min son!
Nu före er till Valhall vi gamle ile;
Men edra fäders ande på Eder hvile!" —

Och mycket talte kungen om Frithiofs mod,
Om hjeltekraft, som mer är än kungablod.
Och mycket talte Thorsten om glans, som kröner
De höga Nordlands kungar, de Asasöner.

"Och hållen J tillhopa, J söner tre,
Er öfverman — det vet jag — skall Nord ej se;
Ty kraft, till kungahöghet osvikligt sluten,
Hon är som mörkblå stålrand kring guldsköld gjuten.

"Och helsen till min dotter, den rosenknopp!
I lugn, som det sig höfdes, har hon växt opp
Omhägnen henne, låten ej stormen komma
Och fästa i sin hjelmhatt min späda blomma!

"På dig, o Helge, lägger jag fadrens sorg,
O älska som en dotter min Ingeborg!
Tvång retar ädelt sinne, men saktmod leder
Båd' man och qvinna, Helge, till rätt och heder. —

"Men läggen oss, J söner, i högar två
På hvar sin sida fjärden vid bölja blå;
Ty hennes sång är ljuflig ännu för anden,
Och som ett Drapa klinga dess slag vid stranden.

"När månen strör kring bergen sitt bleka sken,
Och midnattsdaggen faller på Bautasten,
Då sitta vi, o Thorsten, på högar runda
Och språka öfver vattnet om ting, som stunda.

"Och nu farväl, J söner! Gån mer ej hit!
Vår gång är till Allfader; vi längta dit,
Liksom till hafvet längtar den trötte floden;
Men Frej välsigne Eder, och Thor och Oden!"

III.

Frithiof tager arf efter sin Fader.

Voro nu satte i hög kung Bele och Thorsten
den gamle,
Der de sjelfve befallt: på hvar sin sida om fjärden
Högarne lyfte sin rund, två bröst, dem döden
har åtskilt.
Helge och Halfdan, på folkets beslut, nu togo
i samarf
Riket efter sin far; men Frithiof, som endaste
sonen,
Delte med ingen och fäste i lugn sin boning på
Framnäs.
Tre mil sträckte sig kring den gårdens ägor: på
tre håll
Dalar och kullar och berg, men på fjerde sidan
var hafvet.
Björkskog krönte de kullarnas topp, men på slut-
tande sidor
Frodades gyllene korn och manshög vaggade
rågen.

Sjöar, många i tal, sin spegel höllo för bergen,
Höllo för skogarna opp, i hvars djup höghornade elgar
Hade sin kungliga gång, och drucko af hundrade bäckar.
Men i dalarna vida omkring der bette i grönskan
Hjordar med glänsande hull och med jufver, som längta till stäfvan.
Mellan dem spriddes än hit och än dit en oräknelig skara
Af hvitulliga får, som du ser hvitaktiga strömoln
Flockvis spridda på himmelens hvalf, när det blåser om våren.
Springare två gånger tolf, bångstyriga, fjettrade vindar,
Stampande stodo i spiltornas rad och tuggade vallhö,
Manarna knutna med rödt och hofvarna blanka af jernskor.
Dryckessalen, ett hus för sig sjelf, var timrad af kärnfur.
Ej femhundrade män (till tio tolfter på hundra't)
Fyllde den rymliga sal, när de samlats att dricka om julen.

Genom salen, så lång som han var, gick bordet af stenek,
Bonadt och blankt som af stål; högsätes-pelarne båda
Stodo för ändan deraf, två Gudar, skurna af almträd:
Oden med herrskareblick och Frey med solen på hatten.
Nyss emellan de två på sin björnhud (huden var kolsvart,
Gapet skarlakansrödt, men klorna skodda med silfver)
Thorsten bland vännerna satt, som gästfriheten bland glädjen.
Ofta, när månen bland skyarna flög, förtalde den gamle
Under från främmande land, dem han sett, och vikingafärder
Fjerran i Östervåg och i Vestersaltet och Gandvik.
Tyst satt lyssnande lag och dess blickar hängde vid gubbens
Läppar, som bi't vid sin ros; men skalden tänkte på Brage,
När med sitt silfverskägg och med runor på tungan han sitter

Under den lummiga bok och förtäljer en saga
vid Mimers
Evigt sorlande våg, han sjelf en lefvande saga.
Midt på golfvet (med halm var det strödt)
brann lågan beständigt
Gladt på sin murade häll; och igenom det
luftiga rökfång
Blickade stjernorna in, de himmelska vänner,
i salen.
Men kring väggen, på naglar af stål, der hängde
det radvis
Brynja och hjelm vid hvarann, och här och der
dem emellan
Blixtrade neder ett svärd, som i vinterqvällen
ett stjernskott.
Mera än hjelmar och svärd dock sköldarna lyste
i salen,
Blanka som solens rund, eller månens skifva
af silfver
Gick der stundom en mö kring bordet och fyllde
i hornen,
Slog hon ögonen ned och rodnade: bilden i
skölden
Rodnade äfven som hon: det gladde de dric-
kande kämpar. —

Rikt var huset: hvarhelst som du skådade, mötte ditt öga
Fyllda källrar, och proppade skåp, och rågade visthus.
Många klenoder jemväl der gömdes, byten af segren,
Guld med runor uppå och det konstarbetade silfver.
Tre ting skattades dock af all den rikedom ypperst:
Svärdet som ärfdes från fader till son, var främst af de trenne,
Angurvadel, så kallades det, och broder till blixten.
Fjerran i Österland var det smidt (som sagan förtäljer),
Härdadt i dvergarnes eld: Björn Blåtand bar det från början.
Björn förlorade dock på en gång båd' svärdet och lifvet
Söder i Gröningasund, der han stridde mot väldige Vifell.
Vifell hade en son, het Viking. Men, gammal och bräcklig,
Bodde på Ulleråker en kung med sin blomstrande dotter.

Se, då kom det ur skogarnas djup en oskapelig jätte,
Högre till växten än menniskors ätt, och luden och vildsint,
Fordrade envigeskamp eller kungadottren och riket.
Ingen vågade kampen likväl, ty det fanns ej ett stål, som
Bet på hans skalle af jern, och derföre nämndes han Jernhös.
Viking allena, som nyss fyllt femton vintrar, emottog
Striden, i hopp på sin arm och på Angurvadel. I *ett* hugg
Klöf han till midjan det rytande troll, och frälste den sköna.
Viking lemnade svärdet till Thorsten, sin son, och från Thorsten
Gick det till Frithiof i arf: när han drog det, sken det i salen,
Liksom flöge en blixt derigenom eller ett norrsken.
Hjaltet var hamradt af guld, men runor syntes på klingan,
Underbara, ej kända i Nord, men de kändes vid solens

Portar, der fäderna bott, förr'n Asarne förde
dem hitupp.
Matta lyste de runor alltjemt, när fred var i
landet;
Men när Hildur begynte sin lek, då brunno de
alla
Röda som hanens kam, när han kämpar: för-
lorad var den, som
Mötte i slagtningens natt den klingan med lå-
gande runor.
Svärdet var vida berömdt, och af svärd var
det ypperst i Norden.

Dernäst ypperst i pris var en armring, vida
beryktad,
Smidd af nordiska sagans Vulkan, af den hal-
tande Vaulund.
Tre mark höll han i vigt, och arbetad var han
af rent guld.
Himlen var tecknad derpå med de tolf Odöd-
ligas borgar,
Vexlande,månaders bild, men af skalderna nämn-
des de solhus.
Alfhem skådades der, Frejs borg: det är solen,
som nyfödd

Börjar att klättra igen för himmelens branter
vid Julen.
Söquabäck var der också; i dess sal satt Oden
hos Saga,
Drack sitt vin ur det gyllene kärl; det kärlet
är hafvet,
Färgadt med guld af morgonens glöd, och Sagan
är våren,
Skrifven på grönskande fält med blommor i
stället för runor.
Balder syntes jemväl på sin thron, midsom-
marens sol, som
Gjuter från fästet sin rikedom ner, en bild af
det Goda;
Ty det Goda är strålande ljus, men det Onda
är mörker.
Solen tröttnar att stiga alltjemt, och det Goda
desslikes
Svindlar på höjdernas brant: med en suck för-
sjunka de båda
Neder till skuggornas land, till Hel: det är
Balder på bålet.
Glitner, den fredliga borg, sågs äfven: förli-
kande alla
Satt der, med vågen i hand, Forsete, domarn
på höstting.

Dessa bilder och många ännu, som betecknade ljusets
Strider på himmelens hvalf och i menniskans sinne, de voro
Skurna af mästarens hand i den ringen. En präktig rubinknapp
Krönte dess bugtiga rund, som solen kröner sin himmel.
Ringen var länge i slägten ett arf, ty hon ledde sin ättlängd,
Endast på mödernet dock, till Vaulund, räknad för stamfar.
En gång stals den klenoden dock bort af röfvaren Sote,
Svärmande kring på de nordiska haf; se'n fanns han ej åter.
Slutligen taltes det om, att Sote, på kusten af Bretland,
Lefvande satt sig med skepp och med gods i sin murade grafhög;
Men der fann han ej ro, och det spökade ständigt i högen.
Thorsten förnam det ryktet också, och med Bele besteg han
Draken, och klöf den skummande våg, och styrde till stället.

Vid som ett tempelhvalf, som en kungsgård, vore den bäddad
In i grus och grönskande torf, så hvälfde sig högen:
Ljus ock lyste derur. Igenom en springa på porten
Tittade kämparna in, och det beckade vikinga-skeppet
Stod der med ankar och master och rår; men hög i dess bakstam
Satt en förfärlig gestalt: han var klädd i en mantel af lågor.
Bister satt han och skurade der blodfläckade klingan,
Kunde ej skura de fläckarna bort: allt guld, som han rånat,
Låg i högar omkring, och ringen bar han på armen.
"Stiga vi, hviskade Bele, dit ner och kämpa mot trollet,
Två mot en ande af eld? Men halfvred svarade Thorsten:
"En mot en var fädernas sed, jag kämpar väl ensam."
Länge tvistades nu, hvem först af de tvenne det tillkom

Pröfva den vådliga färd; men till slut tog Bele
sin stålhjelm,
Skakade om två lotter deri, och vid stjernornas
skimmer
Kände Thorsten igen sin lott. För en stöt af
hans jernlans
Sprungo riglar och lås, och han nedsteg. — Frå-
gade någon,
Hvad han förnam i det nattliga djup, då teg
han och ryste.
Bele hörde dock först en sång, den let som en
trollsång;
Sedan förnam han ett rasslande ljud, som af
klingor, som korsas,
Sist ett gräseligt skri; då blef tyst. Ut störtade
Thorsten,
Blek, förvirrad, förstörd; ty med döden hade
han kämpat.
Ringen bar han likväl; "den är dyrköpt", sade
han ofta,
"Ty jag har darrat en gång i mitt lif, och det
var, när jag tog den."
Smycket var vida berömdt och af smycken
ypperst i Norden.

Skeppet Ellida till slut vár en af slägtens klenoder.
Viking (sägs det) en gång, när han vände tillbaka från härtåg,
Seglade längs med sin strand; då såg han en man på ett skeppsvrak
Sorglöst gungande hän; det var, som han lekte med vågen.
Mannen var hög och af ädel gestalt och hans anlete öppet,
Gladt, men föränderligt dock, likt hafvet, som leker i solsken.
Manteln var blå och bältet af guld, besatt med koraller,
Skägget hvitt, som vågornas skum, men håret var sjögrönt.
Viking styrde sin snäcka deråt för att berga den arme,
Tog den förfrusne hem till sin gård och förplägade gästen.
Dock, när han bjöds af värden till sängs, då log han och sade:
"Vinden är god och mitt skepp, som du sett, är ej att förakta;
Hundrade mil, det hoppas jag visst, jag seglar i afton.

Tack för din bjudning ändå! den är välment;
kunde jag endast
Ge dig ett minne af mig! men min rikedom
ligger i hafvet;
Kanske finner du dock i morgon en gåfva på
stranden." —
Dagen derpå stod Viking vid sjön, och si! som
en hafsörn,
När han förföljer sitt rof, flög in i viken ett
drakskepp.
Ingen syntes derpå, ej en gång man märkte en
styrman;
Rodret dock lette sin bugtiga väg bland klippor
och blindskär,
Liksom bodde en ande deri: när det nalkades
stranden,
Refvade seglet sig sjelf, och, ej rördt af mennisko-
händer,
Ankaret sänkte sig ned och bet med sin hulling
i djupet.
Stum stod Viking och såg, men då sjöngo de
lekande vågor:
"Bergade Ägir ej glömmer sin skuld, han
skänker dig draken."
Gåfvan

Gåfvan var kunglig att se, ty de bugtiga plankor af eke
Voro ej fogade hop, som annars, men vuxna tillsammans.
Sträckningen var som en drakes i sjön: i stammen derframme
Lyfte han hufvudet högt, och af rödt guld lågade svalget.
Buken var spräcklig, med blått och med gult; men baktill, vid rodret,
Slog han sin väldiga stjert i en ringel, fjällig af silfver:
Vingarna svarta, med kanter af rödt; när han spände dem alla,
Flög han i kapp med den susande storm, men örnen blef efter.
Fylldes det skeppet med väpnade män, då skulle du trott dig
Skåda en flytande konungastad, en simmande fästning. —
Skeppet var vida berömdt, och af skepp var det ypperst i Norden.

Detta, och mera dertill, tog Frithiof i arf af sin fader.

Knappast fanns i de nordiska land en rikare arfving,
Om ej en konungason; ty kungars välde är ypperst.
Var han ej konungason, likväl hans sinne var kungligt,
Vänsällt, ädelt och mildt, och med hvar dag växte hans rykte.
Kämpar hade han tolf, gråhåriga furstar i idrott,
Fadrens kamrater, med bröst af stål och med ärriga pannor.
Nederst på kämparnes bänk, jemnårig med Frithiof, en yngling
Satt, som en ros bland vissnade löf: Björn hette den unge,
Glad som ett barn, men fast som en man och vis som en gubbe.
Upp med Frithiof han växt, och de blandat blod med hvarandra,
Fosterbröder på Nordmanna sätt, och svurit att lefva
Samman i lust och i nöd, och att hämna hvarandra i döden.
Midt bland kämpar och gästernas mängd, som kommit till graföl,

Frithiof, en sörjande värd, med ögon fyllda af tårar,
Drack på fädernas vis sin faders minne, och hörde
Skaldernas sång till hans lof, ett dundrande Drapa; men sedan
Steg han i fadrens säte, nu hans, och satte sig neder
Mellan dess Oden och Frej; det är Thors plats uppe i Valhall.

IV.

Frithiofs frieri.

Väl klingar sången i Frithiofs sal,
Och skalderna prisa hans ättartal;
Men sången gläder
Ej Frithiof, han hör ej hvad skalden qväder.

Och jorden har åter klädt sig grön,
Och drakarna simma igen på sjön;
Men hjeltesonen
Han vandrar i skogen och ser på månen.

Nyss var han likväl så lycklig, så glad,
Ty muntre kung Halfdan till gäst han bad
Och Helge dyster,
Och de hade med sig sin sköna syster.

Han satt vid dess sida, han tryckte dess hand
Och kände tillbaka en tryckning ibland,
Och såg betagen
Alltjemt på de kära, de ädla dragen.

De taltes vid om de glada dar,
Då morgonens dagg låg på lifvet qvar,
Om barndomsminnen,
De rosengårdar i ädla sinnen.

Hon helsade honom från dal och park,
Från namnen, som grodde i björkens bark,
Och från den kullen,
Der ekarna frodas i hjeltemullen.

"Det var ej så trefligt i kungens gård,
Ty Halfdan var barnslig och Helge hård.
De kungasöner
De höra ej annat än lof och böner.

"Och ingen (här rodnade hon som en ros),
Åt hvilken en klagan kunde förtros.
I kungasalar
Hur qvaft var det der mot i Hildings dalar!

"Och dufvorna, som de matat och tämt,
Nu voro de flugna, ty höken dem skrämt.
Ett par allena
Var qvar; af de tvenne tag du den ena!

"Den dufvan hon flyger väl hem igen,
Hon längtar, som andra, väl till sin vän.
Bind under vingen
En vänlig runa! det märker ingen."

Så suto de hviskande dagen om,
De hviskade ännu, när qvällen kom,
Som aftonvindar
Om våren hviska i gröna lindar.

Men nu är hon borta, och Frithiofs mod
Ar borta med henne. Det unga blod
I kinden stiger;
Han lågar och suckar alltjemt, och tiger.

Sin sorg, sin klagan med dufvan han skref,
Och glad for hon af med sitt kärleksbref;
Men ack! tillbaka
Hon vände ej mer, hon blef hos sin maka.

Det väsen behagade icke Björn.
Han sade: "hvad fattas vår unga örn,
Så tyst, så sluten?
Är bröstet träffadt, är vingen skjuten?

"Hvad vill du? Ha vi ej i öfverflöd
Det gula fläsk och det bruna mjöd
Och skalder många?
Det tar aldrig slut på de visor långa.

"Sannt nog, att gångaren stampar i spilt,
På rof, på rof skriker falken vildt.
Men Frithiof jagar
I molnen allena, och tärs och klagar.

"Ellida hon har ingen ro på våg,
Hon rycker alltjemt på sitt ankartåg.
Ligg still, Ellida,
Ty Frithiof är fredlig, han vill ej strida!

"Den strådöd är också en död: till slut
Jag rister, som Oden, mig sjelf med spjut.
Det kan ej fela,
Vi blifva välkomna hos blåhvit Hela." —

Då släppte Frithiof sin drake lös,
Och seglet svällde och vågen fnös.
Rakt öfver fjärden
Till kungens söner han styrde färden.

De suto på Beles hög, den dag,
Och hörde folket, och skipade lag,
Men Frithiof talar:
Den stämman förnimmes kring berg och dalar.

"J kungar! skön Ingeborg är mig kär;
Af Eder jag henne till brud begär,
Och den förening
Hon var väl äfven kung Beles mening.

"Han lät oss växa hos Hilding opp,
Likt ungträn, som växa tillsammans i topp.
Der ofvanföre
Band Freja de toppar med gyllne snöre.

"Min far var ej konung, ej jarl en gång,
Dock lefver hans minne i skaldens sång.
Höghvälfda grifter
Förtälja på runsten min ätts bedrifter.

"Lätt kunde jag vinna mig rike och land;
Men hellre jag blir på min fädernestrand.
Der vill jag skydda
Så kungens gård, som den ringes hydda.

"Vi äro på Beles hög; han hör
Hvart ord, i djupet här nedanför.
Med Frithiof beder
Den gamle i högen: Betänken Eder!" —

Då reste sig Helge och talte med hån:
"Vår syster är ej för en bondeson.
Nordlandens drotter
Må täfla, ej du, om den Valhallsdotter.

"Yfs gerna att helsas för ypperst i Nord,
Vinn männer med handkraft och qvinnor med ord!
Men Odinsblodet
Till pris ger jag icke åt öfvermodet.

"Mitt rike behöfver du ej ta dig an;
Jag skyddar det sjelf. Vill du bli min man,
En plats är ledig
Ibland mitt husfolk, den kan jag ge dig." —

"Din man blir jag knappast," var Frithiofs svar,
"Är man för mig sjelf, som min fader var.
Ur silfverskida
Flyg Angurvadel! du får ej bida."

I solen glänste den klinga blå,
Och runorna lågade röda derpå.
"Du, Angurvadel,
Du är dock, sad' Frithiof, af gammal adel.

"Och vore det ej för högens fred,
På stället jag högge dig, svartekung, ned;
Vill dock dig lära
En ann' gång ej komma mitt svärd för nära." —

Så sagdt, han klöf i ett hugg allen
Kung Helges guldsköld, som hängde på gren.
I två halfrunder
Han klang emot högen, det klang inunder.

"Väl träffadt, min klinga! ligg nu och dröm
Om högre bedrifter; till dess förgöm
De runolågor!
Nu segla vi hem öfver mörkblå vågor."

V.

Kung Ring.

Och kung Ring sköt tillbaka sin guldstol från
bord,
Och kämpar och skalder
Uppstego att lyssna till kungens ord,
Berömd i Nord;
Han var vis som Gud Mimer, och from som
Balder.

Hans land var som lunden, der Gudar bo,
Och vapnen komma
Ej inom dess gröna, dess skuggiga ro,
Och gräsen gro
Fridlysta derstädes, och rosorna blomma.

Rättvisan satt ensam, båd' sträng och huld,
På domarstolen,
Och friden betalte hvart år sin skuld,
Och kornets guld
Låg strödt öfver landet och sken i solen.

Och snäckorna kommo med bringa svart,
Med hvita vingar,
Från hundrade land, och förde från hvart
Mångfaldig art
Af rikdom, som rikdomen tingar.

Men frihet bodde hos friden qvar
I glad förening,
Och alla älskade landets far,
Fast en och hvar
Fritt sade på Tinget sin mening.

I tretti vintrar han fredlig och säll
Styrt Nordlands söner,
Och ingen gått missnöjd hem till sitt tjäll,
Och hvarje qväll
Hans namn gick till Oden med folkets böner.

Och kung Ring sköt tillbaka sin guldstol från bord,
Och alla glade
Uppstego att lyssna till kungens ord,
Berömd i Nord;
Men han suckade djupt och talte och sade:

"Min drottning sitter i Folkvangs loft
På purpurtäcken!
Men här är det gräs öfver hennes stoft,
Och blomsterdoft
Kringånga dess grafhög vid bäcken.

"Ej får jag drottning så god, så skön,
Mitt rikes ära.
Till Gudarna gick hon, till Valhalls lön;
Men landets bön,
Och barnens, en moder begära.

"Kung Bele, som ofta kom till min sal
Med sommarvinden,
Har lemnat en dotter; *hon* är mitt val,
Den lilja smal
Med morgonrodnad på kinden.

"Jag vet, hon är ung, och den unga mö
Helst blomman plockar;
Men *jag* gått i frö, och vintrarna strö
Alltre'n sin snö
I kungens de glesnade lockar.

"Men kan hon älska en redlig man
Med hvitt i håren,
Och vill hon ta sig de späda an,
Hvars mor försvann,
Så bjuder Hösten sin thron åt Våren.

"Ta'n guld ur hvalfven, ta'n smycken åt brud
Ur skåp af eke;
Och följen, J skalder, med harpoljud!
Ty sångens Gud
Är med då vi frie, är med då vi leke." —

Och ut drogo svenner med buller och bång,
Med guld och böner,
Och skalderna följde, en rad så lång,
Med hjeltesång,
Och ställde sig fram för kung Beles söner.

De drucko i dagar, de drucko i tre;
Men på den fjerde,
Hvad svar kung Helge dem månde ge,
Åtsporde de,
Ty nu de ville å färde.

Kung Helge han offrar båd' falk och häst
I lunden gröna;
Han spörjer båd' Vala och offerprest,
Hvad som var bäst
Allt för hans syster, den sköna.

Men lungorna nekade bifall alltjemt,
Som prest och Vala;
Och då gaf kung Helge, den tecknen skrämt,
Sitt Nej bestämdt;
Ty menskan bör lyda, då Gudar tala.

Men muntre kung Halfdan han log och sad':
"Farväl med festen!
Kung Gråskägg sjelf bort rida åstad;
Jag hulpit glad
Den hedersgubben på hästen."

Förbittrade draga de sändmän bort
Och budskap bära
Om kungens skymf; men han svarar dem torrt,
Att inom kort
Kung Gråskägg skall hämna sin ära.

Han slog sin härsköld, som hängde å stam
I höga linden.
Då simma drakar på vågen fram
Med blodröd kam,
Och hjelmarna nicka i vinden.

Och härbud flögo till Helges gård,
Som sade dyster:
"Kung Ring är mäktig, den strid blir hård;
I Balders vård,
I templet jag sätter min syster."

Der sitter den älskande vemodsfull
Å fridlyst tilja.
Hon sömmar i silke, hon sömmar i gull,
Och gråter full
Sin barm: det är dagg öfver lilja.

VI.

Frithiof spelar schack.

Björn och Frithiof suto båda
Vid ett schackbord, skönt att skåda,
Silfver var hvarannan ruta,
Och hvarannan var af guld.

Då steg Hilding in: "sitt neder!
Upp i högbänk jag dig leder;
Töm ditt horn, och låt mig sluta
Spelet, fosterfader huld!"

Hilding qvad: "från Beles söner
Kommer jag till dig med böner,
Tidningarne äro onde,
Och till dig står landets hopp."

Frithiof qvad: "tag dig till vara,
Björn, ty nu är kung i fara!
Frälsas kan han med en bonde:
Den är gjord att offras opp."

"Frithiof, reta icke kungar!
Starka växa örnens ungar;
Fast mot Ring de aktas svaga,
Stor är deras makt mot din."

"Björn! jag ser, du tornet hotar,
Men ditt anfall lätt jag motar.
Tornet blir dig svårt att taga,
Drar sig i sin sköldborg in."

"Ingeborg i Baldershagen
Sitter och förgråter dagen,
Kan *hon* dig till strids ej locka,
Gråterskan med ögon blå?"

"Drottning, Björn! du fåfängt jagar,
Var mig kär från barndomsdagar:
Hon är spelets bästa docka;
Hur det går, *hon* räddas må."

"Frithiof, vill du icke svara?
Skall din fosterfader fara
Ohörd från din gård, emedan
Ej ett dockspel vill ta slut? —

Då steg Frithiof upp och lade
Hildings hand i sin och sade:
"Fader! jag har svarat redan,
Du har hört min själs beslut.

"Rid att Beles söner lära
Hvad jag sagt! de kränkt min ära:
Inga band vid dem mig fästa,
Aldrig blir jag deras man."

"Väl, din egen bana vandra!
Ej kan jag din vrede klandra.
Oden styre till det bästa!"
Sade Hilding och försvann.

VII.

Frithiofs lycka.

Kung Beles söner gerna drage
Från dal till dal att be om svärd!
Mitt få de ej; i Balders hage
Der är min valplats, är min verld.
Der vill jag ej tillbaka blicka
På kungars hämnd, på jordens sorg;
Men endast Gudars glädje dricka
Tvemännings med min Ingeborg.

Så länge ännu solen tömmer
Sin purpurglans på blomstren varm,
Lik rosenfärgadt skir, som gömmer
En blomsterverld, min Ingborgs barm;
Så länge irrar jag på stranden,
Af längtan, evig längtan tärd,
Och ritar, suckande, i sanden
Det kära namnet med mitt svärd.

Hur långsamt gå de tröga stunder,
Du Dellings son, hvi dröjer du?
Har du ej skådat berg och lunder
Och sund och öar förr än nu?
Bor ingen mö i vestersalar,
Som väntar dig för längese'n,
Och flyger till ditt bröst, och talar
Om kärlek först, om kärlek se'n?

Dock ändtligt, trött af vägens möda,
Du sjunker ned ifrån din höjd,
Och qvällen drar det rosenröda
Sparrlakanet för Gudars fröjd.
Om kärlek hviska jordens floder,
Om kärlek hviskar himlens flägt.
Välkommen, Natt, du Gudars moder,
Med perlor på din bröllopsdrägt!

Hur tyst de höga stjernor skrida,
Likt älskarn till en mö på tå!
Flyg öfver fjärden, min Ellida,
Skjut på, skjut på, du bölja blå!
Der borta ligga Gudens lunder;
Till gode Gudar styra vi,
Och Balderstemplet står derunder,
Med kärlekens Gudinna i.

Hur lycklig träder jag på stranden!
Du jord, jag ville kyssa dig,
Och er, J blommor små, som randen
Med hvitt och rödt den krökta stig!
Du måne, som ditt skimmer tömmer
Kring lund och tempel, hög och vård,
Hur skön du sitter der och drömmer,
Lik Saga i en bröllopsgård!

Hvem lärde dig, du bäck, som talar
Med blommorna, min känslas röst?
Hvem gaf er, Nordens näktergalar,
Den klagan, stulen ur mitt bröst?
Med qvällens rodnad Alfer måla
Min Ingborgs bild på mörkblå duk;
Den bilden kan ej Freja tåla,
Hon blåser bort den, afundsjuk.

Dock gerna hennes bild försvinne!
Der är hon sjelf, som Hoppet skön,
Och trogen som ett barndomsminne,
Hon kommer med min kärleks lön.
Kom, älskade, och låt mig trycka
Dig till det hjerta du är kär!
Min själs begär, min lefnads lycka,
Kom i min famn och hvila der!

Så smärt som stjelken af en lilja,
Så fyllig som en mognad ros!
Du är så ren som Gudars vilja,
Och dock så varm som Freja tros.
Kyss mig, min sköna! Låt min låga
Få genomströmma äfven dig!
Ack! jordens rund och himlens båga
Försvinna, när du kysser mig.

Var icke rädd, här fins ej fara:
Björn står dernere med sitt svärd,
Med kämpar nog att oss försvara,
Om det behöfdes, mot en verld.
Jag sjelf, o att jag strida finge
För dig, som jag dig håller nu,
Hur lycklig jag till Valhall ginge,
Om min Valkyria vore du!

Hvad hviskar du om Balders vrede?
Han vredgas ej, den fromme Gud,
Den älskande, som vi tillbede,
Vårt hjertas kärlek är hans bud:
Den Gud med solsken på sin panna,
Med evig trohet i sin barm:
Var ej hans kärlek till sin Nanna,
Som min till dig, så ren, så varm?

Der står hans bild, han sjelf är nära;
Hur mildt han ser på mig, hur huldt!
Till offer vill jag honom bära
Ett hjerta varmt och kärleksfullt.
Böj knä med mig! ej bättre gåfva,
Ej skönare för Balder fanns,
Än tvenne hjertan, hvilka lofva
Hvarann en trohet, fast som hans.

Till himlen mera än till jorden
Min kärlek hör, försmå ej den!
I himlen är han ammad vorden
Och längtar till sitt hem igen.
O den som re'n deruppe vore!
O den som nu med dig fick dö,
Och segrande till Gudar fore
I famnen på sin bleka mö!

När då de andra kämpar rida
Ur silfverportarna till krig,
Jag skulle sitta vid din sida,
En trogen vän och se på dig.
När Valhalls mör kring bordet bringa
De mjödhorn med sitt skum af gull,
Med dig jag endast skulle klinga,
Och hviska öm och kärleksfull.

En löfsal ville jag oss bygga
På näset vid en mörkblå bugt.
Der låge vi i skuggan trygga
Af lunden med den gyllne frukt.
När Valhalls sol sig återtände,
(Hur klart, hur herrligt är dess bloss!)
Till Gudarna vi återvände,
Och längtade dock hem till oss.

Med stjernor skulle jag bekransa
Din panna, dina lockars glöd:
I Vingolfs sal jag skulle dansa
Min bleka lilja rosenröd;
Till dess jag dig ur dansen droge
Till kärlekens, till fridens tjäll,
Der silfverskäggig Brage sloge
Din brudsång ny för hvarje qväll.

Hur vakan sjunger genom lunden!
Den sången är från Valhalls strand.
Hur månen skiner öfver sunden!
Han lyser ur de dödas land.
Den sången och det ljuset båda
En verld af kärlek utan sorg;
Den verlden ville jag väl skåda
Med dig, med dig, min Ingeborg!

Gråt icke! ännu lifvet strömmar
I mina ådror; gråt ej så;
Men kärlekens och mannens drömmar
Kringsvärma gerna i det blå.
Ack! blott din famn mot mig du breder,
Blott dina ögon se på mig,
Hur lätt du lockar svärmarn neder
Från Gudars salighet till dig! —

"Tyst, det är lärkan." Nej, en dufva
I skogen kuttrar om sin tro;
Men lärkan slumrar än på tufva
Hos maken i sitt varma bo.
De lycklige! dem skiljer ingen,
När dagen kommer eller far;
Men deras lif är fritt som vingen,
Som bär i skyn det glada par.

"Se, dagen gryr." Nej, det är flamman
Af någon vårdkas österut.
Ännu vi kunna språka samman,
Än har den kära natt ej slut.
Försof dig, dagens gyllne stjerna,
Och morna se'n dig långsamt till!
För Frithiof må du sofva gerna
Till Ragnarök, om du så vill.

Dock, det är fåfängt till att hoppas;
Der blåser re'n en morgonvind,
Och redan österns rosor knoppas
Så friska som på Ingborgs kind.
En vingad sångarskara qvittrar
(En tanklös hop) i klarnad sky,
Och lifvet rörs och vågen glittrar,
Och skuggorna och älskarn fly.

Der kommer hon i all sin ära!
Förlåt mig, gyllne sol, min bön!
Jag känner det, en Gud är nära;
Hur präktig är hon dock, hur skön!
O den som fram i banan trädde
Så väldig, som du träder nu,
Och, stolt och glad, sin lefnad klädde
I ljus och seger liksom du!

Här ställer jag inför ditt öga
Det skönaste du sett i Nord.
Tag henne i din vård, du höga!
Hon är din bild på grönklädd jord.
Dess själ är ren som dina strålar,
Dess öga som din himmel blått,
Och samma guld, din hjessa målar,
Har hon i sina lockar fått. —

Farväl, min älskade! En annan,
En längre natt vi ses igen.
Farväl! ännu en kyss på pannan,
Och en på dina läppar än!
Sof nu, och dröm om mig, och vakna
Vid middag; och med trogen själ
Tälj timmarna som jag, och sakna
Och brinn som jag! Farväl, farväl!

VIII.

Afskedet.

INGEBORG.

Det dagas re'n, och Frithiof kommer icke!
I går likväl var redan tinget utlyst
På Beles hög: den platsen valdes rätt;
Hans dotters öde skulle der bestämmas.
Hur många böner har det kostat mig,
Hur många tårar, räknade af Freja,
Att smälta hatets is kring Frithiofs hjerta,
Och locka löftet från den stoltes mun,
Att åter bjuda handen till försoning!
Ack! mannen är dock hård, och för sin ära
(Så kallar han sin stolthet) räknar han
Ej just så noga, om han skulle krossa
Ett troget hjerta mera eller mindre.
Den arma qvinnan, sluten till hans bröst,
Är som en mossväxt, blommande på klippan
Med bleka färger: blott med möda håller
Den obemärkta sig vid hällen fast,
Och hennes näring äro nattens tårar.

I går alltså blef då mitt öde afgjordt,
Och aftonsolen har gått ner deröfver.
Men Frithiof kommer ej! De bleka stjernor,
En efter annan, slockna och försvinna,
Och med hvarenda utaf dem, som släcks,
Går en förhoppning i mitt bröst till grafven.
Dock, hvarför också hoppas? Valhalls Gudar
Ej älska mig, jag har förtörnat dem.
Den höge Balder, i hvars skygd jag vistas,
Är förolämpad, ty en mensklig kärlek
Är icke helig nog för Gudars blickar;
Och jordens glädje får ej våga sig
Inunder hvalfven, der de allvarsamma,
De höga makter ha sin boning fäst. —
Och likafullt, hvad är mitt fel, hvi vredgas
Den fromme Guden öfver jungfruns kärlek?
Är han ej ren som Urdas blanka våg,
Ej oskuldsfull som Gefions morgondrömmar?
Den höga solen vänder icke bort
Från tvenne älskande sitt rena öga;
Och dagens enka, stjernenatten, hör,
Midt i sin sorg, med glädje deras eder.
Hvad som är lofligt under himlens hvalf,
Hur blef det brottsligt under tempelhvalfvet?
Jag älskar Frithiof. Ack! så långt tillbaka,
Som jag kan minnas, har jag älskat honom;

Den känslan är ett årsbarn med mig sjelf:
Jag vet ej, när hon börjat, kan ej ens
Den tanken fatta, att hon varit borta.
Som frukten sätter sig omkring sin kärna,
Och växer ut, och rundar omkring henne
I sommarsolens sken sitt klot af guld:
Så har jag äfven vuxit ut och mognat
Omkring den kärnan, och mitt väsen är
Det yttre skalet endast af min kärlek.
Förlåt mig, Balder! Med ett troget hjerta
Jag trädde i din sal, och med ett troget
Vill jag gå derifrån: jag tar det med mig
Utöfver Bifrosts bro, och ställer mig
Med all min kärlek fram för Valhalls Gudar.
Der skall han stå, en Asason som de,
Och spegla sig i sköldarna, och flyga
Med lösta dufvovingar genom blå,
Oändlig rymd uti Allfaders sköte,
Hvarfrån han kommit. — Hvarför rynkar du
I morgongryningen din ljusa panna?
I mina ådror flyter, som i dina,
Den gamle Odens blod. Hvad vill du, frände
Min kärlek kan jag icke offra dig,
Vill det ej ens; han är din himmel värdig.
Men väl jag offra kan min lefnads lycka,
Kan kasta bort den, som en drottning kastar

Sin mantel från sig och är likafullt
Den samma som hon var. — Det är beslutadt!
Det höga Valhall skall ej blygas för
Sin fränka: jag vill gå emot mitt öde,
Som hjelten går mot sitt. — Der kommer Frithiof;
Hur vild, hur blek! Det är förbi, förbi!
Min vreda Norna kommer jemte honom.
Var stark, min själ! — Välkommen sent omsider!
Vårt öde är bestämdt, det står att läsa
Uppå din panna.

FRITHIOF.

Stå der icke äfven
Blodröda runor, talande om skymf
Och hån och landsflykt?

INGEBORG.

Frithiof, sansa dig,
Berätta hvad som händt! det värsta anar
Jag längese'n, jag är beredd på allt.

FRITHIOF.

Jag kom till Tinget uppå ättehögen,
Och kring dess gröna sidor, sköld vid sköld,
Och

Och svärd i handen, stodo Nordens män,
Den ena ringen innanför den andra,
Upp emot toppen; men på domarstenen,
Mörk som ett åskmoln, satt din broder Helge,
Den bleke blodman med de skumma blickar;
Och jemte honom, ett fullvuxet barn,
Sått Halfdan, tanklöst lekande med svärdet.
Då steg jag fram och talte: "kriget står
Och slår på härsköld invid landets gränser;
Ditt rike, konung Helge, är i fara:
Gif mig din syster, och jag lånar dig
Min arm i striden, den kan bli dig nyttig.
Låt grollet vara glömdt emellan oss!
Ej gerna när jag det mot Ingborgs broder.
Var billig, konung, rädda på en gång
Din gyllne krona och din systers hjerta!
Här är min hand. Vid Asa-Thor, det är
Den sista gång hon bjuds dig till försoning." —
Då blef ett gny på Tinget. Tusen svärd
Sitt bifall hamrade på tusen sköldar,
Och vapenklangen flög mot skyn, som glad
Drack fria männers bifall till det rätta.
"Gif honom Ingeborg, den smärta liljan,
Den skönaste, som växt i våra dalar;
Han är den bästa klingan i vårt land,
Gif honom Ingeborg!" — Min fosterfader,

Den gamle Hilding, med sitt silfverskägg,
Steg fram och höll ett tal, af vishet fullt,
Med korta kärnspråk, klingande som svärdshugg;
Och Halfdan sjelf ifrån sitt kungasäte
Sig reste bedjande med ord och blickar.
Det var förgäfves; hvarje bön var spilld,
Liksom ett solsken slösadt bort på klippan,
Det lockar ingen växt från hennes hjerta;
Och konung Helges anlet blef sig likt,
Ett bleklagdt Nej på menskligheten böner.
"Åt bondesonen (sade han föraktligt)
Jag kunnat Ingborg ge, men tempel-skändarn
Syns mig ej passa för Valhalladottern.
Har du ej, Frithiof, brutit Balders fred,
Har du ej sett min syster i hans tempel,
När dagen gömde sig för edert möte?
Ja eller nej!" Då skallade ett rop
Ur mannaringen: "säg blott nej, säg nej!
Vi tro dig på ditt ord, vi frie för dig,
Du Thorstens son, så god som kungasonen:
Säg nej, säg nej, och Ingeborg är din!" —
"Min lefnads lycka hänger på ett ord
(Sad' jag), men frukta ej för det, kung Helge!
Jag vill ej ljuga mig till Valhalls glädje,
Och ej till jordens. Jag har sett din syster,
Har talt med henne uti templets natt,

Men Balders fred har jag ej derför brutit." —
Jag fick ej tala mer. Ett sorl af fasa
Flög Tinget genom: de, som stodo närmast,
Sig drogo undan, liksom för en pestsjuk;
Och när jag såg mig om, den dumma Vantron
Förlamat hvarje tunga, kalkat hvit
Hvar kind, nyss blossande af glad förhoppning.
Då segrade kung Helge. Med en röst
Så hemsk, så dyster, som den döda Valans
I Vegtamsqvida, när hon sjöng för Oden
Om Asars ofärd och om Helas seger,
Så hemskt han talte: "landsflykt eller död
Jag kunde sätta, efter fädrens lagar,
Uppå ditt brott; men jag vill vara mild,
Som Balder är, hvars helgedom du skymfat.
I Vesterhafvet ligger det en krans
Af öar, dem jarl Angantyr beherrskar.
Så länge Bele lefde, jarlen gaf
Hvart år sin skatt; se'n har den uteblifvit.
Drag öfver böljan hän och indrif skatten!
Det är den bot, jag fordrar för din djerfhet.
Det sägs, tillade han med nedrigt hån,
Att Angantyr är hårdhändt, att han rufvar,
Som draken Fafner, på sitt guld, men hvem
Står mot vår nye Sigurd Fafnersbane?
En mera manlig bragd försöke du,

Än dåra jungfrur uti Balders hage!
Till nästa sommar vänta vi dig här
Med all din ära, framför allt med skatten.
Om icke, Frithiof, är du hvar mans niding,
Och för din lifstid fridlös i vårt land." —
Så var hans dom, och härmed löstes Tinget.

INGEBORG.

Och ditt beslut?

FRITHIOF.

Har jag väl mer ett val?
Är ej min ära bunden vid hans fordran?
Den skall jag lösa, om ock Angantyr
Förgömt sitt lumpna guld i Nastrands floder.
I dag ännu far jag.

INGEBORG.

Och lemnar mig?

FRITHIOF.

Nej, icke lemnar dig, du följer med.

INGEBORG.

Omöjligt!

FRITHIOF.

Hör mig, hör mig, förr'n du svarar!
Din vise broder Helge tycks ha glömt,
Att Angantyr var vän utaf min fader,
Liksom af Bele; kanske gifver han
Med godo hvad jag fordrar; men om icke,
En väldig öfvertalare, en skarp,
Har jag; han hänger vid min venstra sida.
Det kära guldet skickar jag till Helge,
Och dermed löser jag oss begge från
Den krönte hycklarus offerknif för alltid.
Men sjelfve, sköna Ingborg, hissa vi
Ellidas segel öfver okänd våg;
Hon gungar oss till någon vänlig strand,
Som skänker fristad åt en biltog kärlek.
Hvad är mig Norden, hvad är mig ett folk,
Som bleknar för ett ord af sina Diar,
Och vill med fräcka händer gripa i
Mitt hjertas helgedom, mitt väsens blomkalk?
Vid Freja, det skall icke lyckas dem.
En usel träl är bunden vid den torfva,
Der han blef född; men jag vill vara fri,
Så fri som bergens vind. En hand full stoft
Utaf min faders hög, och en af Beles,
Få ännu rum om skeppsbord; det är allt

Hvad vi behöfva utaf fosterjorden,
Du älskade, det finns en annan sol
Än den, som bleknar öfver dessa snöberg;
Det finns en himmel skönare än här,
Och milda stjernor med gudomlig glans
Se ner derfrån, i varma sommarnätter,
I lagerlundar på ett troget par.
Min fader, Thorsten Vikingsson, for vida
Omkring i härnad, och förtalde ofta,
Vid brasans sken i långa vinterqvällar,
Om Greklands haf och öarna deri,
De gröna lundar i den blanka böljan.
Ett mäktigt slägte bodde fordom der,
Och höga Gudar uti marmortempel.
Nu stå de öfvergifna, gräset frodas
Å öde stigar, och en blomma växer
Ur runorna, som tala forntids vishet;
Och smärta pelarstammar grönska der,
Omlindade af söderns rika rankor.
Men rundt omkring bär jorden af sig sjelf
En osådd skörd, hvad menniskan behöfver,
Och gyllne äpplen glöda mellan löfven,
Och röda drufvor hänga på hvar gren
Och svälla yppiga som dina läppar.
Der, Ingeborg, der bygga vi i vågen
Ett litet Norden, skönare än här;

Och med vår trogna kärlek fylla vi
De lätta tempelhvalfven, fägna än
Med mensklig lycka de förgätna Gudar.
När seglarn då med slappa dukar gungar
(Ty stormen trifs ej der) förbi vår ö
I aftonrodnans sken och blickar glad
Från rosenfärgad bölja upp mot stranden;
Då skall han skåda uppå templets tröskel
Den nya Freja (Afrodite, tror jag,
Hon nämns i deras språk), och undra på
De gula lockar, flygande i vinden,
Och ögon ljusare än Söderns himmel.
Och efter hand kring henne växer opp
Ett litet tempelslägte utaf Alfer
Med kinder, der du tror att Södern satt
I Nordens drifvor alla sina rosor. —
Ack, Ingeborg, hur skön, hur nära står
All jordisk lycka för två trogna hjertan!
Blott de ha mod att gripa henne fatt,
Hon följer villigt med och bygger dem
Ett Vingolf redan här inunder molnen.
Kom, skynda! hvarje ord, som talas än,
Tar bort ett ögonblick ifrån vår sällhet.
Allt är beredt; Ellida spänner redan
De mörka örnevingarna till flygt,
Och friska vindar visa vägen från,

För evigt från den vantrofyllda stranden.
Hvi dröjer du?

INGEBORG.

Jag kan ej följa dig.

FRITHIOF.

Ej följa mig?

INGEBORG.

Ack, Frithiof, du är lycklig!
Du följer ingen, du går sjelf förut,
Som stammen på ditt drakskepp; men vid rodret
Din egen vilja står och styr din fart
Med stadig hand utöfver vreda vågor.
Hur annorlunda är det ej med mig!
Mitt öde hvilar uti andras händer,
De släppa ej sitt rof, fastän det blöder;
Och offra sig och klaga och förtyna
I långsam sorg, är kungadottrens frihet.

FRITHIOF.

Är du ej fri så snart du vill? — I högen
Din fader sitter.

Ingeborg.

Helge är min fader,
Är mig i faders ställe; af hans bifall
Beror min hand, och Beles dotter stjäl
Sin lycka ej, hur nära ock den ligger.
Hvad vore qvinnan, om hon slet sig lös
Ifrån de band, hvarmed Allfader fäst
Invid den starke hennes svaga väsen?
Den bleka vattenliljan liknar hon;
Med vågen stiger hon, med vågen faller,
Och seglarns köl går öfver henne fram
Och märker icke, att han skär dess stängel.
Det är nu hennes öde; men likväl,
Så länge roten hänger fast i sanden,
Har växten än sitt värde, lånar färgen
Af bleka syskonstjernor ofvanfrån,
En stjerna sjelf uppå de blåa djupen.
Men rycker hon sig lös, då drifver hon,
Ett vissnadt blad, omkring den öde böljan.
Förliden natt — den natten var förfärlig,
Jag väntade dig ständigt, och du kom ej;
Och nattens barn, de allvarsamma tankar,
Med svarta lockar, gingo jemt förbi
Mitt vakna öga, brinnande och tårlöst;
Och Balder sjelf, blodlöse Guden, såg

Med blickar fulla utaf hot uppå mig —
Förliden natt har jag betänkt mitt öde,
Och mitt beslut är fattadt: jag blir qvar,
Ett lydigt offer vid min broders altar.
Dock var det väl, att jag ej hört dig då
Med dina öar, diktade i molnen,
Der aftonrodnan ligger ständigt kring
En enslig blomsterverld af frid och kärlek.
Hvem vet, hur svag man är? Min barndoms drömmar,
De länge tystade, stå upp igen
Och hviska i mitt öra med en röst
Så välbekant, som vore det en systers,
Så öm, som vore det en älskares.
Jag hör er icke, nej jag hör er icke,
J lockande, J fordom kära stämmor!
Hvad skulle jag, ett Nordens barn, i Södern?
Jag är för blek för rosorna deri,
För färglöst är mitt sinne för dess glöd;
Det skulle brännas af den heta solen,
Och längtansfullt mitt öga skulle se
Mot Nordens stjerna, hvilken står alltjemt,
En himmelsk skildtvakt, öfver fädrens grafvar.
Min ädle Frithiof skall ej flykta från
Det kära land, han föddes att försvara;
Skall icke kasta bort sitt rykte för

En sak så ringa som en flickas kärlek.
Ett lif, der solen spinner, år från år,
Den ena dagen alltid lik den andra,
Ett skönt, men evigt enahanda, är
För qvinnan endast, men för mannens själ,
Och helst för din, blef lifvets stiltje tröttsam.
Du trifves bäst, när stormen tumlar kring
På skummig gångare utöfver djupen,
Och på din planka, uppå lif och död,
Du kämpa får med faran om din ära.
Den sköna öcknen, som du målar, blefve
En graf för bragder, icke födda än,
Och med din sköld förrostades jemväl
Ditt fria sinne. Så skall det ej vara!
Ej jag skall stjäla bort min Frithiofs namn
Ur skaldens sånger, icke jag skall släcka
Min hjeltes ära i dess morgonrodnad.
Var vis, min Frithiof, låt oss vika för
De höga Nornor; låt oss rädda ur
Vårt ödes skeppsbrott dock ännu vår ära!
Vår lefnads lycka kan ej räddas mer: —
Vi måste skiljas.

FRITHIOF.

Hvarför måste vi?
För det en sömnlös natt förstämt ditt sinne?

INGEBORG.

För det mitt värde räddas bör och ditt.

FRITHIOF.

På mannens kärlek hvilar qvinnans värde.

INGEBORG.

Ej längre älskar han den han ej aktar.

FRITHIOF.

Med lösa nycker vinns hans aktning ej.

INGEBORG.

En ädel nyck är känslan af det rätta.

FRITHIOF.

Vår kärlek stridde ej mot den i går.

INGEBORG.

I dag ej heller, men vår flykt dess mera.

FRITHIOF.

Nödvändigheten bjuder henne, kom!

INGEBORG.

Hvad som är rätt och ädelt är nödvändigt.

FRITHIOF.

Högt rider solen, tiden går förbi.

INGEBORG.

Ve mig, han *är* förbi, förbi för alltid!

FRITHIOF.

Besinna dig, är det ditt sista ord?

INGEBORG.

Jag har besinnat allt, det är mitt sista.

FRITHIOF.

Välan, farväl, farväl, kung Helges syster!

INGEBORG.

O Frithiof, Frithiof, skola *så* vi skiljas?
Har du ej någon vänlig blick att ge
Åt barndomsvännen, ingen hand att räcka
Åt den olyckliga, du älskat förr?
Tror du, jag står på rosor här och visar
Min lefnads lycka leende ifrån mig
Och sliter utan smärta ur mitt bröst
Ett hopp, som växt tillhopa med mitt väsen?
Var icke du mitt hjertas morgondröm?
Hvar glädje, som jag kände, hette Frithiof,

Och allt, hvad lifvet stort och ädelt har,
Tog dina anletsdrag inför mitt öga.
Fördunkla ej den bilden för mig, möt
Med hårdhet ej den svaga, när hon offrar
Hvad henne kärast var på jordens rund,
Hvad henne kärast blir i Valhalls salar!
Det offret, Frithiof, är nog tungt ändå;
Ett ord till tröst det kunde väl förtjena.
Jag vet, du älskar mig, har vetat det
Alltse'n mitt väsen började att dagas,
Och säkert följer dig din Ingborgs minne
I många år ännu, hvarthelst du far.
Men vapenklangen döfvar sorgen dock,
Hon blåser bort uppå de vilda vågor,
Och törs ej sätta sig på kämpens bänk
Vid dryckeshornet firande sin seger.
Blott då och då, när uti nattens frid
Du mönstrar än en gång förflutna dagar,
Då skymtar fram bland dem en bleknad bild:
Du känner honom väl, han helsar dig
Från kära trakter; det är bilden af
Den bleka jungfrun uti Balders hage.
Du må ej visa honom bort, fastän
Han blickar sorgligt, du må hviska honom
Ett vänligt ord i örat: nattens vindar
På trogna vingar föra det till mig,

En tröst likväl, jag har ej någon annan! —
För mig är intet, som förströr min saknad;
I allt, som omger mig, har hon en målsman.
De höga tempelhvalfven tala blott
Om dig; och Gudens bild, som skulle hota,
Tar dina anletsdrag när månen skiner.
Ser jag åt sjön, der sam din köl och skar
I skum sin väg till längterskan på stranden.
Ser jag åt lunden, der står mången stam
Med Ingborgs runor ritade i barken.
Nu växer barken ut, mitt namn förgås,
Och det betyder döden, säger sagan.
Jag frågar Dagen, hvar han såg dig sist,
Jag frågar Natten, men de tiga still,
Och hafvet sjelf, som bär dig, svarar på
Min fråga endast med en suck mot stranden.
Med aftonrodnan skall jag skicka dig
En helsning, när hon släcks i dina vågor,
Och himlens långskepp, molnen, skola ta
Om bord en klagan från den öfvergifna.
Så skall jag sitta i min jungfrubur,
En svartklädd enka efter lifvets glädje,
Och sömma brutna liljor uti duken,
Tills en gång Våren väft sin duk och sömmar
Den full med bättre liljor på min graf.
Men tar jag harpan för att sjunga ut

Oändlig smärta uti djupa toner,
Då brister jag i gråt, som nu — —

FRITHIOF.

Du segrar, Beles dotter, gråt ej mera!
Förlåt min vrede: det var blott min sorg,
Som för ett ögonblick tog vredens drägt;
Den drägten kan hon icke bära länge.
Du är min goda Norna, Ingeborg!
Hvad ädelt är, lär bäst ett ädelt sinne.
Nödvändighetens vishet kan ej ha
En bättre förespråkerska än dig,
Du sköna Vala med de rosenläppar!
Ja, jag vill vika för nödvändigheten,
Vill skiljas från dig, men ej från mitt hopp;
Jag tar det med mig öfver vestervågor,
Jag tar det med mig intill grafvens port.
Med nästa vårdag är jag här igen;
Kung Helge, hoppas jag, skall se mig åter.
Då har jag löst mitt löfte, fyllt hans fordran,
Försont jemväl det brott man diktat på mig;
Och då begär jag, nej jag fordrar dig,
På öppet Ting emellan blanka vapen,
Ej utaf Helge, men af Nordens folk;
Det är din giftoman, du kungadotter!

Jag

Jag har ett ord att säga den som vägrar.
Farväl tilldess, var trogen, glöm mig ej,
Och tag, till minne af vår barndomskärlek,
Min armring här, ett skönt Vaulunderverk,
Med himlens under ritade i guldet;
Det bästa undret är ett troget hjerta.
Hur skönt han passar till din hvita arm,
En lysmask lindad kring en liljestängel!
Farväl, min brud, min älskade, farväl,
Om några måna'r är det annorlunda!

(går.)

INGEBORG.

Hur glad, hur trotsig, hur förhoppningsfull!
Han sätter spetsen af sitt goda svärd
På Nornans bröst och säger: du skall vika!
Du arme Frithiof, Nornan viker ej,
Hon går sin gång och ler åt Angurvadel.
Hur litet känner du min mörke broder!
Ditt öppna hjeltesinne fattar ej
Det dystra djupet utaf hans, och hatet
Som glöder i hans afundsjuka barm.
Sin systers hand ger han dig aldrig; förr
Han ger sin krona, ger sitt lif till spillo,
Och offrar mig åt gamle Oden, eller
Åt gamle Ring, som nu han kämpar mot. —

Hvarthelst jag ser, finns intet hopp för mig;
Dock är jag glad, det lefver i ditt hjerta.
Jag vill behålla för mig sjelf min smärta,
Men alla goda Gudar följe dig!
Här på din armring dock sig räkna låter
Hvar särskilt månad af en långsam sorg;
Två, fyra, sex, — då kan du vara åter,
Men finner icke mer din Ingeborg.

IX.

Ingeborgs klagan.

Nu är det höst,
Stormande häfver sig hafvets bröst.
Ack, men hur gerna jag sute
Ändå derute!

Länge jag såg
Seglet i vester, det flög på sin våg.
Ack! det är lyckligt, får följa
Frithiof på bölja.

Bölja, du blå,
Sväll ej så högt! det går fort nog ändå.
Lysen, J stjernor, och sägen
Seglaren vägen!

När det blir vår,
Kommer han hem; men den älskade går
Ej till hans möte i salen,
Icke i dalen;

Ligger i mull
Bleknad och kall för sin kärleks skull,
Eller hon klagar och blöder,
Offrad af bröder. —

Falk, som han glömt!
Du skall bli min; jag vill älska dig ömt.
Sjelf vill jag mata för ägarn
Vingade jägarn.

Här på hans hand
Virkar jag in dig i dukens rand:
Vingar af silfver och rika
Guldklor tillika.

Falkvingar tog
Freja en gång och kring rymderna drog,
Sökte i norr och i söder
Älskade Öder.

Länte du ock
Vingarna ut, de ej bure mig dock.
Döden allena mig bringar
Gudarnas vingar.

Jägare skön,
Sitt på min skullra och blicka åt sjön!
Ack! hur vi längte och blicke,
Kommer han icke.

När jag är död,
Kommer han säkert; minns då hvad jag bjöd:
Helsa och helsa du åter
Frithiof, som gråter!

X.

Frithiof på hafvet.

Men på stranden stod
Kung Helge och qvad
Med förbittradt mod,
Och till trollen han bad.

Se, då mörknar himlabågen,
Dundret går kring öde rum,
Och i djupet kokar vågen,
Och dess yta höljs med skum.
Blixtarna i molnen draga
Här och der en blodig rand;
Alla hafvets fåglar jaga
Skrikande emot sin strand. —

"Hårdt blir vädret, bröder!
Stormens vingar hör jag
Flaxande i fjerran,
Men vi blekna ej.
Sitt du lugn i lunden,
Tänk på mig och längta,
Skön i dina tårar,
Sköna Ingeborg!"

Mot Ellidas stam
Drog ett trollpar till fejd.
Det var vindkall Ham,
Det var snöig Hejd.

Och då lösas stormens vingar,
Och den vilde doppar dem
Än i djupet, än han svingar
Hvirflande mot Gudars hem.
Alla fasans makter skrida,
Ridande på vågens topp,
Ur den skummiga, den vida,
Bottenlösa grafven opp.

"Skönare var färden
Uti månens skimmer
Öfver spegelvågor
Hän mot Balders lund.
Varmare än här är,
Var vid Ingborgs hjerta,
Hvitare än hafsskum
Svällde hennes barm."

Nu Solundar-ö
Står ur våg, som går hvit;
Der är stillare sjö,
Der är hamn, styr dit!

Men förvågen viking rädes
Ej så lätt på trofast ek,
Står vid styret sjelf, och glädes
Åt de vilda vindars lek.
Hårdare han seglen fäster,
Skarpare han vågen skär.
Rakt i vester, rakt i vester
Skall det gå, hvart böljan bär.

"Lyster mig att kämpa
Än en stund mot stormen.
Storm och Nordbo trifvas
Väl ihop på sjön.
Ingborg skulle blygas,
Om dess hafsörn flöge
Rädd, med slappa vingar,
För en il i land."

Men nu växer våg,
Nu fördjupas göl,
Och det hviner i tåg
Och det knakar i köl.

Dock, hur vågorna må strida
Tumlande nu med, nu mot,

Gudatimrade Ellida
Trotsar ännu deras hot.
Som ett stjernskott uti qvällen,
Skjuter hon sin fart i fröjd,
Hoppar, som en bock på fjällen,
Öfver afgrund, öfver höjd.

"Bättre var att kyssa
Brud i Balders hage,
Än stå här och smaka
Saltskum, som yr opp.
Bättre var att famna
Kungadottrens midja,
Än stå här och gripa
Roderstången om."

Men oändlig köld
Snöar skyn utur,
Och på däck och på sköld
Smattrar hagelskur.

Och emellan skeppets stammar
Kan du icke se för natt;
Der är mörkt som i den kammar,
Der den döde blifver satt.

Oförsonlig våg, förtrollad,
Vill dra seglaren i qvaf;
Hvitgrå, som med aska sållad,
Gapar en oändlig graf.

"Blåa bolstrar bäddar
Ran i djupet åt oss;
Men mig bida dina
Bolstrar, Ingeborg!
Goda drängar lyfta
Årorna Ellidas;
Gudar byggde kölen,
Bär oss än en stund."

Öfver styrbord gick
Nu en sjö med fart;
I ett ögonblick
Spolas däcket klart.

Då från armen Frithiof drager
Lödig guldring, tre mark tung,
Blank som sol i morgondager,
Var en skänk af Bele kung.
Hugger så i stycken ringen,

Konstfullt utaf dvergar gjord,
Delar dem, och glömmer ingen
Utaf sina män om bord.

"Guld är godt att hafva
Uppå giljarfärden;
Tomhändt träde ingen
Ner till sjöblå Ran.
Kall är hon att kyssa,
Flyktig till att famna;
Men vi fästa hafsbrud
Med det brända guld."

Med förnyadt hot
Faller stormen på,
Och då brister skot,
Och då springer rå.

Och mot skeppet, halft begrafvet,
Vågorna till äntring gå.
Hur man också öser, hafvet
Öser man ej ut ändå.
Frithiof sjelf kan ej sig dölja
Att han döden har om bord.
Högre dock än storm och bölja
Ryter än hans herrskarord.

"Björn, kom hit till roder,
Grip det starkt med björnram!
Sådant väder sända
Valhalls makter ej.
Trolldom är å färde;
Helge niding qvad den
Säkert öfver vågen;
Jag vill upp och se."

Som en mård han flög
Uti masten opp,
Och der satt han hög
Och såg ned från topp.

Se, då simmar för Ellida
Hafshval, lik en lossnad ö,
Och två leda hafstroll rida
På hans rygg i skummig sjö.
Hejd, med pelsen snögad neder,
Skepna'n lik den hvita björn;
Ham, med vingar, dem han breder
Hviftande, som stormens örn.

"Nu, Ellida, gäller
Visa, om du gömmer

Hjeltemod i jernfast,
Bugtig barm af ek.
Lyssna till min stämma:
Är du Gudars dotter,
Upp, med kopparkölen
Stånga trollad hval!"

Och Ellida hör
På sin herres röst;
Med ett språng hon kör
Emot hvalens bröst.

Och en blodig stråle ryker
Utur såret upp mot sky;
Genomborradt vilddjur dyker
Vrålande till djupets dy.
På en gång två lansar springa,
Slungade af hjeltearm,
Midt i luden isbjörns bringa,
Midt i becksvart stormörns barm.

"Bra, Ellida, träffadt!
Ej så hastigt, tror jag,
Dyker Helges drakskepp
Opp ur blodig dy.

Hejd och Ham ej heller
Hålla sjön nu längre;
Bittert är att bita
I det blåa stål."

Och nu stormen flyr
På en gång från sjön;
Blott en svallvåg styr
Mot den nära ön.

Och på en gång solen träder
Som en konung i sin sal,
Återlifvar allt och gläder
Skepp och bölja, berg och dal.
Hennes sista strålar kröna
Klippans topp och dunkel lund;
Alla känna nu de gröna
Stränderna af Efjesund.

"Stego Ingborgs böner,
Bleka mör, mot Valhall,
Böjde liljehvita
Knän på Gudars guld.
Tår i ljusblå ögon,
Suck ur svandunsbarmar

Rörde Asars hjertan,
Låt oss tacka dem!"

Men Ellidas stam,
Utaf hvalen stött,
Går i marvad fram,
Är af färden trött.

Tröttare ändå af färden
Äro alla Frithiofs män;
Knappast, stödda emot svärden,
Hålla de sig uppe än.
Björn på väldig skullra drager
Fyra utaf dem i land;
Frithiof ensam åtta tager,
Sätter dem kring brasans brand.

"Blygens ej, J bleke!
Våg är väldig viking,
Det är hårdt att kämpa
Emot hafvets mör.
Se! der kommer mjödhorn
Vandrande på guldfot.
Värmer frusna lemmar;
Skål för Ingeborg!

XI.

Frithiof hos Angantyr.

Nu är att säga, huru
Jarl Angantyr satt än
Uti sin sal af furu
Och drack med sina män.
Han var så glad i hågen,
Såg ut åt blånad ban,
Der solen sjönk i vågen
Allt som en gyllne svan.

Vid fönstret gamle Halvar
Stod utanför på vakt.
Han vaktade med allvar,
Gaf ock på mjödet akt.
En sed den gamle hade:
Han jemt i botten drack,
Och intet ord han sade,
Blott hornet in han stack.

Nu

Nu slängde han det vida
I salen in och qvad:
"Skepp ser jag böljan rida,
Den färden är ej glad.
Män ser jag döden nära;
Nu lägga de i land,
Och tvenne jättar bära
De bleknade på strand." —

Utöfver böljans spegel
Från salen jarl såg ned.
"Det är Ellidas segel
Och Frithiof, tror jag, med.
På gången och på pannan
Känns Thorstens son igen.
Så blickar ingen annan
I Nordens land som den."

Från dryckesbord helt modig
Sprang Atle viking då,
Svartskäggig Berserk, blodig
Och grym att se uppå.
"Nu," skrek han, "vill jag pröfva
Hvad ryktet ment dermed,
Att Frithiof svärd kan döfva
Och aldrig ber om fred."

Och upp med honom sprungo
Hans bistra kämpar tolf,
På förhand luften stungo,
Och svängde svärd och kolf.
De stormade mot stranden,
Der tröttadt drakskepp stod,
Och Frithiof satt å sanden
Och talte kraft och mod.

"Lätt kunde jag dig fälla,"
Skrek Atle med stort gny,
"Vill i ditt val dock ställa,
Att kämpa eller fly.
Men blott om fred du beder,
Fastän en kämpe hård,
Jag som en vän dig leder
Allt upp till jarlens gård."

"Väl är jag trött af färden,"
Genmälte Frithiof vred,
"Dock må vi pröfva svärden
Förr än jag tigger fred."
Då såg man stålen ljunga
I solbrun kämpehand;
På Angurvadels tunga
Hvar runa stod i brand.

Nu skiftas svärdshugg dryga,
Och dråpslag hagla nu,
Och begges sköldar flyga
På samma gång i tu.
De kämpar utan tadel
Stå dock i kretsen fast.
Men skarpt bet Angurvadel,
Och Atles klinga brast.

"Mot svärdlös man jag svänger,"
Sad' Frithiof, "ej mitt svärd;
Men lyster det dig länger,
Vi pröfva annan färd."
Likt vågor då om hösten
De begge storma an,
Och stålbeklädda brösten
Slå tätt emot hvarann.

De brottades som björnar
Uppå sitt fjäll af snö,
De spände hop som örnar
Utöfver vredgad sjö.
Rotfästad klippa hölle
Väl knappast ut att stå,
Och lummig jernek fölle
För mindre tag än så.

Från pannan svetten lackar,
Och bröstet häfves kallt,
Och buskar, sten och backar
Uppsparkas öfver allt.
Med bäfvan slutet bida
Stålklädde män å strand;
Det brottandet var vida
Berömdt i Nordens land.

Till slut dock Frithiof fällde
Sin fiende till jord,
Han knät mot bröstet ställde
Och talte vredens ord:
"Blott jag mitt svärd nu hade,
Du svarte Berserksskägg,
Jag genom lifvet lade
På dig den hvassa egg."

"Det skall ej hinder bringa,"
Sad' Atle, stolt i håg.
"Gå du och tag din klinga,
Jag ligger som jag låg.
Den ena som den andra
Skall en gång Valhall se:
I dag må jag väl vandra,
I morgon du kanske."

Ej länge Frithiof dröjde,
Den lek han sluta vill;
Han Angurvadel höjde,
Men Atle låg dock still.
Det rörde hjeltens sinne,
Sin vrede då han band,
Höll midt i hugget inne
Och tog den fallnes hand.

Nu Halvar skrek med ifver
Och hof sin hvita staf:
"För edert slagsmål blifver
Här ingen glädje af.
På bord stå silfverfaten
Och röka längese'n;
För er skull kallnar maten,
Och törsten gör mig men."

Försonta trädde båda
Nu inom salens dörr,
Der mycket var att skåda,
Som Frithiof ej sett förr.
Grofhyflad planka kläder
Ej nakna väggar der;
Men dyrbart gyllenläder
Med blommor och med bär.

Ej midt på golfvet glöder
Den muntra brasans sken,
Men emot vägg sig stöder
Kamin af marmorsten.
Ej rök i sal sig lade,
Ej sågs der sotad ås;
Glasrutor fönstren hade,
Och dörren hade lås.

Der sträcka silfverstakar
Ut armarna med ljus,
Men intet stickbloss sprakar
Att lysa kämpens rus.
Helstekt, med späckad bringa
Står hjort på bordets rund,
Med guldhof lyft att springa,
Och löf i hornens lund.

Bak kämpens stol en tärna
Står med sin liljehy,
Och blickar som en stjerna
Bakom en stormig sky.
Der flyga lockar bruna,
Der stråla ögon blå,
Och som en ros i runa,
Så glöda läppar små.

Men hög å silfverstolen
Satt jarlen i sin prakt;
Hans hjelm var blank som solen,
Och pansart guldbelagdt.
Med stjernor öfversållad
Var manteln rik och fin,
Och purpurbrämen fållad
Med fläcklös hermelin.

Tre steg han gick från bordet,
Bjöd handen åt sin gäst
Och vänligt tog till ordet:
"Kom hit och sitt mig näst!
Rätt månget horn jag tömde
Med Thorsten Vikingsson;
Hans son, den vidtberömde,
Ej sitte fjerran från!"

Då sågs han bägarn råga
Med vin från Sikelö;
Det gnistrade som låga,
Det skummade som sjö:
"Välkommen gäst härinne,
Du son utaf min vän!
Jag dricker Thorstens minne,
Jag sjelf och mina män."

En skald från Morvens kullar
Då pröfvar harpans gång.
I Velska toner rullar
Hans dystra hjeltesång.
Men i Norräna tunga
En ann, på fädrens vis,
Hörs Thorstens bragder sjunga,
Och han tog sångens pris.

Nu mycket jarlen sporde
Om fränderna i Nord,
Och Frithiof redo gjorde
För allt med vittra ord.
Ej någon kunde klaga
På väld uti hans dom;
Han talte lugnt som Saga
I minnets helgedom.

När han dernäst berättar
Hvad han på djupet såg,
Om Helges troll och jättar,
Besegrade på våg;
Då glädas kämpar alla,
Då småler Angantyr,
Och höga bifall skalla
Till hjeltens äfventyr.

Men när han talar åter
Om älskad Ingeborg,
Hur ömt den sköna gråter,
Hur ädel i sin sorg;
Då suckar mången tärna
Med kinderna i brand.
Ack, hur hon tryckte gerna
Den trogne älskarns hand!

Sitt ärende framförde
Den ungersven till slut,
Och Jarlen tåligt hörde
Tilldess han talat ut.
"Skattskyldig var jag icke,
Mitt folk är fritt som jag:
Kung Beles skål vi dricke,
Men lyda ej hans lag.

"Hans söner ej jag känner;
Men fordra de en gärd,
Väl, som det höfves männer,
De kräfve den med svärd!
Vi möta dem på stranden; —
Dock var din far mig kär." —
Då vinkar han med handen
Sin dotter, som satt när.

Då sprang den blomstervidja
Från stol med gyllne karm;
Hon var så smal om midja,
Hon var så rund om barm.
I gropen uppå kinden
Satt Astrild, liten skalk,
Lik fjäriln, förd af vinden
Allt i en rosenkalk.

Hon sprang till jungfruburen,
Och kom tillbaka med
Grönvirkad pung, der djuren
Gå under höga träd,
Och silfvermånen skiner
På sjö af segel full;
Dess lås är af rubiner
Och tofsarna af gull.

Hon lade den i handen
Uppå sin fader huld;
Han fyllde den till randen
Med fjerran myntadt guld.
"Der är min välkomstgåfva,
Gör med den hvad du vill;
Men nu skall Frithiof lofva
Bli här i vinter still.

"Mod gagnar allestädes,
Men nu är stormens tid,
Och Hejd och Ham, jag rädes,
Ha åter qvicknat vid.
Ej alltid gör Ellida
Så lyckligt språng som sist,
Och många hvalar rida
Sin våg, fast en vi mist." —

Så skämtades i salen
Och dracks till dager ljus;
Men gyllne vinpokalen
Gaf glädje blott, ej rus.
Fullbräddad skål vardt egnad
Åt Angantyr till slut,
Och så i god välfägnad
Satt Frithiof vintern ut.

XII.

Frithiofs återkomst.

Men våren andas i blånad sky,
Och jordens grönska blir åter ny.
Då tackar Frithiof sin värd och sätter
Å nyo ut öfver böljans slätter,
Och glädtigt skjuter hans svarta svan
Sin silfverfåra på solblank ban;
Ty vestanvindar med vårens tunga
Som näktergalar i seglen sjunga,
Och Ägirs döttrar, med slöjor blå,
Kring rodret hoppa och skjuta på.
Det är så skönt, när du stäfven vänder
Från fjerran segling mot hemmets stränder,
Der röken stiger från egen härd,
Och minnet vaktar sin barndomsverld,
Och friska källan din lekplats lögar;
Men fädren sitta i gröna högar,
Och, full af längtan, den trogna mön
Står på sin klippa och ser åt sjön. —
Sex dar han seglar, men på den sjunde
En mörkblå strimma han skönja kunde

Vid himlaranden; den växer ut
Med skär och öar och land till slut.
Det är *hans* land, som ur böljan träder,
Han ser dess skogar i gröna kläder,
Han hör dess forsar med skummigt larm,
Och klippan blottar sin marmorbarm.
Han helsar näsen, han helsar sunden,
Och seglar tätt under gudalunden,
Der sista sommar så mången natt
Den glade svärmarn med Ingborg satt.
"Hvi syns hon icke? kan hon ej ana,
Hur när jag gungar på mörkblå bana?
Kanske hon lemnat sin Balders vård
Och sitter sorgsen i kungens gård
Och harpan slår, eller guldet tvinnar." —
Då stiger plötsligt från templets tinnar
Hans falk i höjden och skjuter ned
På Frithiofs axel, så var hans sed.
Han flaxar ständigt med hvita vingen,
Från skullran lockar den trogne ingen;
Han krafsar ständigt med brandgul klo,
Han ger ej hvila, han ger ej ro.
Han lutar kroknäbb till Frithiofs öra,
Det är som hade han bud att föra
Kanske från Ingborg, från älskad brud;
Men ingen fattar de brutna ljud.

Ellida susar nu fram om näset:
Hon hoppar glad som en hind på gräset,
Ty välkänd bölja mot kölen slår;
Men Frithiof munter i stäfven står.
Han gnuggar ögat, han lägger handen
Utöfver pannan och ser åt stranden.
Men hur han gnuggar och hur han ser,
Han finner icke sitt Framnäs mer.
Den nakna eldstad står upp ur mullen,
Lik kämpens benrad i ättekullen;
Der gården var, är ett svedjeland,
Och askan hvirflar kring härjad strand.
Förbittrad Frithiof från skeppet hastar,
Kring brända tomter han ögat kastar,
Sin faders tomter, sin barndoms ban.
Då kommer hastigt lurfhårig Bran,
Hans hund, som ofta, så käck som trogen,
För honom brottats med björn i skogen.
Han gör i glädjen så många hopp,
Han springer högt på sin herre opp.
Mjölkhvite gångarn, med guld i manen,
Med ben som hinden, med hals som svanen,
Den Frithiof ridit så mången gång,
Ur dalen ilar med höga språng.
Han gnäggar glädtigt, han halsen vänder,
Han vill ha bröd ur sin herres händer.

Den arme Frithiof, mer arm än de,
Har ingen ting att de trogna ge. —

Bedröfvad, husvill — på ärfda grunden
Står Frithiof, blickar kring svedda lunden,
Då gamle Hilding mot honom går,
Hans fosterfader med silfverhår.
"Hvad här jag skådar mig knappt förundrar;
När örn är flugen, hans bo man plundrar.
En kunglig idrott för landets fred!
Väl håller Helge sin kungaed
Att Gudar dyrka och menskor hata,
Och mordbrand heter hans Eriksgata.
Det gör mig snarare harm än sorg;
Men säg mig nu, hvar är Ingeborg?" —
"De bud jag bär dig," den gamle sade,
"Jag räds, du finner dem föga glade.
Så snart du seglat, kung Ring bröt fram,
Fem sköldar väl jag mot en förnam.
I Disardalen vid ån stod slaget,
Och blodrödt skummade vattendraget.
Kung Halfdan skämtade jemt och log,
Men likafullt som en man han slog.
Jag höll min sköld öfver kungasonen,
Jag var så glad åt den lärospånen.
Men länge hölls ej den leken ut;

Kung Helge flydde, då vardt det slut.
Men som han flydde, den Asafrände,
Förbi din gård, han i hast den tände.
För brödren sattes då två beting:
Sin syster skulle de ge kung Ring,
Hon ensam kunde hans skymf försona;
Om ej, så toge han land och krona.
Och af och an gingo fredens bud;
Men nu kung Ring har fört hem sin brud." —

"O qvinna, qvinna!" nu Frithiof sade,
"Den första tanke, som Loke hade,
Det var en lögn, och han sände den
I qvinnoskepnad till jordens män.
En blåögd lögn, som med falska tårar
Alltjemt oss tjusar, alltjemt oss dårar,
Högbarmad lögn med sin rosenkind,
Med dygd af våris och tro af vind;
I hjertat flärden och sveket hviska,
Och mened dansar på läppar friska. —
Och dock, hur var hon mitt hjerta kär,
Hur kär hon var mig, hur kär hon är!
Jag kan ej minnas så långt tillbaka,
Att hon i leken ej var min maka.
Jag minns ej bragd, som jag tänkt uppå,

Der

Der hon ej tänktes som pris också.
Som stammar, vuxna från rot tillsamman,
Slår Thor den ena med himlaflamman,
Den andra vissnar; men löfvas en,
Den andra kläder i grönt hvar gren:
Så var vår glädje, vår sorg gemensam;
Jag är ej van att mig tänka ensam.
Nu är jag ensam. Du höga Var,
Som med din griffel kring jorden far
Och skrifver eder på gyllne skifva,
Låt bli det narrspel, låt bli att skrifva!
Med lögner ristar du skifvan full,
Det skada är på det trogna gull.
En dikt jag minnes om Balders Nanna;
Men sanning finns ej på mensklig panna,
Det finns ej trohet i menskobröst —
När sveket länte min Ingborgs röst,
Den röst lik vinden på blomsterängar,
Lik harpoljudet från Brages strängar.
Jag vill ej lyssna till harpoljud,
Jag vill ej tänka på trolös brud.
Hvart stormen dansar, dit vill jag följa;
Blod skall du dricka, du verldshafsbölja!
Hvarhelst en klinga sår högens säd,
På berg, i dal vill jag vara med.

Jag tör väl möta en kung med krona,
Mig lyster se, om jag då skall skona.
Jag tör väl möta, bland sköldars larm,
En ungersven med förälskad barm,
En narr, som litar på tro och heder,
Den vill jag hugga af ömkan neder,
Vill spara honom att stå en dag
Besviken, skymfad, förrådd som jag." —

"Hur ungdomsblodet dock kokar öfver,"
Sad' gamle Hilding, "hur väl behöfver
Det dock att kylas af årens snö,
Och orätt gör du den ädla mö.
Anklaga icke min fosterdotter,
Anklaga Nornan, hvars vreda lotter
Ej menskor rubba; de falla från
Åskdiger himmel på jordens son.
Väl hörde ingen den ädlas klagan,
Hon teg som Vidar i gudasagan,
Hon sörjde tyst som i sunnanskog
En turturdufva, hvars make dog.
För mig hon yppade dock sitt hjerta,
I djupet bodde oändlig smärta.
Som vattenfågeln med såradt bröst
Till botten dyker; det är hans tröst
Att dagen icke i såret glöder,

På botten ligger han och förblöder:
Så hennes smärta i natt sjönk ned,
Jag ensam vet hvad den starka led.
"Ett offer är jag," hon sade ofta,
"För Beles rike: snöblommor dofta
I fridsmöns lockar, och vintergrönt
Kring offret hänges, det är dock skönt!
Jag kunde dö, men det vore skoning;
Förtörnad Balder vill blott försoning,
En långsam död, kan ej hvila få,
Dess hjerta klappar, dess pulsar slå.
Men säg för ingen den svagas strider!
Jag vill ej ömkas, ehur jag lider;
Kung Beles dotter fördrar sin sorg,
Men helsa Frithiof från Ingeborg!" —
När bröllopsdagen nu kom (den dagen
Jag gerna sett från min runstaf tagen),
Mot templet skredo i långsam färd
Hvitklädda jungfrur och män med svärd.
För skaran tågade dyster sångarn;
Men blek satt bruden på svarte gångarn,
Blek som en ande, som sitter på
Det svarta molnet, när åskor gå.
Jag hof ur sadeln min höga lilja,
Jag ledde henne på tempeltilja
Till altarrunden; der sade hon

Åt Ţofn sitt löfte med säker ton;
Och mycket bad hon till hvite Guden,
Och alla greto, så när som bruden.
Då märkte Helge på hennes arm
Din ring, han ryckte den bort med harm;
På Balders bild nu den gyllne hänger.
Min vrede styrde jag då ej länger;
Jag ref från länden mitt goda svärd,
Ej mycket var då kung Helge värd.
Men Ingborg hviskade mig: "låt vara!
En broder kunnat mig detta spara,
Dock mycket tål man, förr'n man förgås,
Allfader dömmer emellan oss." —

"Allfader dömmer," sad' Frithiof dyster,
"Men litet också mig dömma lyster.
Är nu ej Balders midsommarfest?
I templet är väl den krönta prest,
Mordbrännarkungen, som sålt sin syster,
Mig också litet att dömma lyster."

XIII.

Balders bål.

Midnattssolen på bergen satt,
Blodröd till att skåda;
Det var ej dag, det var ej natt,
Det vägde emellan båda.

Baldersbålet, den solens bild,
Brann på vigda härden.
Snart är ändå lågan spilld,
Då rår Höder för verlden.

Prester stodo kring tempelvägg,
Makade bålets bränder,
Bleka gubbar med silfverskägg,
Och med flintknif i hårda händer.

Kung med krona står bredvid,
Sysslar kring altarrunden.
Hör! då klinga i midnattstid
Vapen i offerlunden.

"Björn, håll endast dörren till!
Fångne äro de alle.
Ut eller in om någon vill,
Klyf hans hufvudskalle!"

Blek vardt kungen; alltför väl
Kände han den rösten.
Fram steg Frithiof med vredgad själ,
Qvad som en storm om hösten:

"Här är skatten, som du bjöd
Hämtas från vestervågor.
Tag den! sedan på lif och död
Slåss vi vid Balders lågor;

"Sköld på ryggen, barmen bar,
Ingen skall striden klandra.
Första hugget som kung du har,
Glöm ej, mitt är det andra.

"Blicka ej åt dörren så!
Räf är fångad i kula.
Tänk på Framnäs, tänk uppå
Systern med lockar gula!" —

Så han talte med hjeltefog,
Drog ur gördel pungen;
Föga varsamt han den slog
Midt i pannan på kungen.

Blodet frusade ut ur mund,
Svart det blef för öga:
Dånad låg vid sin altarrund
Asafränden höga.

"Tål du ej ditt eget guld,
Fegaste i ditt rike?
Angurvadel vill ej ha skuld
Att ha fällt din like.

"Stilla, prester med offerknif,
Bleke månskensförstar!
Kunde gälla ert usla lif,
Ty min klinga törstar.

"Hvite Balder, styr din harm,
Se ej på mig så mulen!
Ringen, som du bär på arm,
Med förlof, han är stulen.

"Ej för dig, så vidt jag vet,
Smiddes han af Vaulunder.
Våldet rånade, jungfrun gret;
Bort med de nidingsfunder!"

Tappert drog han, men ring och arm
Voro som grodda samman;
När den lossnade, stöp af harm
Guden i offerflamman.

Hör! det knattrar, lågan slår
Guldtand i tak och sparrar.
Dödsblek Björn vid porten står,
Frithiof blygs att han darrar.

"Öppna dörren, släpp folket ut!
Vakt ej mer jag behöfver.
Templet brinner, gjut vatten, gjut
Hela hafvet deröfver!" —

Nu från templet och ned till strand
Knyts en kedja af händer;
Böljan vandrar från hand till hand,
Fräser mot svedda bränder.

Frithiof sitter, som regnets Gud,
Högt på bjelken och flödar,
Delar till alla sitt herrskarbud,
Lugn bland de heta dödar.

Fåfängt! Elden tar öfverhand,
Rökmoln hvirfla och välta,
Guldet droppar på glödhet sand,
Silfverplåtarna smälta.

Allt förloradt! Ur halfbränd sal
Eldröd hane sig svingar,
Sitter på takets ås och gal,
Flaxar med lösta vingar.

Morgonvinden spelar från norr,
Högt det mot himlen blossar.
Balderslunden är sommartorr,
Lågan är hungrig och frossar.

Rasande far hon från gren till gren,
Än har hon långt till målet.
Eja, hvad vildt, hvad rysligt sken!
Väldigt är Baldersbålet.

Hör hur det knakar i remnad rot!
Se hur topparna glöda!
Hvad är menniskokraft emot
Muspels söner, de röda?

Eldhaf böljar i Balders lund,
Strandlöst svalla dess vågor.
Sol går opp, men fjärd och sund
Spegla blott afgrundslågor.

Aska är templet inom kort,
Aska tempellunden;
Sorgsen drager Frithiof bort,
Gråter i morgonstunden.

XIV.

Frithiof går i landsflykt.

På skeppsdäck satt
I sommarnatt
Bedröfvad hjelte.
Som vågor välte
Än sorg, än harm
Uti hans barm;
Och tempelbranden
Rök än från stranden.

"Du tempelrök,
Flyg högt och sök,
Sök opp Valhalla
Och nederkalla
Den Hvites hämd
Åt mig bestämd!
Flyg dit och sqvallra,
Så hvalfven skallra,
Om tempelrund
Förbränd till grund;
Om träbelätet,

Som föll från sätet
Och brände ned
Som annan ved.
Om lunden sedan,
Fridlyst alltsedan
Svärd bands vid länd —
Nu är han bränd,
Fick ej den heder
Att ruttna neder! —
Det der, med mer,
Som hvar man ser,
Glöm ej att föra
Till Balders öra,
Du töckenbud
Till töcknig Gud!

Helt visst besjungen
Blir milde kungen,
Som bannlyst mig,
Ej just från sig,
Men från sitt rike.
Välan, vi vike
Till riken blå,
Der vågor gå.
Du får ej hvila,
Du måste ila,

Ellida, ut
Till verldens slut.
Du måste vagga
I saltad fragga,
Min drake god;
En droppa blod
Ej heller skadar,
Ehvar du vadar.
I stormens sus
Är du mitt hus;
Det andra brände
Gud Balders frände.
Du är min Nord,
Min fosterjord;
Ifrån den andra
Jag måste vandra.
Du är min brud
I becksvart skrud;
Ty på den hvita
Var ej att lita. —
Du fria haf!
Du vet ej af
Kung, som förtrycker
Med herrskarnycker.
Din kung är den
Bland frie män,

Som aldrig skälfver,
Hur högt du hvälfver
I retad harm
Hvitskummig barm.
De blåa fälten
Förnöja hjelten.
Hans kölar gå
Som plog derpå,
Och blodregn dugga
I ekens skugga;
Men stålblankt är
Utsädet der.
De fälten bära
Sin skörd af ära,
Sin skörd af guld.
Blif du mig huld,
Du vilda bölja!
Dig vill jag följa.
Min faders hög
Står still och trög,
Och vågor döna
Omkring den gröna.
Min skall bli blå,
Med hafsskum på,
Skall ständigt simma
I storm och dimma,

Och dra allt fler
I djupet ner. —
Du blef mig gifvet
Till hem i lifvet,
Du blir min graf,
Du fria haf!"

Så qvad den vilde.
Med sorg sig skilde
Hans trogna stäf
Från välkänd säf.
Han vaggar sakta
Bland skär, som vakta
Ännu i Nord
Den grunda fjord.
Men hämnden vakar:
Med tio drakar
Kung Helge sam
I sundet fram.
Då ropte alla:
"Nu kung vill falla.
Ett slag han ger;
Ej trifves mer
Valhallasonen
Inunder månen.
Vill ofvanom,

Hvarfrån han kom;
Den gudabloden
Vill hem till Oden."

Knappt var det sagdt,
Förr'n osedd makt
Vid köln sig hakar
På Helges drakar.
Allt mer och mer
De dragas ner
Till Ranas döda;
Och sjelf med möda
Kung Helge sam
Från halfdränkt stam. —

Men Björn den glade
Log högt och sade:
"Du Asablod,
Den list var god.
Mig ingen sporrat;
Jag skeppen borrat
Förleden natt,
Ett lofligt spratt!
Jag hoppas, Rana
Af gammal vana
Dem håller qvar;

Men

Men skada var,
Att icke drotten
Gick med till botten."

I vredesmod
Kung Helge stod
Knappt frälst ur vågen.
Han spände bågen,
Stålgjuten, rund,
Mot klippig grund.
Han sjelf ej kände
Hur hårdt han spände,
Tills med en klang
Stålbågen sprang.

Men Frithiof väger
Sin lans och säger:
"En dödsörn bär
Jag bunden här.
Om ut den flöge,
Då låge höge
Kungsniding fälld
För våld och väld.
Men frukta icke,
Min lans ej dricke
Den feges blod.

Han är för god
För de bedrifter.
På runogrifter
Han ristas må,
Men icke på
De nidingsstänger,
Der ditt namn hänger. —
Ditt mandomsrön
Försjönk i sjön.
Till lands ej heller
Det mycket gäller.
Rost bryter stål,
Ej du; ett mål,
Mer högt än detta,
Vill jag mig sätta.
Gif akt, hur vidt
Det går från ditt." —

Då tar han furen
Till åra skuren,
En mastfur, fälld
I Gudbrands däld.
Han tar dess make
Och ror sin drake.
Han ror med kraft:
Som rörpils skaft,

Som kallbräckt klinga,
De åror springa. —

Nu sol går opp
Bak fjällens topp,
Och vinden ljuder
Från land och bjuder
Hvar våg till dans
I morgonglans.
På böljans toppar
Ellida hoppar
I fröjd åstad,
Men Frithiof qvad:

"Heimkringlas panna,
Du höga Nord!
Jag får ej stanna
Uppå din jord.
Från dig att stamma
Jag yfs med skäl.
Nu, hjelteamma,
Farväl, farväl!

"Farväl, du höga
Valhallastol,
Du nattens öga,
Midsommarsol!

Du klara himmel,
Lik hjeltens själ,
Du stjernehvimmel,
Farväl, farväl!

"Farväl, J fjällar,
Der äran bor!
J runohällar
För väldig Thor!
J blåa sjöar,
Jag känt så väl,
J skär och öar,
Farväl, farväl!

"Farväl, J högar
Vid bölja blå,
Dem linden snögar
Sitt blomdoft på;
Men Saga dömmer
Med rättvis själ
Hvad jorden gömmer:
Farväl, farväl!

"Farväl, J lunder,
J gröna hus,
Jag lekt inunder
Vid bäckens sus!

J barndomsvänner,
Som ment mig väl,
Jag än er känner:
Farväl, farväl!

"Min kärlek gäckad,
Min gård är bränd,
Min ära fläckad,
I landsflykt sänd!
Från jord vi vädje
Till hafvet väl;
Men lifvets glädje,
Farväl, farväl!"

XV.

Vikingabalk.

Nu han sväfvade kring på det ödsliga haf,
han for vida, som jagande falk;
Men för kämpar om bord skref han lagar och rätt.
Vill du höra hans Vikingabalk?

"Ej må tältas å skepp, ej må sofvas i hus:
inom salsdörr blott fiender stå;
Viking sofve på sköld och med svärdet i hand,
och till tält har han himlen, den blå.

"Kort är hammarens skaft hos den segrande Thor,
blott en aln långt är svärdet hos Frej.
Det är nog; har du mod, gå din fiende när,
och för kort är din klinga då ej.

"När det stormar med makt, hissa seglen i topp!
det är lustigt på stormande haf:
Låt det gå, låt det gå! den som stryker är feg;
förr'n du stryker, gå heldre i qvaf!

"Mö är fridlyst å land, får ej komma om bord:
var det Freja, hon sveke dig dock;
Ty den gropen på kind är den falskaste grop,
och ett nät är den flygande lock.

"Vin är Valfaders dryck, och ett rus är dig undt,
om du endast med sansning det bär:
Den som raglar å land, kan stå upp, men till Ran,
till den söfvande, raglar du här.

"Seglar krämare fram, må du skydda hans skepp,
men den svage ej vägre dig tull!
Du är kung på din våg, han är slaf af sin vinst,
och ditt stål är så godt som hans gull.

"Gods må skiftas å däck genom tärning och lott:
hur den faller, beklaga ej dig!
Men sjökonungen sjelf kastar tärningen ej,
han behåller blott äran för sig.

"Nu syns vikingaskepp, då är äntring och strid,
det går hett under sköldarna till:
Om du viker ett steg, har du afsked från oss:
det är lagen, gör se'n som du vill!

"När du segrat, var nöjd! den som beder om frid,
har ej svärd, är din fiende ej;
Bön är Valhallabarn; hör den bleknades röst!
den är niding, som ger henne Nej.

"Sår är vikingavinst, och det pryder sin man,
när på bröst eller panna det står;
Låt det blöda, förbind det se'n dygnet är om,
men ej förr, vill du helsas för vår." —

Så han ristade lag, och hans namn med hvar dag
växte vida på främmande kust,
Och sin like han fann ej på blånande sjö,
och hans kämpar de stridde med lust.

Men han sjelf satt vid rodret och blickade mörk,
han såg ned i det vaggande blå:
"Du är djup; i ditt djup trifves friden kanske,
men hon trifves ej ofvanuppå.

"Är den Hvite mig vred, må han taga sitt svärd,
jag vill falla, om så är bestämdt;
Men han sitter i skyn, skickar tankarna ned,
som förmörka mitt sinne alltjemt." —

Dock, när striden är när, tar hans sinne sin flygt,
stiger djerft som den hvilade örn,
Och hans panna är klar, och hans stämma är hög,
och som Ljungaren står han i förn.

Så han sam ifrån seger till seger alltjemt,
han var trygg på den skummande graf,
Och han synte i Söder båd' öar och skär,
och så kom han till Grekelands haf.

När han lunderna såg, som ur vågorna stå,
med de lutande templen uti,
Hvad han tänkte vet Freja, och skalden det vet,
J som älsken, J veten det, J! —

"Här vi skulle ha bott, här är ö, här är lund,
här är templet min fader beskref:
Det var hit, det var hit jag den älskade bjöd;
men den hårda i Norden förblef.

"Bor ej friden i saliga dalarna der,
bor ej minnet i pelaregång?
Och som älskandes hviskning är källornas sorl,
och som brudsång är fåglarnas sång.

"Hvar är Ingeborg nu? Har hon glömt mig alltre'n
för gråhårige, vissnade drott?
Ack! jag kan icke glömma; jag gåfve mitt lif,
för att se, för att se henne blott.

"Och tre år ha förgått se'n jag skådat mitt land,
idrotternas konungasal;
Stå de herrliga fjällen i himlen ännu?
Är det grönt i min fädernedal?

"På den hög, der min fader är lagd, har jag satt
en lind, månn' hon lefver ännu?
Och hvem vårdar den späda? Du jord, gif din must,
och din dagg, o du himmel, gif du!

"Dock, hvi ligger jag längre på främmande våg
och tar skatt och slår menskor ihjäl?
Jag har ära alltnog, och det flammande guld,
det lumpna, föraktar min själ.

"Der är flagga på mast och den visar åt norr,
och i norr är den älskade jord;
Jag vill följa de himmelska vindarnas gång,
jag vill styra tillbaka mot Nord."

XVI.

Frithiof och Björn.

FRITHIOF.

Björn jag är ledsen vid sjö och våg,
Böljorna äro oroliga sällar.
Nordens de fasta, de älskade fjällar
Locka med underlig makt min håg.
Lycklig är den, som hans land ej förskjutit,
Ingen förjagat från fädernas graf!
Ack! för länge, för länge jag flutit
Fridlös omkring på det vilda haf.

BJÖRN.

Hafvet är godt, det må du ej klandra;
Frihet och glädje på hafvet bo,
Veta ej af den vekliga ro,
Älska alltjemt att med böljorna vandra.
När jag blir gammal, vid grönskande jord
Växer jag också väl fast som gräsen.
Nu vill jag kämpa och dricka om bord,
Nu vill jag njuta mitt sorgfria väsen.

FRITHIOF.

Isen har nu dock oss jagat i land,
Rundt kring vår köl ligga vågorna döda:
Vintern, den långa, vill jag ej föröda
Här ibland klippor på ödslig strand.
Ännu en gång vill i Norden jag jula,
Gästa kung Ring och min röfvade brud;
Se vill jag åter de lockarna gula,
Höra dess stämmas de älskade ljud.

BJÖRN.

Godt, jag förstår dig: kung Ring skall röna,
Vikingahämnden är föga blid.
Kungsgård vi tända vid midnattstid,
Sveda den gamle och röfva den sköna.
Eller kanhända på vikingavis
Aktar du drotten en holmgång värdig,
Eller han stämmes till härslag på is: —
Säg hur du vill, jag är genast färdig.

FRITHIOF.

Nämn mig ej mordbrand och tänk ej på krig!
Fredlig till kungen min kosa jag ställer.
Han har ej felat, hans drottning ej heller,
Hämnande Gudar ha straffat mig.

Litet har jag att på jorden hoppas,
Vill blott ta afsked af den jag har kär,
Afsked för evigt! När lunderna knoppas,
Kanske ock förr, är jag åter här.

BJÖRN.

Frithiof, din dårskap jag aldrig förlåter.
Klagan och suck för en qvinnas skull!
Jorden, tyvärr! är af qvinnor full,
Miste du en, stå dig tusen åter.
Vill du, så hämtar jag dig af det kram
Hastigt en laddning från glödande Söder,
Röda som rosor och spaka som lam;
Se'n dra vi lott, eller dela som bröder.

FRITHIOF.

Björn, du är öppen och glad som Frej,
Tapper att strida och klok att råda;
Oden och Thor, dem känner du båda,
Freja, den himmelska, känner du ej.
Icke om Gudarnas makt må vi tvista:
Akta dig, väck ej den evigas harm!
Fort eller sent hennes slumrande gnista
Vaknar i Gudars och menniskors barm.

BJÖRN.

Gå dock ej ensam! din hemväg kan stängas.

FRITHIOF.

Ej går jag ensam, mitt svärd följer med.

BJÖRN.

Mins du, hur Hagbart blef hängd i träd?

FRITHIOF.

Den som kan tagas, är värd att hängas.

BJÖRN.

Stupar du, stridsbror, jag hämnar dig väl.
Ristar väl blodörn på Frithiofs bane.

FRITHIOF.

Onödigt, Björn! den galande hane
Hör han ej längre än jag; farväl!

XVII.

Frithiof kommer till kung Ring.

Kung Ring han satt i högbänk om julen och drack mjöd,
Hos honom satt hans drottning så hvit och rosenröd.
Som vår och höst dem båda man såg bredvid hvarann:
Hon var den friska våren, den kulna höst var han.

Då trädde uti salen en okänd gubbe in,
Från hufvud och till fötter han insvept var i skinn.
Han hade staf i handen och lutad sågs han gå,
Men högre än de andra den gamle var ändå.

Han satte sig på bänken längst ned vid salens dörr;
Der är de armas ställe ännu, som det var förr.
De hofmän logo smädligt och sågo till hvarann,
Och pekade med fingret på luden björnskinnsman.

Då ljungar med två ögon den främmande så hvasst,
Med ena handen grep han en ungersven i hast,
Helt varligen han vände den hofman upp och ned;
Då tystnade de andre: vi hade gjort så med.

"Hvad är för larm der nere? Hvem bryter kungens frid?
Kom upp till mig, du gamle, och låt oss talas vid!
Hvad är ditt namn? Hvad vill du? Hvar kommer du ifrån?"
Så talte kungen vredgad till gubben, gömd i vrån.

"Helt mycket spör du, konung, men jag dig svara vill.
Mitt namn ger jag dig icke, det hör mig ensam till.
I Ånger är jag uppfödd, min arfgård heter Brist,
Hit kom jag ifrån Ulfven, hos honom låg jag sist.
"Jag

"Jag red i fordna dagar så glad på drakens rygg,
Han hade starka vingar och flög så glad och trygg;
Nu ligger han förlamad och frusen jemte land,
Sjelf är jag gammal vorden och bränner salt
vid strand.

"Jag kom att se din vishet, i landet vida spord,
Då mötte man med hån mig, för hån är jag
ej gjord;
Jag tog en narr för bröstet och vände honom
kring,
Dock steg han opp helt oskadd, förlåt mig det,
kung Ring!" —

"Ej illa," sade kungen, "du lägger dina ord;
De gamle bör man ära, kom, sätt dig vid mitt
bord!
Låt din förklädning falla, låt se dig som du är;
Förklädd trifs glädjen icke, jag vill ha glädje här."

Och nu från gästens hufvud föll luden björn-
hud ner,
I stället för den gamle, en hvar en yngling ser.
Ifrån den höga pannan, kring skullran bred
och full,
De ljusa lockar flöto liksom ett svall af gull.

Och präktig stod han för dem i sammetsmantel blå,
I handsbredt silfverbälte med skogens djur uppå.
I drifvet arbet alla den konstnär bragt dem an,
Och rundt kring hjeltens midja de jagade hvarann.

Och ringens gyllne smycke kring armen satt så rikt,
Vid sidan hang hans slagsvärd, en stannad ljungeld likt.
Den lugna hjelteblicken kring sal och gäster for;
Skön stod han der som Balder, och hög som Asa-Thor.

Den häpna drottnings kinder de skifta färg så snällt,
Som röda norrsken måla de snöbetäckta fält:
Som tvenne vattenliljor inunder stormens larm
Stå gungande på vågen, så häfdes hennes barm.

Nu blåste lur i salen och tyst blef öfverallt,
Ty nu var löftets timma och in bars Frejers galt,
Med kransar omkring bogen, och äpple uti mund,
Och fyra knän han böjde på silfverfatets rund.

Och konung Ring sig reste i sina lockar grå,
Han rörde galtens panna och gjorde löftet så:
"Jag svär att Frithiof vinna, fastän en kämpe stor;
Så hjelpe Frej och Oden, derhos den starke
Thor!"

Med trotsigt löje reste sig främlingen så hög,
En blixt af hjeltevrede hans anlet öfverflög;
Han slog sitt svärd i bordet, så det i salen klang,
Och upp från ekebänken hvarenda kämpe sprang.

"Och hör du nu, herr konung, mitt löfte äf-
venväl:
Ung Frithiof är min frände, jag känner honom
väl.
Jag svär att Frithiof skydda, och var det mot
en verld;
Så hjelpe mig min Norna, derhos mitt goda
svärd!"

Men kungen log och sade: "Helt dristigt är ditt
tal,
Dock, orden äro fria i nordisk kungasal.
Fyll honom hornet, drottning, med vin som du
har bäst!
Den främling, vill jag hoppas, i vinter är vår
gäst."

Och drottningen tog hornet, som framför henne
stod,
Af urens panna brutet, en kostelig klenod,
På blanka silfverfötter, med mången gyllne ring,
Med forntids bilder sirad och runeskrift om-
kring.

Med nederslagna ögon hon räckte hornet då;
Men darrande var handen, och vin blef spildt
derpå.
Som aftonrodnans purpur på liljorna ibland,
De dunkla droppar brunno på hennes hvita
hand.

Och glad tog gästen hornet utaf den ädla fru;
Ej tvenne män det tömde, som männer äro nu;
Men lätt och utan tvekan, den drottning till
behag,
Den väldige det tömde uti ett andedrag.

Och skalden tog sin harpa, han satt vid kun-
gens bord,
Och sjöng ett hjertligt qväde om kärleken i Nord,
Om Hagbart och skön Signe, och vid hans djupa
röst
De hårda hjertan smälte i stålbeklädda bröst.

Han sjöng om Valhalls salar och om Einheriers
lön,
Om tappre fäders bragder på fältet och på sjön.
Då grep hvar hand åt svärdet, då flammade
hvar blick,
Och flitigt omkring laget det djupa hornet gick.

Helt skarpt blef der nu drucket allt i det kun-
gahus,
Hvar enda kämpe tog sig ett ärligt julerus,
Gick sedan bort att sofva förutan harm och sorg;
Men konung Ring den gamle sof hos skön In-
geborg.

XVIII.

Isfarten.

Kung Ring med sin drottning till gästabud far,
På sjön står isen så spegelklar.

"Far ej öfver isen," den främling sad':
"Han brister, för djupt är det kalla bad." —

"Kung drunknar icke så lätt," sad' Ring,
"Den som är rädd, kan gå sjön omkring."

Den främling blickar så mörk med hot,
Han spänner stålsko i hast på fot.

Slädtrafvarn sätter med makt åstad,
Han frustar lågor, han är så glad.

"Sträck ut," skrek kungen, "min trafvare god,
Låt se, om du är af Sleipners blod!"

Det går, som stormen går öfver sjön,
Den gamle ej aktar sin drottnings bön.

Men stålskodd kämpe står heller ej still,
Han far dem förbi så snart han vill.

Han ritar mång' runa i isens famn,
Skön Ingeborg åker öfver sitt namn.

Så ila de fram på den glatta ban;
Men under dem lurar den falska Ran.

Hon stöter ett hål i sitt silfvertak,
Och släden ligger i öppen vak.

Skön Ingeborg vardt så blek på kind,
Då kommer den gäst som en hvirfvelvind.

Han borrar sin stålsko i isen fast,
Och griper i gångarns man med hast.

Då svänger han lätt med ett enda hopp
Båd' häst och släde på isen opp.

"Det tag vill jag prisa," sad' kungen fort,
"Ej Frithiof den starke det bättre gjort."

Så vände de åter till kungsgård om;
Den främmande blef der tills våren kom.

XIX.

Frithiofs frestelse.

Våren kommer: fåglen qvittrar, skogen löfvas,
solen ler,
Och de lösta floder dansa sjungande mot hafvet
ner.
Glödande som Frejas kinder tittar rosen ur sin
knopp,
Och i menskans hjerta vakna lefnadslust och
mod och hopp.

Då vill gamle kungen jaga, drottningen skall
med på jagt,
Och det hela hof församlas, hvimlande i brokig
prakt.
Bågar klinga, koger skramla, hingstar skrapa
mark med hof,
Och med kappor öfver ögat skrika falkarna på
rof.

Se, der kommer jagtens drottning! Arme Frithiof, se ej dit!
Som en stjerna på en vårsky sitter hon på gångarn hvit.
Hälften Freja, hälften Rota, skönare än begge två,
Och från lätta purpurhatten vaja högt de fjädrar blå.

Se ej på de ögons himmel, se ej på de lockars gull!
Akta dig, det lif är smidigt, akta dig, den barm är full!
Blicka ej på ros och lilja, skiftande på hennes kind,
Hör ej på den kära stämman, susande som vårens vind!

Nu är jägarskaran färdig. Hejsan, öfver berg och dal!
Hornet smattrar, falken stiger lodrätt emot Odens sal.
Skogens åbor fly med ångest, söka sina kulors hem;
Men, med spjutet sträckt framför sig, är Valkyrian efter dem.

Gamle kungen kan ej följa jagten som hon flyger fram,
Ensam vid hans sida rider Frithiof, tyst och allvarsam.
Mörka, vemodsfulla tankar växa i hans qvalda bröst,
Och hvarthelst han än sig vänder, hör han deras klagoröst.

"O! hvi öfvergaf jag hafvet, för min egen fara blind?
Sorgen trifs ej rätt på vågen, blåser bort med himlens vind.
Grubblar viking, kommer faran, bjuder honom opp till dans,
Och de mörka tankar vika, bländade af vapnens glans.

"Men här är det annorlunda, outsäglig längtan slår
Sina vingar kring min panna, som en drömmande jag går;
Kan ej glömma Balders hage, kan ej glömma eden än,
Som hon svor, — *hon* bröt den icke, grymma Gudar bröto den.

"Ty de hata menskors ätter, skåda deras fröjd
med harm,
Och min rosenknopp de togo, satte den i vin-
terns barm.
Hvad skall vintern väl med rosen? Han förstår
ej hennes pris,
Men hans kalla ande kläder knopp och blad
och stjelk med is."

Så han klagade. Då kommo de uti en enslig
dal,
Dyster, hopträngd mellan bergen, öfverskyggd
af björk och al.
Der steg kungen af och sade: "se! hur skön,
hur sval den lund;
Jag är trött, kom, låt oss hvila! jag vill slumra
här en stund." —

"Icke må du sofva, konung; kall är marken här
och hård,
Tung blir sömnen, upp! jag för dig snart till-
baka till din gård." —
"Sömnen, som de andra Gudar, kommer när vi
minst det tro,"
Sade gubben, "unnar gästen ej sin värd en
timmas ro?"

Då tog Frithiof af sin mantel, bredde den på
marken hän,
Och den gamle kungen lade tryggt sitt hufvud
på hans knän;
Somnade så lugnt som hjelten somnar efter
stridens larm
På sin sköld, så lugnt som barnet somnar på
sin moders arm.

Som han slumrar, hör! då sjunger kolsvart få-
gel ifrån qvist:
"Skynda, Frithiof, dräp den gamle, sluta på en
gång er tvist!
Tag hans drottning, dig tillhör hon, dig har
hon som brudgum kysst,
Intet menskligt öga ser dig, och den djupa graf
är tyst." —

Frithiof lyssnar; hör! då sjunger snöhvit fågel
ifrån qvist:
"Ser dig intet menskligt öga, Odens öga ser dig
visst.
Niding, vill du mörda sömnen? vill du värnlös
gubbe slå?
Hvad du vinner, hjelterykte vinner du dock ej
derpå." —

Så de begge fåglar sjöngo; men sitt slagsvärd
Frithiof tog,
Slängde det med fasa från sig fjerran i den
mörka skog.
Kolsvart fågel flyr till Nastrand, men på lätta
vingars par
Som en harpoton den andra klingande mot so-
len far.

Strax är gamle kungen vaken. "Mycket var
den sömn mig värd,
Ljufligt sofver man i skuggan, skyddad af den
tappres svärd.
Dock, hvar är ditt svärd, o främling? blixtens
broder, hvar är han?
Hvem har skilt er, J som aldrig skulle skiljas
från hvarann?" —

"Lika mycket," Frithiof sade, "svärd jag finner
nog i Nord;
Skarp är svärdets tunga, konung, talar icke fri-
dens ord.
Mörka andar bo i stålet, andar ifrån Nifelhem,
Sömnen är ej säker för dem, silfverlockar reta
dem." —

"Jag har icke sofvit, yngling, jag har blott dig
pröfvat så,
Obepröfvad man och klinga litar ej den kloke
på.
Du är Frithiof, jag har känt dig alltse'n i min
sal du steg,
Gamle Ring har vetat länge hvad hans kloka
gäst förteg.

"Hvarför smög du till min boning, djupt för-
klädd och utan namn?
Hvarför, om ej för att stjäla bruden ur den
gamles famn?
Äran, Frithiof, sätter sig ej namnlös uti gäst-
fritt lag,
Blank är hennes sköld som solen, öppna hen-
nes anletsdrag.

"Ryktet talte om en Frithiof, menniskors och
Gudars skräck,
Sköldar klöf och tempel brände den förvågne
lika käck.
Snart med härsköld, så jag trodde, kommer
han emot ditt land,
Och han kom, men höljd i lumpor, med en
tiggarstaf i hand.

"Hvarför slår du ner ditt öga? Jag var också
ung en gång,
Lifvet är en strid från början, ungdomen dess
Berserksgång.
Klämmas skall hon mellan sköldar, tills det
vilda mod är tömdt;
Jag har pröfvat och förlåtit, jag har ömkat och
förglömt.

"Ser du, jag är gammal vorden, stiger snart i
högen in;
Tag mitt rike då, o yngling, tag min drott-
ning, hon är din;
Blif min son till dess, och gästa i min kungs-
sal som förut!
Svärdlös kämpe skall mig skydda, och vår
gamla tvist har slut." —

"Icke," svarar Frithiof dyster, "kom jag som en
tjuf till dig,
Ville jag din drottning taga, säg, hvem skulle
hindrat mig?
Men min brud jag ville skåda, en gång, ack!
blott en gång än.
O jag dåre! halfsläckt låga tände jag på nytt
igen.

"I din sal jag dröjt för länge, gästar mer ej der,
o kung!
Oförsonta Gudars vrede hvilar på mitt hufvud
tung.
Balder med de ljusa lockar, han som har hvar
dödlig kär,
Se, han hatar mig allena, ensamt jag förkastad är!

"Ja, jag stack i brand hans tempel; Varg i Veum
heter jag;
När jag nämnes, skrika barnen, glädjen flyr ur
gästfritt lag.
Fosterjorden har förkastat en förlorad son med
harm,
Fridlös är jag i min hembygd, fridlös i min
egen barm.

"Icke på den gröna jorden vill jag söka friden
mer,
Marken bränner under foten, trädet ingen skugga
ger.
Ingeborg har jag förlorat, henne tog den gamle
Ring;
Solen i mitt lif är slocknad, bara mörker rundt-
omkring.
"Derför

"Derför, hän till mina vågor! Eja, ut, min drake god!
Bada åter becksvart bringa lustigt i den salta flod;
Hvifta vingarna i molnen, hväsande de vågor skär,
Flyg så långt som stjernan leder, som besegrad bölja bär!

"Låt mig höra stormens dunder, låt mig höra åskans röst!
När det dånar rundtomkring mig, då är lugn i Frithiofs bröst.
Sköldeklang och pilregn, gubbe! Midt i hafvet slaget står,
Och jag stupar glad, och renad till försonta Gudar går."

XX.

Kung Rings död.

Gullmanig fåle,
Skinfaxe drager
Vårsol ur vågen mer herrlig än förr.
Morgonens stråle,
Dubbelt så fager,
Leker i kungssal: det klappar på dörr.

Sorgsen i hågen
Frithiof inträder,
Blek sitter kungen; skön Ingeborgs bröst
Häfves som vågen.
Främlingen qväder
Afskedets qväde med darrande röst:

"Böljorna bada
Vingade hästen,
Sjöhästen längtar från stranden igen.
Ut vill han vada;
Bort måste gästen,
Bort från sitt land och sin älskade vän.

"Dig ger jag ringen,
Ingeborg, åter;
Heliga minnen bo troget i den.
Gif den åt ingen!
Frithiof förlåter;
Mig ser du aldrig på jorden igen.

"Ej skall jag skåda
Stigande röken
Mer ifrån Nordlanden. Menskan är slaf;
Nornorna råda.
Böljornas öken,
Der är mitt fädernesland och min graf.

"Gå ej till stranden,
Ring, med din maka,
Helst sedan stjernorna sprida sitt sken!
Kanske i sanden
Vräkas tillbaka
Frithiofs, den biltoge vikingens, ben." —

Då qväder kungen:
"Tungt är att höra
Mannen som klagar likt qvidande mö.
Dödssång är sjungen
Re'n i mitt öra.
Hvad är det mer? den som föds, han skall dö.

"Nornornas lottning,
Huru vi fike,
Trotsa vi, klaga vi ej oss ifrån.
Dig ger jag drottning,
Dig ger jag rike,
Skydda det du åt min växande son!

"Väl har jag sutit
Vänsäll i salen,
Väl har jag älskat den gyllene frid;
Dock har jag brutit
Sköldar i dalen,
Sköldar på sjön, och ej bleknat dervid.

"Nu vill jag rista
Geirsodd och blöda,
Strådöd ej höfves för Nordmannakung.
Ringa är sista
Idrottens möda,
Mera än lifvet är döden ej tung." —

Då skar han ärligt
Runor åt Oden,
Dödsrunor djupa på bröst och på arm.
Lyste så herrligt
Droppande bloden
Fram mellan silfret på hårvuxen barm.

"Bringen mig hornet!
Skål för ditt minne,
Skål för din ära, du herrliga Nord!
Mognande kornet,
Tänkande sinne,
Fredelig bragd har jag älskat på jord.

"Fåfängt bland vilda,
Blodiga drotter
Sökte jag friden, hon flyktade hän.
Nu står den milda
Ätthögens dotter
Väntande på mig vid Gudarnas knän.

"Hell er, J Gudar,
Valhallasöner!
Jorden försvinner; till Asarnas fest
Gjallarhorn budar.
Salighet kröner
Skönt, som en guldhjelm, den kommande gäst." —

Sade, och tryckte
Ingeborg handen,
Handen på son och på gråtande vän.
Ögat han lyckte,
Kunglige anden
Flög med en suck till Allfader igen.

XXI.

Rings Drapa.

Sitter i högen
Högättad höfding,
Slagsvärd vid sidan,
Skölden på arm.
Gångaren gode
Gnäggar derinne,
Skrapar med gullhof
Grundmurad graf.

Nu rider rike
Ring öfver Bifrost,
Svigtar för bördan
Bågiga bron.
Upp springa Valhalls
Hvalfdörrar vida;
Asarnas händer
Hänga i hans.

Thor är ej hemma,
Härjar i härnad.
Valfader vinkar
Vinbägarn fram.
Ax flätar Frej kring
Konungens krona,
Frigg binder blåa
Blommor deri.

Brage, hin gamle,
Griper i guldsträng,
Stillare susar
Sången än förr.
Lyssnande hvilar
Vanadis hvita
Barmen mot bordet,
Brinner och hör.

"Högt sjunga svärden
Ständigt i hjelmar;
Brusande böljor
Blodas alltjemt.
Kraften, de gode
Gudarnas gåfva,
Bister som Berserk
Biter i sköld.

"Derför var dyre
Drotten oss kär, som
Stod med sin sköld för
Fredliga fält:
Sansade styrkans
Skönaste afbild
Steg som en offer-
Ånga åt skyn.

"Ord väljer vittra
Valfader, då han
Sitter hos Saga,
Söqvabäcks mö.
Så klungo kungsord,
Klara som Mimers
Böljor, och derhos
Djupa som de.

"Fridsam förlikar
Forsete tvisten,
Domarn vid Urdas
Vällande våg.
Så satt å domsten
Dyrkade drotten,
Blidkade händer
Blodhämnden bjöd.

"Karg var ej kungen,
Kring sig han strödde
Dvergarnas dagglans,
Drakarnas bädd.
Gåfvan gick glad från
Gifmilda handen,
Lätt från hans läppar
Lidandets tröst.

"Välkommen, vise
Valhalla-arfving!
Länge lär Norden
Lofva ditt namn.
Brage dig helsar
Höfviskt med horndryck,
Nornornas fridsbud
Nerifrån Nord!"

XXII.

Konungavalet.

Till Tings! Till Tings! Budkaflen går
Kring berg och dal.
Kung Ring är död: nu förestår
Ett kungaval.

Då tager bonden svärd från vägg,
Det stål är blått.
Med fingret pröfvar han dess egg,
Den biter godt.

De piltar se med glädje på
Det stålblå sken;
De lyfta svärdet två och två,
För tungt för en.

Men dottren skurar hjelmen ren,
Blank skall han bli —
Och rodnar, när hon skådar se'n
Sin bild deri.

Sist tar han sköldens runda värn,
En sol i blod.
Hell dig, du frie man af jern,
Du bonde god!

All landets ära växer ur
Ditt fria bröst.
I striden är du landets mur,
I frid dess röst.

Så samlas de med sköldegny
Och vapenbrak
På öppet Ting; ty himlens sky
Är deras tak.

Men Frithiof står på Tingets sten;
Hos honom står
Den kungason, en liten en
Med guldgult hår.

Då går ett sorl kring bondelag:
"För liten är
Den kungsson, kan ej skipa lag,
Ej leda här." —

Men Frithiof lyfte pilten ung
På skölden opp:
"J Nordmän, här är eder kung
Och landets hopp.

"Sen här den gamle Odens ätt
I bild så skön.
På sköld han känner sig så lätt,
Som fisk i sjön.

"Jag svär att skydda rike hans
Med svärd och stång,
Och sätta fadrens gyllne krans
På son en gång.

"Forsete, Balders höge son,
Har hört min ed;
Och om jag viker derifrån,
Slå han mig ned!" —

Men pilten satt på skölden lyft,
Lik kung å stol,
Lik unga örnen, som från klyft
Ser opp mot sol.

Den väntan blef det unga blod
Till slut för lång,
Och med ett hopp i mark han stod,
Ett kungligt språng!

Då ropte böndren högt på Ting:
"Vi Nordens män,
Vi kore dig; blif lik kung Ring,
Sköldburne sven!

"Och Frithiof före dina bud
Tills du blir stor.
Jarl Frithiof, dig ge vi till brud
Hans sköna mor." —

Då blickar Frithiof mörk: "I dag
Är kungaval,
Men bröllop ej; min brud tar jag
Af eget val.

"Till Balders hage vill jag gå,
Har möte stämt
Med mina Nornor der: de stå
Och vänta jemt.

"Ett ord jag måste tala med
De sköldemör.
De bygga under Tidens träd,
Och ofvanför.

"Ljuslockig Balder vredgas än,
Den bleke Gud.
Han tog, blott han kan ge igen
Mitt hjertas brud." —

Då helsade han nyvald kung,
På pannan kysst,
Och långsamt öfver hedens ljung
Försvann han tyst.

XXIII.

Frithiof på sin faders hög.

"Hur skönt ler solen, huru vänligt hoppar
Dess milda stråle ifrån gren till gren!
Allfaders blick, i aftondaggens droppar,
Som i hans verldshaf, lika klar och ren!
Hur röda färgar hon ej bergens toppar!
O! det är blod på Balders offersten!
I natt är snart det hela land begrafvet,
Snart sjunker hon, en gyllne sköld, i hafvet.

"Först låt mig dock bese de kära ställen,
Min barndoms vänner, dem jag älskat så.
Ack! samma blommor dofta än i qvällen,
Och samma fåglar än i skogen slå.
Och vågen tumlar sig som förr mot hällen, —
O! den som aldrig gungat deruppå!
Om namn och bragder jemt den falska talar,
Men fjerran för hon dig från hemmets dalar.

"Jag känner dig, du flod, som ofta burit
Den djerfve simmarn på din bölja klar.
Jag känner dig, du dal, der vi besvurit
En evig tro, som icke jorden har.
Och björkar J, uti hvars bark jag skurit
De runor många, J stån ännu qvar
Med stammar hvita och med kronor runda;
Allt är som förr, blott jag är annorlunda.

"Är allt som förr? Hvar äro Framnäs salar
Och Balders tempel på den vigda strand?
Ack! det var skönt uti min barndoms dalar,
Men derutöfver har gått svärd och brand,
Och menskors hämnd och Gudars vrede talar
Till vandrarn nu från svarta svedjoland.
Du fromme vandrare, ej hit du drage,
Ty skogens vilddjur bo i Balders hage.

"Det går en frestare igenom lifvet,
Den grymme Nidhögg ifrån mörkrets verld.
Han hatar Asaljuset, som står skrifvet
På hjeltens panna, på hans blanka svärd.
Hvart nidingsdåd, i vredens stund bedrifvet,
Det är hans verk, är mörka makters gärd;
Och när det lyckas, när han templet tänder,
Då klappar han uti kolsvarta händer.

"Finns

"Finns ej försoning, strålande Valhalla?
Blåögde Balder! tar du ingen bot?
Bot tager mannen, när hans fränder falla,
De höga Gudar sonar man med blot.
Det sägs, du är den mildaste af alla,
Bjud, och hvart offer ger jag utan knot.
Ditt tempels brand var icke Frithiofs tanka,
Tag fläcken bort ifrån hans sköld, den blanka.

"Tag bort din börda, jag kan den ej bära,
Qväf i min själ de mörka skuggors spel;
Försmå ej ångren, låt en lefnads ära
Försona dig för ögonblickets fel!
Jag bleknar ej, fast Ljungarn sjelf står nära,
I ögat kan jag se den blekblå Hel.
Du fromme Gud med dina månskensblickar,
Dig ensam räds jag och den hämnd du skickar.

"Här är min faders grafhög. Sofver hjelten?
Ack! han red hän, der ingen kommer från.
Nu dväljs han, sägs det, uti stjernetälten,
Och dricker mjöd och gläds åt sköldars dån.
Du Asagäst, se ner från himlafälten,
Din son dig kallar, Thorsten Vikingsson!
Jag kommer ej med runor eller galder,
Men lär mig blott, hur blidkas Asa-Balder?

"Har grafven ingen tunga? För en klinga
Den starke Angantyr ur högen qvad.
Det svärd var godt, men Tirfings pris är ringa
Mot hvad jag ber, om svärd jag aldrig bad;
Svärd tar jag väl i holmgång sjelf, men bringa
Du mig försoning ifrån Asars stad!
Min skumma blick, min gissning blott du lede;
Ett ädelt sinne tål ej Balders vrede.

"Du tiger, fader! Hör du, vågen klingar,
Ljuft är dess sorl, lägg ner ditt ord deri!
Och stormen flyger, häng dig vid hans vingar,
Och hviska till mig, som han far förbi!
Och vestern hänger full af gyllne ringar,
Låt en af dem din tankes härold bli! —
Ej svar, ej tecken för din son i nöden
Du äger, fader! O hur arm är döden!" —

Och solen släcks, och aftonvinden lullar
För jordens barn sin vaggsång utur skyn,
Och aftonrodnan körer opp och rullar
Med rosenröda hjul kring himlens bryn.
I blåa dalar, öfver blåa kullar
Hon flyger fram, en skön Valhallasyn.
Då kommer plötsligt öfver vestervågor
En bild framsusande i guld och lågor.

En hägring kalla vi det himlens under
(I Valhall klingar hennes namn mer skönt).
Hon sväfvar sakta öfver Balders lunder,
En gyllne krona på en grund af grönt.
Det skimrar öfver och det skimrar under,
Med sällsam glans, ej förr af menskor rönt.
Till slut hon stadnar, sjunkande till jorden,
Der templet stått, nu sjelf ett tempel vorden.

En bild af Breidablick, den höga muren
Stod silfverblank på klippans brant och sken.
Af djupblått stål hvar pelare var skuren,
Och altaret utaf en ädelsten;
Och dômen hängde, som af Andar buren,
En vinterhimmel stjerneklar och ren,
Och högt deri, med himmelsblåa skrudar,
Med gyllne kronor, suto Valhalls Gudar.

Och se, på runbeskrifna sköldar stödda,
De höga Nornor uti dörren stå:
Tre rosenknoppar i en urna födda,
Allvarliga, men tjusande ändå.
Och Urda pekar tyst på det förödda,
Det nya tempel pekar Skulda på.
Och bäst som Frithiof nu sig sansa hunnit,
Och gläds och undrar, så är allt försvunnit.

"O! jag förstår er, mör från tidens källa,
Det var ditt tecken, hjeltefader god!
Det brända templet skall jag återställa,
Skönt skall det stå på klippan, der det stod.
O! det är herrligt att få vedergälla
Med fredlig bragd sin ungdoms öfvermod!
Den djupt förkastade kan hoppas åter.
Den hvite Guden blidkas och förlåter.

'Välkomna stjernor, som deruppe tågen!
Nu ser jag åter glad er stilla gång.
Välkomna norrsken, som deruppe lågen!
J voren tempelbrand för mig en gång.
Uppgrönska, ättehög! och stig ur vågen,
Så skön som förr, du underbara sång?
Här vill jag slumra på min sköld och drömma,
Hur menskor sonas, och hur Gudar glömma."

XXIV.

Försoningen.

Fulländadt nu var Balders tempel. Deromkring
Stod ej som förr en skidgård; men af hamradt
jern,
Med gyllne knappar på hvar stång, ett värn
var rest
Kring Balders hage: som en stålklädd kämpehär
Med hillebårder och med gyllne hjelmar, stod
Det nu på vakt kring Gudens nya helgedom.
Af idel jättestenar var dess rundel byggd,
Med dristig konst hopfogade, ett jätteverk
För evigheten, templet i Upsala likt,
Der Norden såg sitt Valhall i en jordisk bild.
Stolt stod det der på fjällets brant och speglade
Sin höga panna uti hafvets blanka våg.
Men rundtomkring, en präktig blomstergördel lik,
Gick Balders dal med alla sina lundars sus,
Med alla sina fåglars sång, ett fridens hem.
Hög var den kopparstöpta port, och innanför
Två pelarrader uppå starka skulderblad

Uppburo hvalfvets rundel, och han hang så skön
Utöfver templet, som en kupig sköld af guld.
Längst fram stod Gudens altar. Det var hugget af
En enda nordisk marmorklyft, och deromkring
Ormslingan slog sin ringel, full med runeskrift,
Djuptänkta ord ur Vala och ur Havamal.
Men uti muren ofvanföre var ett rum
Med gyllne stjernor uppå mörkblå grund, och der
Satt Fromhetsgudens silfverbild, så blid, så mild,
Som silfvermånen sitter uppå himlens blå. —
Så templet syntes. Parvis trädde nu derin
Tolf tempeljungfrur, klädda uti silfverskir,
Med rosor uppå kinderna och rosor i
Det oskuldsfulla hjertat. Framför Gudens bild
Kring nyinvigda altaret de dansade,
Som vårens vindar dansa öfver källans våg,
Som skogens Elfvor dansa i det höga gräs,
När morgondaggen ligger skimrande derpå.
Och under dansen sjöngo de en helig sång
Om Balder, om den fromme, hur han älskad var
Utaf hvart väsen, hur han föll för Höders pil,
Och jord och haf och himmel greto. Sången var
Som om den icke komme från ett menskligt bröst,
Men som en ton från Breidablick, från Gudens sal,
Som tanken på sin älskling hos en enslig mö,
När vakteln slår de djupa slag i nattens frid

Och månen skiner öfver björkarna i Nord. —
Förtjust stod Frithiof, lutad vid sitt svärd,
och såg
På dansen, och hans barndomsminnen trängde sig
Förbi hans syn, ett lustigt folk, ett oskuldsfullt.
Med himmelsblåa ögon och med hufvuden
Omflutna utaf lockigt guld, de vinkade
En vänlig helsning till sin fordna ungdomsvän.
Och som en blodig skugga sjönk hans vikingslif
Med alla sina strider, sina äfventyr,
I natten neder, och han tyckte sjelf sig stå
En blomsterkransad Bautasten på deras graf.
Och allt som sången växte, höjde sig hans själ
Från jordens låga dalar upp mot Valaskjalf;
Och mensklig hämnd och menskligt hat smalt
sakta hän,
Som isens pansar smälter ifrån fjällets bröst,
När vårsol skiner; och ett haf af stilla frid,
Af tyst hänryckning göt sig i hans hjeltebarm.
Det var, som kände han naturens hjerta slå
Emot sitt hjerta, som han ville trycka rörd
Heimskringla i sin broderfamn, och stifta frid
Med hvarje skapadt väsen inför Gudens syn. —
Då trädde in i templet Balders Öfverprest,
Ej ung och skön, som Guden, men en hög gestalt.

Med himmelsk mildhet i de ädla anletsdrag,
Och ned till bältestaden flöt hans silfverskägg.
En ovan vördnad intog Frithiofs stolta själ,
Och örnevingarna på hjelmen sänktes djupt
Inför den gamle; men han talte fridens ord:

"Välkommen hit, son Frithiof! Jag har väntat dig.
Ty kraften svärmar gerna vidt kring jord och haf,
En Berserk lik, som biter blek i sköldens rand,
Men trött och sansad vänder hon dock hem till slut.
Den starke Thor drog mången gång till Jotunheim,
Men trots hans gudabälte, trots stålhandskarna,
Utgårda-Loke sitter på sin thron ännu;
Det onda viker icke, sjelf en kraft, för kraft.
En barnlek blott är Fromhet, ej förent med Kraft;
Hon är som solens strålar uppå Ägirs barm,
En löslig bild med vågen stigen eller sänkt,
Förutan tro och hållning, ty han har ej grund,
Men Kraft förutan Fromhet tär ock bort sig sjelf,
Som svärdet tärs i högen: hon är lifvets rus,
Men glömskans häger sväfvar öfver hornets brädd,

Och när den druckne vaknar, blygs han för
sitt dåd.
All styrka är från jorden, ifrån Ymers kropp;
De vilda vattnen äro ådrorna deri,
Och hennes senor äro smidda utaf malm.
Dock blir hon tom och öde, blir hon ofruktbar,
Tills solen, himlens Fromhet, skiner deruppå.
Då grönskar gräs, då stickas blomstrens purpur-
duk,
Och trädet lyfter kronan, knyter fruktens guld,
Och djur och menskor näras vid sin moders barm.
Så är det ock med Askers barn. Två vigter har
Allfader lagt i vågskåln för allt menskligt lif,
Motvägande hvarandra, när den våg står rätt;
Och jordisk Kraft och himmelsk Fromhet heta de.
Stark är väl Thor, o yngling, när han spän-
ner hårdt
Sitt Megingjard utöfver bergfast höft och slår.
Vis är väl Oden, när i Urdas silfvervåg
Han blickar ner, och fågeln kommer flygande
Till Asars far med tidningar från verldens rund,
Dock bleknade de begge, deras kronors glans
Halfslocknade, när Balder, när den fromme föll,
Ty han var bandet uti Valhalls gudakrans.
Då gulnade på tidens träd dess kronas prakt,
Och Nidhögg bet uppå dess rot, då lossades

Den gamla nattens krafter, Midgårdsormen slog
Mot skyn sin ettersvällda stjert, och Fenris röt,
Och Surturs eldsvärd ljungade från Muspelheim.
Hvarthelst se'n dess ditt öga blickar, striden går
Med härsköld genom skapelsen: i Valhall gal
Gullkammig hane, blodröd hane gal till strids
På jorden och inunder jord. Förut var frid
Ej blott i Gudars salar, men på jorden ock;
Frid var i menskors, som i höge Gudars barm.
Ty hvad som sker härnere, det har redan skett
I större mått deruppe: menskligheten är
En ringa bild af Valhall; det är himlens ljus,
Som spegla sig i Sagas runbeskrifna sköld.
Hvart hjerta har sin Balder. Minns du än den tid
Då friden bodde i ditt bröst, och lifvet var
Så gladt, så himmelskt stilla, som sångfåglens dröm,
När sommarnattens vindar vagga hit och dit
Hvar sömnig blommas hufvud och hans gröna säng?
Då lefde Balder ännu i din rena själ,
Du Asason, du vandrande Valhallabild!
För barnet är ej Guden död, och Hela ger
Igen sitt rof så ofta som en menska föds.
Men jemte Balder växer i hvar mensklig själ
Hans blinde broder, nattens Höder; ty allt ondt

Föds blindt, som björnens yngel föds, och natten är
Dess mantel, men det Goda kläder sig i ljus.
Beställsam träder Loke, frestarn, fram alltjemt
Och styr den blindes mördarhand, och spjutet far
I Valhalls kärlek, i den unge Balders bröst.
Då vaknar Hatet, Våldet springer opp till rof,
Och hungrig stryker svärdets ulf kring berg och dal,
Och drakar simma vilda öfver blodig våg.
Ty som en kraftlös skugga sitter Fromheten,
En död ibland de döda, hos den bleka Hel,
Och i sin aska ligger Balders gudahus. —
Så är de höge Asars lif en förebild
Till menskligheten lägre: begge äro blott
Allfaders stilla tankar, de förändras ej.
Hvad skett, hvad ske skall, det vet Valas djupa sång.
Den sång är tidens vaggsång, är dess drapa ock,
Heimskringlas häfder gå på samma ton som den,
Och mannen hör sin egen saga deruti.
Förstån J ännu eller ej? spör Vala dig. —

"Du vill försonas. Vet du hvad försoning är?
Se mig i ögat, yngling, och blif icke blek!
På jorden går försonarn kring och heter *Död*.

All tid är från sin början grumlad evighet,
Allt jordiskt lif är affall från Allfaders thron,
Försonas är att vända renad dit igen.
De höge Asar föllo sjelfve; Ragnarök
Är Asarnas försoningsdag, en blodig dag
På Vigrids hundramila slätt: der falla de,
Ohämnade dock icke, ty det Onda dör
För evigt, men det fallna Goda reser sig
Ur verldsbålslågan, luttradt till ett högre lif.
Väl faller stjernekransen blek och vissnar ner
Från himlens tinning, väl försjunker jord i sjön;
Men skönare hon återföds och lyfter glad
Sitt blomsterkrönta hufvud utur vågorna,
Och unga stjernor vandra med gudomlig glans
Sin stilla gång utöfver den nyskapade.
Men på de gröna kullar styrer Balder då
Nyfödda Asar och en renad menskoätt;
Och runetaflorna af guld, som tappats bort
I tidens morgon, hittas uti gräset då
På Idavallen af försonta Valhalls barn. —
Så är det fallna Godas död dess eldprof blott,
Är dess försoning, födslen till ett bättre lif,
Som återflyger skäradt dit det kom ifrån,
Och leker skuldlöst, som ett barn på fadrens knä.
Ack! allt det bästa ligger på hinsidan om
Grafhögen, Gimles gröna port, och lågt är allt,

Besmittadt allt, som dväljes under stjernorna. —
Dock, äfven lifvet äger sin försoning re'n,
En ringare, den högres stilla förespel.
Hon är som skaldens löpning på sin harpa, när
Med konsterfarna fingrar han slår sången an
Och stämmer tonen, sakta pröfvande, till dess
Att handen griper väldigt uti strängens guld,
Och forntids stora minnen lockas ur sin graf,
Och Valhalls glans omstrålar de förtjustas syn.
Ty jorden är dock himlens skugga, lifvet är
Förgården dock till Balderstemplet ofvan skyn.
Till Asar blotar hopen, leder gångarn fram,
Guldsadlad, purpurbetslad, för att offras dem.
Det är ett tecken, och dess mening djup, ty blod
Är morgonrodna'n till en hvar försoningsdag.
Men tecknet är ej saken, det försonar ej;
Hvad sjelf du brutit gäldar ingen ann för dig.
De döda sonas vid Allfaders gudabarm,
Den lefvandes försoning är i eget bröst.
Ett offer vet jag, som är Gudarna mer kärt
Än rök af offerbollar, det är offret af
Ditt eget hjertas vilda hat, din egen hämnd.
Kan du ej döfva deras klingor, kan du ej
Förlåta, yngling, hvad vill du i Balders hus?
Hvad mente du med templet, som du reste här?
Med sten försonas Balder ej; försoning bor

Härnere, som deruppe, blott der friden bor.
Försonas med din fiende och med dig sjelf,
Då är du ock försonad med ljuslockig Gud. —
I Södern talas om en Balder, jungfruns son,
Sänd af Allfader att förklara runorna
På Nornors svarta sköldrand, outtydda än.
Frid var hans härskri, kärlek var hans blanka
svärd,
Och oskuld satt som dufva på hans silfverhjelm.
From lefde han och lärde, dog han och förlät,
Och under fjerran palmer står hans graf i ljus.
Hans lära, sägs det, vandrar ifrån dal till dal,
Försmälter hårda hjertan, lägger hand i hand,
Och bygger fridens rike på försonad jord.
Jag känner ej den läran rätt, men dunkelt dock
I mina bättre stunder har jag anat den;
Hvart menskligt hjerta anar den ibland, som mitt.
En gång, det vet jag, kommer hon och hvif-
tar lätt
De hvita dufvovingar öfver Nordens berg.
Men ingen Nord är längre till för oss den dag,
Och eken susar öfver de förgätnas hög.
J lyckligare slägten, J som dricken då
Strålbägarn af det nya ljus, jag helsar er!
Väl eder, om det jagar bort hvar sky, som hängt
Sitt våta täcke hittills öfver lifvets sol.

Förakten likväl icke oss, som redligt sökt
Med oafvända ögon hennes gudaglans!
En är Allfader, fastän fler hans sändebud. —

"Du hatar Beles söner. Hvarför hatar du?
Åt sonen af en odalbonde ville de
Ej ge sin syster, ty hon är af Semings blod,
Den store Odensonens; deras ättartal
Når upp till Valhalls throner; det ger stolthet in.
Men börd är lycka, ej förtjenst, invänder du.
Af sin förtjenst, o yngling, blir ej menskan stolt,
Men endast af sin lycka; ty det bästa är
Dock gode Gudars gåfva. Är du sjelf ej stolt
Af dina hjeltebragder, af din högre kraft?
Gaf du dig sjelf den kraften? Knöt ej Asa-Thor
Dig armens senor fasta såsom ekens gren?
Är det ej Gudens högre mod, som klappar gladt
I sköldeborgen af ditt hvälfda bröst? Är ej
Det Gudens blixt, som ljungar i ditt ögas brand?
De höga Nornor sjöngo vid din vagga re'n
Drottqvädet af din lefnad; din förtjenst deraf
Är större ej än kungasonens af sin börd.
Fördöm ej andras stolthet, att ej din fördöms!
Nu är kung Helge fallen." — Här bröt Frithiof af:

"Kung Helge fallen? När och hvar?" — "Du vet det sjelf,
Så länge som du murat här, han var på tåg
Bland Finnarna i fjällen. På en ödslig klint
Stod der ett gammalt tempel, vigdt åt Jumala.
Nu var det stängdt och öfvergifvet längese'n;
Men öfver porten ännu en vidunderlig
Forntidabild af Guden lutade till fall.
Men ingen tordes nalkas, ty en sägen gick
Bland folket ifrån slägt till slägt, att hvem som först
Besökte templet, skulle skåda Jumala.
Det hörde Helge, och med blind förbittring drog
Han upp å öde stigar emot hatad Gud,
Och ville störta templet. När han kom dit upp,
Var porten stängd, och nyckeln rostad fast deri.
Då grep han om dörrposterna och rystade
De multna stammar: på en gång med rysligt brak
Föll bilden ner och krossade uti sitt fall
Valhallasonen, och så såg han Jumala.
Ett bud i natt har bragt oss tidningen härom.
Nu sitter Halfdan ensam på kung Beles stol;
Bjud honom handen, offra Gudarna din hämnd!
Det offret fordrar Balder, fordrar jag, hans prest,
Till tecken att du icke gäckat fridsäll Gud.

För-

Förvägrar du det, då är templet fåfängt bygdt,
Och fåfängt har jag talat." — —
Nu steg Halfdan in
Utöfver koppartröskeln, och med oviss blick
Han stod på afstånd från den fruktade, och teg.
Då knäppte Frithiof brynjohataren från länd,
Mot altaret han stödde sköldens gyllne rund
Och trädde obeväpnad till sin ovän fram.
"I denna strid," så talte han med vänlig röst,
"Är ädlast den, som bjuder först sin hand till frid."
Då rodnade kung Halfdan, drog stålhandsken af,
Och länge skilda händer slogo nu ihop,
Ett kraftigt handslag, trofast såsom fjällens grund.
Förbannelsen upplöste gubben då, som låg
Utöfver Varg i Veum, öfver biltog man.
Och som den löstes, insteg plötsligt Ingeborg
Brudsmyckad, hermlinsmantlad, utaf tärnor följd,
Som månen följs af stjernorna på himlens hvalf.
Med tårar i de sköna ögonen hon föll
Intill sin broders hjerta, men han lade rörd
Den kära systern intill Frithiofs trogna bröst.
Och öfver Gudens altar räckte hon sin hand
Åt barndomsvännen, åt sitt hjertas älskade. — —

Förklaring

af några, i Frithiofs Saga *förekommande, namn och uttryck.*

Alfer. Fantastiska naturväsen, af både god och ond art. Välgörande eller förderfligt ingripa de i menniskors öden. De förra, *Ljusalfer (Elfvor);* de sednare, *Svartalfer.*

Alfhem. Frejs borg. Äfven Ljusalfernas boning heter så.

Allfader. Odins binamn.

Asgård. Gudarnas (Asarnas) boning på jorden.

Asker. Den nordiska mythens Adam. Första qvinnan var *Embla.*

Astrild. Kärleksguden. Förekommer ej i Edda-mythen, utan först hos sednare nordiska skalder.

Balder. Odins och Friggas son; det rena ljusets Gud. Han bar binamnet *den Hvite* för glansen af sina ljusa lockar.

Berserk. Naken (brynjolös) kämpe i vildt strids-raseri.

Bifrost. Himmelens lågande bro, mot jättarna vaktad af Heimdal. Regnbågen.

Brage. Diktkonstens Gud.

Bran. Hundnamn, äfven hos Ossian.

Breidablick. Balders "vidt skimrande" borg. Det sköna-ste stället i Valhall.

Bretland. Britannien.

Delling. En Ase, jättedottren *Natts* siste man. Gryningen.

**Dellings son.* Dagen.

Disarsal. Gudasal. Tempel.

**Drakarnas bädd.*
**Dvergarnas dagglans.* } Skaldenamn för guldet.

Drapa. Festsång öfver döda furstar och hjeltar.

---

* De med detta tecken utmärkta förklaringar äro af skalden sjelf, och voro, i de äldre upplagorna, under texten bifogade såsom noter.

**Effesund.* På Orkadiska öarna.

Einherier. De saliga hjeltarna i Valhall.

Fafner. Draken, som, enligt Volsungasagan, vaktar konung Sigurds skatt.

Fenris-ulfven. Lokes afföda med jätteqvinnan Angerboda.

**Folkvang.* Frejas sal.

Forsete. Son af Balder och Nanna. Rättvisans Gud.

Frej, Frejr. Niords son. Årsväxtens Gud.

Freja. Niords dotter. Öders gemål. Kärlekens Gudinna.

Frigg, Frigga. Odins maka.

Galder. Trollsånger.

Gandvik. Hvita hafvet.

Gefion. Jungfru-Gudinnan.

Gejrsodd. Dödsristning med egen spjutudd, för att ej utan blod komma till Valhall, d. v. s. ej dö strådöd.

Gerda. Frejs gemål.

Giallarhorn. Heimdals "vidtskallande" basun, hvars välljud höres genom hela verlden.

Gimle. Det rena ljusets borg. De saligas hem efter Ragnarök.

Glitner. Forsetes boning.

Gröningasund. (Grönsund). Sundet emellan de danska öarna, Seland, Möen och Falster.

Gudbrands däld. En bördig daltrakt i Aggerhus stift.

Hagbart. Sagohjelte. Skön *Signes* trolofvade.

Havamal. Eg. den Höges (Odins) sång. Utgör, i den äldre Eddan, en samling af gnomer och sentenser i rhytmisk form.

Heimskringla. Jordrunden. Verldskretsen.

Hel, Hela. Ett af Lokes olycksbarn med trollqvinnan Angerboda. Dödens Gudinna.

Hildur. En Valkyrie, Krigets Gudinna.

**Häger.* "Glömskans häger." Jfr Havamal, strof. 14.

**Höder.* Mörkrets Gud. — Balders blinde broder och, genom Lokes anstiftan, äfven hans mördare.

Idavallen. Gudarnas mötesplats i den gyldene tiden, och äfven efter verldsförnyelsen.

Iduna. Brages gemål. Ungdomens eviga Gudinna.

Jotunheim. Jättebygden. Lokes bostad.

**Jumala.* Finsk Gud. — Finska namnet på Gud är ännu *Jumala.*

**Lofn.* Äktenskapets Gudinna.

Loke. Det ondas Gud. *Utgårda-Loke* heter han, såsom boende i Jotunheim, verldens yttersta trakt.

**Megingjard.* Styrkans bälte. — Thors gördel.

Midgårdsormen. (Jormungand). Broder till *Hel* och *Fenrisulfven.* En väldig drake, som, ur hafvets djup, med sin svans omslingrar hela jorden.

Mimer. Ägare af Vishetsbrunnen, vid den rot af Yggdrasil, som går till Ginnungagap (Kaos).

**Morven.* Norra Skottland.

Muspelhem. Surturs rike. Eldens region, söder om Ginnungagap.

**Muspels söner.* Lågorna.

Nanna. Balders maka.

Nastrand. Likstranden. Mörkrets och fasans borg i underjorden.

Nidhögg. En ryslig drake, som evigt gnager på den rot af Yggdrasil, som går till Nifelhem.

Nifelhem. Töckenverlden. Köldens region, norr om Ginnungagap.

**Nidingsstänger.* Ett slags skampålar fordomdags.

Nornor. Ödets Gudinnor: *Urd, Verdandi* och *Skuld,* symboler för det Förflutna, Närvarande och Tillkommande.

Odin. Den förnämste af Gudarna.

Ragnarök. Verldens undergång. — Gudarnas skymning.

**Ran, Rana.* Hafvets Gudinna. — Ägirs maka.

Rota. En af Valkyrierna.

Saga. Historiens Gudinna.

Seming. En af Odins söner.

Sigurd Fafnersbane. Sigurd (i Tyska sagor: Sigfried), draken Fafners (l. Fofners) baneman, var son af Volsungen Sigmund.

**Sikelö.* Sicilien.

Skinfaxe. Hästen med den "skinande manen". *Dag* kör honom. *Dags* moder, *Natt,* åker förut med *Rimfaxe,* som daggstänker jorden med skummet af sitt betsel.

Skuld, Skulda. Framtidens Norna.

**Sleipner.* Odins häst.

Solundar-ö. Vid utloppet af den norska Sognefjorden ligger en grupp af öar, som heta Solundar-öarna. *Yttre-* och *inre-Sulen* äro de största.

Surtur. Eldens Gud; den sydliga verldens beherrskare.

Söqvabäck. (eg. Den djupa, strömmande bäcken). Sagas boning.

**Trudvang.* Thors borg i Valhall.

Urd, Urda. Det Förflutnas Norna.

Urdarbrunnen. Urdas brunn, vid den rot af Yggdrasil, som går till Asgård. Tidens källa.

**Vala.* Spåqvinna. — Hennes profetiska sång är *Völuspá,* den rhytmiska Eddans hufvuddikt.

Valaskialf. Vales (i luften *sväfvande*) borg; tillika Odins thronsäte. *Vale* var son af Odin och Rinda.

Valfader. Binamn för Odin, såsom ägare af de på *val*platsen fallna, hvilkas halfva antal dock tillhör Freja.

Valhall. Gudars och Einheriers himmelska boning.

Valkyrier. Strids-jungfrur, som på valplatsen utse dem, hvilka äro värdiga för Valhall.

**Vanadis.* Freja. — Eg. den *väna* (sköna) Gudinnan.

**Var.* Edernas Gudinna.

**Varg i Veum.* Tempelskändare.

Vaulund. "Nordiska sagans Vulkan." Mythisk hjelte och konstnär.

Vegtamsqvida. (Vandrarens qväde). En af sångerna i den rhytmiska Eddan.

Vidar. Odins evigt tigande son. Tystnadens Gud. Näst Thor den starkaste bland Asarna.

Vigrid. En slätt af hundrade mils utsträckning åt alla håll; Gudarnas stridsplats vid Ragnarök.

**Vingolf.* Frejas borg. — Vanligen anses Vingolf för Gudinnornas gemensamma boning, inom hvilken Freja hade sin sal, *Folkvang.*

Yggdrasil. En underbar Ask med trenne rötter. Tidsträdet.

Ymer. En jätte, af hvars kropp Gudarna skapat verlden.

**Ägir.* Hafvets Gud. — **Ägirs döttrar.* Böljorna.

**Öder.* Frejas gemål.

GERDA.

(Fragment.)

Anmälan.

Poëmet Gerda *är ej fulländadt. Sådant det nu för allmänheten framträder, var det af författaren utarbetadt redan före hans aflyttning från Lund. Han kallade det då* »Helgonabacken *eller* Minnen från Lund.» *Titeln* Gerda, *som han sedermera deråt gaf, motsvarar bättre styckets innehåll, i dess nuvarande fragmentariska skick.*

Till grund för detta poëm, hvars början spelar år 1148, låg föreställningen, att Waldemar den stores fosterbroder, Axel Hvide, *den sedermera så ryktbare erkebiskop* Absalon, *såsom tjugoårig yngling förälskat sig i* Gerda, *dotter af densamme jätten* Finn, *som, enligt en gammal, här i prologen använd folksägen, byggt domkyrkan i Lund. Af kärlek till* Gerda *och nit för hennes själs eviga välfärd, hade den unge riddaren uppoffrat sina lysande, verldsliga planer och äfven sitt hopp att henne någonsin få äga, i det han, för att till kristendomen omvända den stolta jättemön, bestämt sig att ingå i andliga ståndet. Återkommen från Frankrike, der han under* Abälard * *studerat, hade han — redan i sitt trettionde år utnämnd till biskop i Roskild, sedermera jemväl till erkebiskop i Lund — omsider verkställt så väl* Gerdas, *som hennes broder* Sölves, *omvändelse och dop. Begge jättebarnen hade då för alltid uppflyttat ur berget:* Sölve *på Blekingsgränsen rest sig en borg, der Sölvitsborg nu ligger;* Gerda *åter sökt sig ett hem på fadrens fordna kulle vid Lund, den nuvarande Helgonabacken, der hon, i* Absalons *grannskap och skygd, grundat ett kloster, inom hvars murar hon som priorinna slutat sina dagar.*

---

* *Skalden tillät sig här en anakronism. Abälards dödsår var 1142.*

Enligt skaldens första utkast, som ännu är i behåll och här ordagrannt följer, skulle poëmet utgöras af fyra sånger, föregångna af prologen om jätten Finn:

Första sången: »Axel *i berget.*»

Andra sången: »Axels *och* Gerdas *kärlek.* Gerda *vill ej öfvergifva hedendomen.* Axel *beslutar att för hennes omvändelse uppoffra sitt hopp och bliprest.*»

Tredje sången: »Axel (Absalon) *i Paris. Studerar under Abälard. Episod om Abälard och Heloisa.*»

Fjerde sången: »*Biskop* Eskil *afsäger sig embetet i Lunds domkyrka.* Valdemar *den store, närvarande, utnämner dertill* Absalon. Gerdas *omvändelse. Hon grundar klostret på Helgonabacken.*»

Inom poëmets plan låg för öfrigt skildring af tidens och ortens utmärktaste personligheter (Waldemar den store, Saxo Grammaticus m. fl.) och vigtigaste tilldragelser (bond-upproret, Dysie-slaget m. m.).

Af dessa fyra sånger är blott en *fullbordad. — Först mot slutet af sin lefnad återvände skalden till utarbetande af de öfriga, och afdelade då äfven denna första sång i tre.* Men år och sjuklighet hade redan brutit hans krafter, och* Gerda, *hans älsklingsdikt, blef ej så utförd, som han ämnat och velat. De sista drag, han med pennan tecknade, voro en anordning om detta poëms utgifning i afkortadt skick. I sådant framträder det äfven nu; i sådant kommer det att evigt, som en rörande* Torso, *qvarstå i svenska vitterhetens* Belvedere.

Af de felande sångerna meddelas vid poëmets slut några smärre utdrag.

* *Dessa afdelningar äro nu med en linie betecknade.*

Jätten Finn.

(Prolog.)

På Helgonabacken vid Lund, der nu
Mamsell och fru
Spatsera i doftande lunder,
Der bodde det fordom en kämpe så gram
Af jättestam,
Han hade sin kula derunder.

Sanct Laurents var kommen från Saxland hit;
Med kristligt nit
Han lärde de himmelska tingen.
Hvar kulle, bestrålad af Herrans sol,
Var predikstol;
Men kyrka det hade han ingen.

Då talade jätten med hån: "helt visst
Är hvite Krist
En Gud, som sitt tempel är värdig.
Jag bygger det jag, om du säger mig blott
Hvad namn jag fått, —
Se'n kyrkan är murad och färdig.

"Men kan du ej säga mitt namn, välan,
Du vise man,
Gif akt på hvad vite jag sätter:
Då måste du ge mig åt mina små
De facklor två,
Som vandra på himmelens slätter." —

"Du hedniske dåre, på himmelens fält,
Der Gud dem ställt,
Sin gång gå solen och månen.
Så goda som onda de se uppå
Ifrån det blå,
Och lysa den vise och fånen."

"Klokt svaradt," sad' jätten. "Väl mörkt också,
Kan jag förstå,
Dem utan här blefve i Skåne.
Välan, jag begär blott hvad sjelf du har,
Ditt ögonpar,
Och afstår från sol och från måne."

"Blir kyrkan blott byggd," var den frommes svar,
"Mitt ögonpar
Till lön jag dig gerna vill unna.
De himmelska syner ej slockna med det:
Guds majestät,
Guds lof kan den blinde förkunna."

Nu kretsen blef helgad, och bönen sagd,
Och grunden lagd;
Till verket jätten vill hasta.
Först hvälfver han kryptan, sin kulas bild,
Från dagen skild,
Med bågar som himlens så fasta.

Derefter till Romeleklint han drar,
Ett berg han tar
Och rycker från lossnande rötter.
Hem bär han det sedan med säkra fjät,
Och trampar det
I stycken med jernskodda fötter.

"Du stenblock, lägg dig, du jernkramp, håll,
Väx hög som troll,
Du mur, som trollet har grundat!
Mitt namn vet ej munken; min dotter späd
Skall leka med
Hans ögon, förr'n månen sig rundat."

De väldiga murarna stiga med hast;
Som jorden fast
Står jättebyggd kyrka från grunden;
Och inom, på mäktiga skulderblad,
En pelarrad
Uppstöder den höghvälfda runden.

Re'n högt på dess tinnar satt jätten glad,
Och log och qvad:
"I kyrkan nu fattas mig föga.
Jag murar och murar. Förr'n sol går ner,
Mig munken ger
Mitt namn — eller också sitt öga."

På Helgonabacken med sorgset mod
Sanct Laurents stod
Och såg åt middagens stjerna:
"Du skänkte mig ögon, du fader och vän,
Tag dem igen!
Du vet, att jag offrar dem gerna.

"Hur blå är din himmel, din jord hur grön,
Din sol hur skön!
Dock — icke med dig må jag tvista.
O, låt mig få se dem — min syn blir ej lång —
Ännu en gång,
Den käraste gången, den sista!

"Se, fader, till mig från din himmel ned,
Den blinde led,
Och styrk mig med Ordet och Anden!
Jag vill ej klaga på nattlig stig,
Blott prisa dig,
Och längta till ljusare landen."

Då hör han en sång, en sällsam en,
Kom ej från gren,
Kom icke ur skyn, men ur jorden.
Den brusar, som stormen inunder ö,
Som fjerran sjö, —
Men ändtligt förnimmer han orden:

"Sof, liten Sölve, sof, sonen min!
Din fader Finn
Han sitter och murar derofvan.
Sof, liten Gerda, skön dottren min!
Din fader Finn
Till qvällen kommer med gåfvan."

Till kyrkan Sanct Laurents sig glad beger:
"Du Finn, kom ner,
Finn, Finn, kom ner ur det höga!
På tornet blott fattas en endaste sten,
Den lägges se'n,
Men Gud har bevarat mitt öga." —

"Och heter jag Finn, af jätteätt,
Ej läggs så lätt
Den stenen, — den eden jag svär dig.
En evig ruin skall din kyrka stå,
Och utanpå
Och innantill aldrig bli färdig.

"Dock — heter jag Finn," fortfor han vred,
"Jag bryter ned
Den dumma, den holkade klyftan."
Då springer han neder med raseri
Och griper i
Grundpelaren, rotad i kryptan.

Han ryster och ryster. Då nickar till fall
Den byggnad all,
När styrkan med ens honom felar.
Till sten blir Finn, får ej lif igen: —
Så står han än
Och famnar sin väldige pelar.

Och allt se'n den tiden, mång hundra år,
Som templet står,
Jemt något fattas uppå det.
Der bygges förgäfves, år ut och år in,
Och dertill Finn
Är skuld, — men ej Domkyrkorådet.

Första Sången.

Vårsol sken på Runamo,
Der, om du vill sagan tro,
Hildetand i fordna tider
Högg i berget fädrens strider,
Väldig runskrift, half mil lång,
Nu förnött af vandrarns gång.
Här och der de djerfva dragen
Stå oläsliga i dagen,
Lika dragen till att se
På en död: förr talte de
Jordiskt språk; hvad nu de mena
Veta andarne allena.

Vårsol sken på Runamo. —
Slumrande i skuggig ro
Låg der, lik en somnad Norna,
Lik en sång från dagar forna,
Kraftig, vild, men ändå skön,
Unga Gerda, jättemön.
Dallrande, som säf i vågen,
Stod dess jagtspjut när, och bågen,

Hälften stål och hälften ben,
Hängde på nylöfvad gren.
Bar var foten, bar var armen;
Men en björnhud skylde barmen,
Skylde mången rundning skön,
Trifdes nu, som förr, på — snön;
Och kring halsen och kring kinden
Lockar, lyftade af vinden,
Svallade, som mörknad sjö
Svallar kring en blomster-ö.

Vid ett rasslande i lunden
Spratt den sköna opp ur blunden,
Och för hennes häpna syn
Stod en yngling, som i skyn
Han plär målas utaf skalder,
Hälften Thor och hälften Balder,
Grönklädd, med en fjäderhatt,
Och en falk på skuldran satt.
Mer förtörnad än förlägen
Ropar hon: "här går ej vägen
För din falska, döpta ätt;
Bort; tillbaka till din slätt!
Slätten ha vi lemnat eder,
Vidsträckt nog sin plan hon breder;

Skogen med de gröna hår,
Ödemarken än är vår." —
Trotsig, som en yngling plägar,
Svarar henne grönklädd jägar:
"Hitintills min gång var fri
Utom skogen eller i.
Axel Hvide går och jagar
Hvar och när han sjelf behagar,
Till och med på jättars grund. —
Trött, förirrad, här en stund
Hvila hade jag dock velat,
Men jag ser, att jag har felat.
Lika mycket! — Skogens bär,
Öknens rot väl jägarn när,
Och hans vapen honom freda.
Kommer qvällen, stjernor leda
Väl den vilsne, nu som förr,
Till en mera gästfri dörr.
Flyg, min falk!" — Då rodnar Gerda:
"Jättars vänskap föga värda
Äro slättens barn; för dem
Allt för armt är jättens hem.
Dock, för den, som det behöfver,
Alltid ha vi något öfver,
Enkel spis och stenhård bädd:
Följ mig, om du ej är rädd!"

Tyst betraktande hvarandra
Nu de genom skogen vandra,
Der en smal och krokig stig
Mellan ekar slingrar sig.
Längre fram bland höga lindar
Sprang en hjord af tama hindar;
Tama elgkor deribland
Slickade på Gerdas hand.
Utför, ständigt utför, leder
Vägen uti djupet neder,
Tills en lodrätt bergvägg skär
Dalen af, som slutas der.
Forsen brusar doft inunder;
Men i höjden gröna lunder,
Rotade på bergets bryn,
Skaka kronorna i skyn.
På en silfverklocka ringer
Jättedottren nu, — då springer
Opp en port i slutet berg,
Och på tröskeln står en dverg,
Född i Nordkap. Rädd han träder
Fram och kysser Gerdas kläder,
Bär en fackla i sin hand:
Flämtande dess blåa brand
Lyser, som på kärrets vatten
Lyktegubbarna i natten.

Hur dess dager faller half
Genom ett oändligt hvalf,
Skimrar mellan långa rader
Utaf grottans kolonnader!
Hur hvar pelare med hot
Kastar ner för vandrarns fot
Jätteskuggor, svarta spöken,
Skimrande i halflyst öken!
Ändtligt, såsom himlen fri,
Ljus, med hundra lampor i,
Öppnar sig en vid rotunda;
Och då måste ögat blunda
För den glans, som strålar ur
Höghvälfdt tak och malmfylld mur.

"Var välkommen," Gerda talar,
"Uti bergets jättesalar,
Gamla som grundmurad jord,
Kungasalar förr i Nord,
Nu en tillflykt eller — häkte
För ett vildt, förkastadt slägte.
Lika mycket! — Berget än
Hatar icke gammal vän.
Fädrens frihet, fädrens minne
Trifvas än en tid härinne.

Ett och annat märkbart har
Stället ock från fordna dar.
Se dig om hvar du behagar,
Medan jag din måltid lagar!"

Underliga ting att se
Voro der, och många de.
Hvilka skatter djupets makter
Skrinlagt i de mörka schakter! —
Flammande i bergets natt
Guld i glimmerskiffer satt,
Rika blad med knoppar under,
Gula som förkylda lunder.
Silfver sedan i en lång,
Körtelrik och mäktig gång
Kröp i bergkalk efter hällen,
Krökte sig på tusen ställen,
En ofantlig orm, en blå,
Glänsande att se uppå.
Och hvarthelst som ögat faller,
Bländas det utaf metaller,
Jordens kärna, hvaromkring
Satt sig hennes gröna ring.
Här i tusende gestalter
Växte de ur bergets spalter,

Klädde i oändligt tal
Väggarna i Mammons sal.
Men i hvalfvet hang förvågen
Skimmerbild af himlabågen,
Som sjufärgad rinner opp,
Kröner skyarna med hopp.
Dock, hvad hopp han må betekna,
Hastigt hoppets färger blekna;
Här hvar färg förstenad var,
Stod med ständigt skimmer qvar,
Som i ett olyckligt sinne
En förgången sällhets minne.
Ljusröd rosenqvarts var der
Och granatens dunkla bär.
Gul topas var så att skåda,
Grön smaragd, men matta båda.
Ljusblå cyaniten se'n
Spelte med oskyldigt sken,
Lik en nordisk flickas öga,
Men derunder i det höga
Drog lazurn sin mörkblå rand,
Och, af flusspat väfdt, ett band
Kantade (ty lägst satt detta)
Bågen med det violetta.
Men en mäktig bergkrystall
Satt i hvalfvets höjd, en kall,

Underjordisk måne, lyste
Dunkelt opp hvad natten hyste,
Som förståndet lyser i
De förrycktas fantasi.

Medan Axel allt betraktar,
Dvergen står med bloss och vaktar,
Säger: "vägen är ej lång,
Vill du se de dödas gång?'
Öppnar så med skrumpna händer
Silfverport med svarta ränder.
Det var bergets kyrkogård,
Jättevård vid jättevård,
Idel gröna kullar skurna
Utaf marmor, med sin urna.
Ack! blott man får hvila ut,
Marmor är så god till slut
Som en mullhög! — På hvar kulle
Stod hvad den betyda skulle,
Namnet uppå hvar och en,
Som sof jernsömn under sten.
Namn, i sagorna berömda,
Lästes der, och namn förglömda,
Ty till Fornjots tider lopp
Gröna ättelängden opp.

Men på den af bergets grafvar,
Som stod sist, med undran stafvar
Axel namnet ock af Finn,
Nyss i hällen ristadt in.
"Är den grafven tom," hàn säger,
"Ljuger man på dödens läger?
Blef ej Finn förvandlad? Är
Allt blott svek och bländverk här?
Se, der går en flod i natten,
Svart som Ellivagas vatten,
Och här spelar sällsam fläkt,
Kall som dödens andedrägt.
Jag vill hän; — men först jag beder,
Hedna slumrare, för eder.
Nåd ske eder alla när
Honom, som barmhertig är!"

Gerda medlertid beställsamt
Sysslar vid sin spis, och sällsamt
Bröt dess kungliga gestalt
Af mot de bestyrens halt.
Slef i handen, förkläd före,
Liknade hon hvad vi höre
Om prinsessor mången gång
I den store Jonierns sång.

Snart på marmorbord stod färdig
En anrättning, kungar värdig:
Rågbröd, växt på svedjeland,
Fint och hvitt som Gerdas hand;
Smör så gult som en ranunkel,
Vildsvins-skinka, röd och dunkel,
Urens bringa, björnens bog,
Och en orre, fälld i skog
Bäst han öm och hänryckt spelar
(Lycklig den hans öde delar!),
Smultron se'n på silfverrund,
Rodnande som Gerdas mund;
Som dess barm, så pöste gräddan,
Och i stjerten bet sig gäddan;
Dufvan bjöd sitt blåa ägg,
Ostronet sitt salta skägg.
Men bredvid i blanka muren
Satt en kran, af silfver skuren.
"Vid är källarn," Gerda sad',
"Går inunder land och stad
Ända ut till söderlanden;" —
Och, när blott hon vred med handen,
Vinet, hett som sommarsol,
Klart som norrsken upp vid pol,
Sprutar lustigt fram och faller
I högfotade krystaller.

Nu, lik vatten häldt på gull,
Sken pokaln, till brädden full.
Rosenläpp knappt Gerda lade
Till dess kant och log och sade:
"Gäst, drick du, till godo håll
Hvad dig bjuds af bergets troll!
Axel Hvide du dig kallar,
Kommer väl från Hvidarps vallar
(Hvide-ättens borg nämns så)
Nära Lund vid Löddeå.
Huru är det nu på slätten,
Se'n min fader, gamle jätten,
Blef — i munkens dikt — till sten,
Fast vi här ha bränt hans ben?
Sjelf du sett hans graf härnere
Ytterst ibland många flere. —
Se'n en illslug munk, en blek,
Hycklande den öppne svek,
Drog han sig i berget åter,
Der en evig droppsten gråter,
Högt från remnadt marmorloft,
Silfvertårar på hans stoft.
"Berget," sade han, "är blifvet
"Till ett enkesäte, gifvet
"Åt en slägt, som enka är
"Efter all sin storhet här:

"Väl har berget än ej ramlat,
"Och från tusen år vi samlat
"Mången rik och dvergsmidd skatt,
"Gömd i dessa klyftors natt.
"Än med friska näringssafter
"Lefva jordens ungdomskrafter
"Här i djupet, drifva fram
"Malmens gren ur kärnfrisk stam.
"Men jag vet, en dag skall blomma
"Opp ur Östersjön och bomma
"Nattens gamla riken till,
"Då stå bergets krafter still.
"Fordom stridde vi med Asar,
"Ty den vilda kraften rasar —
"Så ha Nornorna bestämt —
"Mot den ordnade alltjemt.
"Dock, snart med hvarann de giftes,
"Styrda, styrande till skiftes:
"Himlens ljus och jordens merg
"Smälte hop på Nordens berg,
"Och ett starkt och klarsint slägte
"Fädrens fria jord betäckte
"Och från slagfält och från våg
"Djerft till djerfva Gudar såg.
"Nu en matt och sjuklig lära,
"Utan merg och utan ära,

"Smyger som en feber i
"Nordens kropp, nyss sund och fri,
"Blott försonar, blott förenar,
"Talar frid, och svaghet menar,
"Af allt stort och kraftigt glömsk,
"Gråtmild, hycklande och lömsk.
"Men hon segrar: Valhalls stolar
"Slockna, som förbrunna solar,
"Död är Nordens hjeltekraft
"Och för kort dess hammarskaft.
"Lyfte jag ej sjelf, bedragen,
"Lunda tempel nyss i dagen? —"
Säg mig — fortfor Gerda nu —
Står det templet qvar ännu?
Har ej Thor med himlaflamman
Störtat hädelsen tillsamman?
Dock, förlåt, du är min gäst.
Säg mig, hvad som rör mig mest,
Grönskar än min glada kulle,
Der jag gerna jordas skulle,
Der mig gladt så mången gång
Blomsterdoft och fågelsång?
Ack! som barn uti det gröna
Sprang jag der och såg de sköna,
Rika fälten hvaruppå
Skördarna i vågor gå,

Och de gamla offerlunder
(Snart gå de som Valhall under!)
Stå som holmar med sin topp
Grönskande ur guldsjön opp;
Men det blåa hafvet vakar
Rundt kring stränderna, och drakar
Bära der på becksvart rygg
Äran i sin sköldborg trygg.
O! min sköna barndoms minne,
Hur du gläder än mitt sinne!
Huru dina bilder stå
Skimrande i fjerran blå
Öfver lyckligare parker! —
Men jag bor i ödemarker!"

När hon talar så, en tår,
Som i dunkla ögat står,
Hennes innersta förklarar,
Och den rörde gästen svarar:
"Bygden, som du älskar så,
Ack! mig är hon kär också.
Men osalig tvedrägt härjar
Fredegodes land och färgar
Markens grönska, Sundets våg,
Blodiga i härnadståg.

Men när någon gång Sven Grathe,
Den vi alla sky och hate,
Fyllt sitt mått af blod och hån,
Stiger väl martyrens son,
Valdemar, min fosterbroder,
Fram och fattar tidens roder,
Näpser stormvind, styrer stam
Efter himlens stjernor fram.
Allt, hvad fosterlandet hoppas,
I hans hjeltesinne knoppas,
Der de stora tankar bo,
Jordens väl och himlens tro. —
Samma barm har närt oss båda,
Och jag har mig vant att skåda
Till en framtid, ofödd väl,
Men hon växer i hans själ,
Föds en gång med segerhufva.
Då skall hjelten splitet kufva
Och Knut Stores glömda sol
Skina på Sköldungastol.
Seger våra haf skall kröna,
Frid skall bo på kullar gröna.
Men din kulle, Gerda, står
Full ännu af blommig vår.
Templet står ock, fast som jorden,
Skönast, heligast i Norden,

Nu på nya under rikt,
Utaf biskop Eskil vigdt
Innan, utan, ofvan, nedan
(Det är nu tre vintrar sedan).
Ack! du skulle sett, som jag,
Vigningsfestens stora dag.
Aldrig går den ur mitt minne,
Blommar ständigt i mitt sinne
Som en aftonrodnad på
Djupa vågor, dunkelblå.

"Främst, ibland ett moln af klerker,
Eskil gick, och hvaren märker
På gestalt och blick och skrud:
Sådan man tillhörer Gud.
Dubbelspetsad mitra nickar
Högt från silfverhår och skickar
Strålar ut med sällsamt sken
Utaf mången ädelsten.
Pallium sedan, påfvens gåfva,
Hvitt som drifvor, när de sofva
Uti solsken: deruppå
Fyra kors af purpur stå.
Men en guldnål med rubiner
Håller kåpan hop och skiner

Som en rosenstängel bland
Liljor i ett blomsterland.
Kräklan i den ena handen
Höll han; i den andra branden
Af ett kärl med rökverk från
Cederkrönta Libanon.
Rundt kring templet trenne gånger
Bispen gick med helga sånger,
Stänkte signadt vatten ur
Isopsqvast på nybyggd mur,
Börjande från östra runden;
Stänkte taket, midteln, grunden. —
Hvarje gång som tåget drog
Tempeldörr förbi, han slog
Kopparn med sin krumstaf: "Hören,
"Ärans konung kommer! Gören
"Porten hög och vägen bred!
"Ärans konung stigit ned." —
När han slär för tredje gången
Springer porten opp, och sången:
"Helig, helig, helig Gud!"
Stämmes till cymbalers ljud.
Hvilken syn! Hur skina ljusen,
Tusende och åter tusen,
Utur gyllne kronors ring
På det helga rundtomkring.

Som om Thabor holkadt vore
Ut till kyrka för den store,
För den sanne Guden, så
Tycktes mig det templet stå.
Det är Edens doft, som ångar
Mellan dessa pelargångar,
Det är Herren Gud, som bor
Osedd i det höga chor;
Och det skenet der inunder,
Flämtande från jordens grunder
Ur den mörka kryptan opp,
Är odödlighetens hopp.
"Frid och salighet ske huset!"
Ropte bispen, och i gruset,
Strödt på golfvet, skref han då
Korsvis alfabeter två,
Evangelii bild och Lagens; —
Onda andar fly för dragens
Dolda kraft från helgadt rum,
Nämns för Abacturium.
Sedan i en ring af strålar,
En för hvar apostel, målar
Han på mur tolf kors i svart,
Tänder opp ett ljus för hvart;
Faller så i stoftet neder
Inför altaret och beder,

Stänker vin och saltkorn rundt
Kring på predikstol och funt.
Sedan, å sitt embets vägnar,
Kyrkan han Sanct Laurents egnar,
Som en salig martyrdöd
Funnit på sitt halsters glöd. —
Högt från salvadt altar ljuder
Första messan nu och bjuder
Menighet, som står bredvid,
Himmelens och jordens frid.
Och för alla helgon sången
Stämmes opp för första gången.
Första gången ock i dag
Sina djupa andetag
Drager orgeln, himlens lunga, —
Ty de himmelska blott sjunga
Med dess toner, när de stå
Jublande på kullar blå.
Än det lät som aftonvindar,
Suckande i Edens lindar,
Än som Herrans stämma i
Dundret öfver Sinai.
Och de höga Hosianna
Studsa emot hvalfvets panna,
Och hvart menskligt sinne tar
Flygten opp till menskors far.

När till slut den vigde talar
I sin vigda kyrkas salar,
Talar saligheter om
Nåden, som från himlen kom,
Och förlåter och välsignar, —
Då hvart knä till jorden dignar,
Och hvar målad engel ser
Lefvande från hvalfvet ner.
O! att äfven du der varit,
Äfven du, som jag, erfarit
Kraftens ord och fridens bud —
Skulle trott, som jag, på Gud.
Men till honom, hvilken leder
Stjernorna och hjertat, beder
Jag för dig: han lyse dig
Bort ifrån din villostig,
Der du vandrar i elände;
Och din fria själ sig vände
Från de stumma Gudar till
Den, som henne frälsa vill!" —

Så, med knäppta händer, talar
Ynglingen i bergets salar.
Men på Gerdas panna satt
Mulen tystnad. "Det är natt,

— Sad' hon slutligen — derute,
Tid, att vi vårt samtal slute.
Men min broder Sölve än
Ej från jagten vändt igen.
Kamrar äger berget flere,
Välj dig en och sof härnere!
Jag — här färgas liljehyn —
Sofver då och då i skyn
Uti ekens topp, som gungar
Något närmre Valhalls kungar.
Friare jag andas der,
Ty det himmelska är när,
Och de stora tankar stiga
Opp ur det oändeliga,
Och den gamla Natten ser
Vänligt på sin dotter ner." —
Nu ett kallt godnatt hon nickar
Till sin gäst, som häpen blickar
Efter henne, följer fort
Rymmerskan till bergets port.
Der, som om hon hade vingar,
Opp i höjden hon sig svingar,
Klättrar som en stenget lätt
Uppför klippans glatta slätt,
Uppför ek, hvars rötter stanna
I det gamla bergets panna,

Men dess grenar gripa mot
Fästet och dess gyllne klot.
Der, en ros uti det gröna,
På sin löfbädd låg den sköna,
Stödde handen under kind.
Och då kommer aftonvind,
Kysser, hviskar, vaggar, söfver;
Och till hög paulun deröfver,
Lik ett ljusblått taft med gull,
Himlen står af stjernor full.

Axel medlertid inunder
Tänker öfver dagens under:
"Hvilket slägte här jag mött!
Första barnet, jorden födt
När med oförsvagadt välde
Hennes ungdomskrafter svällde.
Menskor äro de, som vi,
Men med annat mått uti
Icke lemmar blott, men sinnen:
Vandrande och dystra minnen
Från en tid, då styrkan var
Lik en flod, som än ej har
Säker flodbädd, sväller öfver
Bräddar, dem hon dock behöfver.

Än i dag hvar Nordens son
Kommer ej så lätt ifrån
Jätten i sitt bröst, som pockar
Jemt på sjelfbestånd och lockar
Jemt till uppror eller knot
Alla himlens makter mot.
Stormar det, han gerna brottas
Emot stormen; gerna blottas
Luden barm, att åskan må
Veta, hvar hon bäst kan slå.
Nordens kraft är trots, och falla
Är en seger för oss alla,
Ty, förrän man föll till slut,
Fick man ändå kämpa ut.
Denna Gerda, hur hon hatar
Fridens lära, hur hon matar
Odens korpar i sin barm,
Annars för allt ädelt varm!
Dock, vid fädrens tro och minnen
Hänga alla högre sinnen
Fast som eken vid sin rot,
Helst när tiden är der'mot.
Men hur skön är dock den vilda!
Som en konstnär skulle bilda
Skade, uti månskensqväll
Jagande på Dofrefjäll.

Hur dess mörka ögon flamma,
Svärmande och allvarsamma!
Hur dess väsen prägeln bär
Af en själ, ej hemma här,
Glöder, men som midnattssolen
Öfver lunderna kring polen,
Lockar, men som rosor på
Afgrundsbranten: låt dem stå!
Dock, hur lycklig den som tvingar
Denna själ med örnevingar,
Den, hvars hjerta en gång må
Mot dess stora hjerta slå!
Såg jag icke hos den höga
Tårar nyss i dunkelt öga?
Hörde jag ej känslans ton?
Hur hon skulle älska, hon!
Öfverjordisk tjusning heter
Hennes kärlek, saligheter
Utan tal hon öfverlät; —
Axel Hvide, hvad är det?
Hvad har denna oro vållat?
Har dig bergets luft förtrollat?
Drifva onda andars svek
Med den irrande sin lek?
Gick jag icke ut att jaga?
Nu en stum, förstenad saga

Ifrån tidens barndomsår,
Berget rundt omkring mig står.
Men af undrens tal derinne
Ett allena rör mitt sinne.
Hvarför skymtar Gerdas bild,
Hög men sällsam, skön men vild,
Fram ur speglande metallen,
Kikar utur bergkrystallen?
Vore hon allenast döpt!
Vore hennes själ blott köpt
Från de mörka makters skara!
Gud må hennes själ bevara!" —

Medan Axel grubblar så,
Lampor slockna, stjernor gå. —
Gerda, vida mer förnuftig,
I sin löfsäng, sval och luftig,
Vaggas, slumrar natten lång,
Vaknar — först i nästa sång.

Andra Sången.

Länge re'n du sofvit, Gerda!
Nu är tid att vakna opp:
Månget minne, månget hopp,
Ämnen, sången mindre värda,
Mig förströtт, men på min dörr
Ofta Gerdas minne klappat,
Fast min fantasi har tappat
Bilder, som den fyllde förr,
Och der vuxit ogräs öfver
Mången diktens blomstergång.
Lifvets oro sångmön söfver:
Vakna likväl än en gång,
Upp, min själ, till Gerdas sång!

Morgonrodnans första stunder
Lyste öfver Blekings lunder;
Fåglarna från löfvig stam
Sjöngo morgonsolen fram.
Då kom Sölve, Gerdas broder: —
Öfver dalar, berg och floder,
Högt i Värends öde trakt

Sträckte sig hans vilda jagt.
Men på skuldran bar han blodigt
Rof utaf en björn, som modigt
Kämpat för sitt lif; med harm
Föll han dock för jägarns arm.
Innan död hans lemmar löste,
Först sin fiende han klöste,
Och, förr'n striden tog sitt slut,
Bröt han månget jägarspjut.
Brutna spetsen af en klinga
Satt ännu uti hans bringa;
Lefradt blod satt rundtomkring
Sårets rosenröda ring.

Björnblod stelnar sent om våren,
Derför dröp det än ur såren. —
Hånfullt slängde Sölve då
Fallna rofvet i en vrå.

"Ständigt, broder, äfventyrar
Du ditt lif för ingenting,
Ströfvar skogarna omkring,
Vild du mot de vilda yrar," —
— — — — — — — — —

Gerda spörjer honom nu angående Värend. Sölve helsar henne från den, ur Norrige flyktade kungadot-

tren Gruffa och hennes maka Gunnar Gröpe, samt beskrifver med hån och harm de många under, som tillskrifvas den hel. Sigfrid och hans prisade källa:

— "Nu är han på heligt tåg
För att svenska kungen lösa
Ifrån Ellivagas våg,
Och att öfver honom ösa
Vatten, hela kronan full; —
Skada på det goda gull!"

Axel hör med fasa, huru Sölve hulpit Gunnar att mörda Sigfrids tre, från England komna, systersöner:

— — — — — — — —

"Ty när natten kom, vi lade
Eld uti de kristnas hus,
Branden var som Muspel ljus,
Och vi skuro sedan glade,
Såsom det af Thor befalls,
Runor i de uslas hals.
Huru lyste de ej röda!
Ack, det var en lust att se,
I det gröna glänste de, —
Och i döden än med möda
Stammar brödrens bleka mund
Bön till hvita Krist en stund."

— — — — — — — —

Sagan om Blenda ingår derefter som episod.

Mot poëmets slut tecknar skalden Gerdas omvändelse:

"Huru bergets hedna tärna
Mången stilla aftonstund
Hängde vid den vises mund,
Som vid himlen hänger nordens stjerna."

— — — — — — — — — — —

Absalon återkallar i hennes minne deras första möte vid Runamo, skildrar sin ungdoms kärlek och stunden, då han beslöt att offra sitt lif åt himmelens tjenst:

"Qvällen sjönk på Selands lunder,
Sorgsen gick jag, drömmande derunder,
Men din bild var uti månens sken,
Hoppande från gren till gren,
Och din röst som bölja slog mot stranden,
Ljöd som ton i näktergalens sång; —
Längs med hafvet var min sorgsna gång.
Redan mörknar vågen, mörkna landen, —
Se, då glänser der i skyn
För min häpna blick en syn,
Och Guds moder på en bädd af strålar,
Skön som man i Södern henne målar,
Hvitklädd, hälften jungfru, hälften mor,
Ned ur purpurskyar for.
Himlens skönsta saga, nej, förlåt mig,
Himlens skönsta sanning vinkar åt mig
Med en blick, så öm, så ren,

Varnande, men som en moder varnar,
Och kring hennes panna klarnar
Högt bland stjernorna ett helgonsken:
Och, när än jag häpen tvekar,
Lyfter fingret hon och pekar
Åt den trakt, der Frankland är,
Öfver sundets våg, åt söder,
Och på en gång mellan stjernor glöder
Opp ett kors i himmelsk glans,
Kring hvars midt en törnekrans
Brann igenom mörka natten
Strålande utöfver land och vatten.

— — — — — — — — — —

Alla dessa utdrag tillhöra den sednare behandlingen af stycket. Af den äldsta finnas, utom hela första sången, endast tvenne fragmenter, vittnande att författaren haft för afsigt att åt versen gifva en mer vexlande form. Det ena fragmentet flyttar oss till den klosterkammare, der Saxo, sittande fördjupad i sitt arbete öfver Danmarks historia, emottagit besök af Absalon och Gerda:

Stjernor blicka ner på slätten.
Trägen i klostercell
Sitter Saxo vid sin lampa
Långt i den sena qväll.

Gamla runobalkar ligga
Strödda på ekebord,

Men i Romarspråket skref han
Sagan om väldig Nord.

Bispen står bakom och läser,
Glädes åt skön Latin,
Och ur drifna silfverkannan
Bjuder han ädelt vin.

Gerda sitter med och lyssnar,
Vitter i vittert lag,
Gillar sagan, men för sången
Vill hon Fornyrdalag. —

— — — — — — —

Det andra fragmentet tillhör poëmets slut:

Saxo är stoft och Absalon sjelf och Gerda desslikes,
Nu af de murar, hon byggt, står ej ruinen en gång.

— — — — — — — — — —

Förklaringar
till poëmet Gerda.

Abacturium. Ett af den katholska kyrkans äldre, symboliska bruk: den onde andens *fördrifvande* ur templet.

Axel Hvide. Född 1128 i trakten af Sorö. Studerade i Paris. Biskop i Roskild 1158, under namnet *Absalon;* erkebiskop i Lund 1177, med bibehållande länge af sitt förra embete. Död i Sorö den 21 Mars 1201.

Ellivaga. En underjordisk giftström, i nordiska mythen.

Eskil. Brorson af Lunds förste erkebiskop, Ascer; dennes efterträdare (1139) och Absalons föregångare. Han förättade den 1 Sept. 1145 invigningen af Lunds domkyrka.

Fornyrdalag. Forn-nordiskt versslag.

Hvidarp. (Nu *Widarp.*) Gammalt herresäte, norr om Lund; ett af Hvide-ättens stamgods.

Knut den store l. den mäktige. Danmarks konung (1014—1035); Englands och Norriges eröfrare.

Laurents. Den hel. *Laurentius*, katholska kyrkans bekante martyr, som, under kejsar Valeriani regering, stektes på halster den 10 Aug. 261.

Romeleklint. Ett högt berg, öster om Lund.

Runamo. Ett i Hoby socken af Blekinge beläget berg, på hvars flata häll man trott sig finna kolossala run-ristningar, dem folktron tillskrifvit Harald Hildetand, som i dem skulle hafva förvarat sin morfaders, Ivar Widfamnes, bedrifter.

Saxo, kallad Grammaticus. Prost i Roskild, Absalons vän och handsekter, död 1204. Ryktbar för sin på blomstrande Latin författade Danska historia. Det är hans matta återgifvande af Isländska poësien, som Gerda åsyftar, då hon för sången vill ha "*Fornyrdalag*".

Skade. Guden Niords maka.

Sven Grathe. Dansk thron-inkräktare 1147, mördad på Grathe-heden nära Wiborg 1157.

Waldemar den store. Danmarks konung 1157—1182. "Martyrens son" kallas han i poëmet, såsom son af den 1131 mördade *Knut Laward,* som af kyrkan blef förklarad för helgon.

INNEHÅLL.

Sid.

Lefnadsteckning ..... III.

Förord till afdelningen: ***Större Poëmer*** ..... LXXXVIII.

Frithiofs Saga ..... 1.

I. Frithiof och Ingeborg ..... 3.

II. Kung Bele och Thorsten Vikingsson ..... 12.

III. Frithiof tager arf efter sin fader ..... 20.

IV. Frithiofs frieri ..... 36.

V. Kung Ring ..... 43.

VI. Frithiof spelar schack ..... 49.

VII. Frithiofs lycka ..... 52.

VIII. Afskedet 61

IX. Ingeborgs klagan ..... 83.

X. Frithiof på hafvet ..... 86.

XI. Frithiof hos Angantyr ..... 96.

XII. Frithiofs återkomst ..... 108.

XIII. Balders bål ..... 117.

XIV. Frithiof går i landsflykt ..... 123.

XV. Vikingabalk ..... 134.

XVI. Frithiof och Björn ..... 139.

XVII. Frithiof kommer till kung Ring ..... 143.

XVIII. Isfarten ..... 150.

XIX. Frithiofs frestelse ..... 162.

XX. Kung Rings död ..... 152.

XXI. Rings Drapa ..... 166.

XXII. Konungavalet ..... 170.

XXIII. Frithiof på sin faders hög ..... 175.

XXIV. Försoningen ..... 181.

Sid.

Förklaringar till Frithiofs Saga ..... 194.

Gerda ..... 199.

Anmälan om poëmet Gerda ..... 201.

Jätten Finn. (Prolog) ..... 203.

Första Sången ..... 209.

Andra Sången (fragment) ..... 234.

Ytterligare fragmenter ..... 237.

Förklaringar till poëmet Gerda ..... 240.

STOCKHOLM, 1875. P. A. NORSTEDT & SÖNER.